

ESPERO

INTERNACIA REVUO DE LA KULTURA UNU-
IGO DE POPOLOJ OFICIALA ORGANO DE LA
KLERIGA LIGO „VJESTNIK ZNANIA”
REDAKTORO-ELDONANTO V.V. BITNER.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА

НА ЕЖЕМѢСЯЧНЫЙ ЖУРНАЛЬ

„Espero“.

Въ годъ съ пересылкою . . . 4 р. — к.
” ” за границу . . . 10 фран.
” ” безъ пересылки . . . 3 р. 50 к.
1/4 года съ пересылкою . . . 1 ” — ”

Допускается разсрочка: Подписчики „Вѣстн. Знанія“ получаютъ „Espero“ (на обыкновенной бумагѣ) бесплатно (совмѣстная подписка см. обложку «В. Зн.») Редакція „Вѣстника Знанія“ Невск. пр. д. № 147.

LA ABONPAGO

DE ĈIUMONATA ĴURNALO

„Espero“.

Por la jaro kun transsendo . . . 4 r. — k.
” ” en eksterlando . . . 10 frank.
” ” sen transsendo . . . 3 r. 50 k.
1/4 da jaro kun transsendo . . . 1 ” — ”

La abonantoj de „Vjestnik Znania“ ricevas „Espero“ senpage (sur ordinara papero). La redakcio „Vjestnik Znania“. St.-Peterburgo, Nevskij pr., d. № 147.

За работу!

Кому не известно, что эсперантисты—люди идейные, горячо преданные дѣлу распространения эсперанто, способные радоваться малѣйшему успѣху въ области эсперантскаго „движенія“ и болѣть душою объ инертности общества, непонимающаго пользы изученія эсперанто и нежелающаго что-либо сдѣлать для осуществленія великой идеи международнаго языка. Само собою понятно, что русскіе эсперантисты, организованные въ кружки и общества, какъ и не объединенные, отличаются этими качествами не въ меньшей степени. И тѣмъ не менѣе... ростъ эсперантскихъ кружковъ, ихъ дѣятельность, далеко не столь значительны, какъ можно бы было ожидать, имѣя въ виду наличность преданныхъ дѣлу людей, готовыхъ работать въ пользу распространения идеи международнаго языка. Если же эсперантское движеніе не глухнетъ, а все болѣе и болѣе распространяется, то это обстоятельство, свидѣтельствуя о жизненности самой идеи, о глубокой потребности человѣчества въ ея осуще-

Al laboro!

Kiu ne scias, ke esperantistoj estas homoj ideemaj, varmege aldonitaj al la afero de disvastigado de Esperanto, kapablaj ĝoji pro ĉia plej malgranda sukceso en la regiono de l' esperanta „movado“ kaj suferi animan doloron pro inertecon de l' societo, nekomprenebla utilecon de ellernado de Esperanto kaj nevolanta ion fari por realigo de l' granda ideo de lingvo internacia. Estas mem klare, ke la rusaj esperantistoj, organizitaj en rondetoj kaj societoj, same kiel la neunuigitaj, havas tiujn ĉi ecojn en ne malpli granda grado. Kaj tamen... kreskado de esperantaj rondetoj, ĉia agado, estas tute ne tiel signifaj kiel oni povus atendi, sciante, ke ekzistas aldonitaj al la afero homoj, pretaj labori por la disvastigado de l' ideo de lingvo internacia. Se do la esperanta movado ne mortas, sed ĉiam pli kaj pli vastigas,—tiu ĉi cirkonstanco, atestante pri la viveco de la mem ideo, pri profunda bezono de homaro realigi ĝin, montras samtempe, ke Esperanto faras akirojn per natura pligrandigado, simile al bulo de nego, ruliĝanta sur iom dekliva spaco. Sed sur la vojo renkontigas malebenaĵoj, kiuj postulas almeton de penoj de multaj personoj, pretaj agi propagandante la esperantismon; necesaj estas homoj, pretaj iri

ствлении, указываетъ вмѣстѣ съ тѣмъ на то, что эсперанто дѣлаетъ завоеванія путемъ естественнаго народстанія, подобно кому снѣга, катящемуся по слегка наклонной поверхности. Но на пути встрѣчаются неровности, которыя требуютъ приложенія усилий многихъ лицъ, готовыхъ вести пропаганду эсперантизма; нужны люди, готовые идти на смѣну уставшимъ товарищамъ; требуются и руководители, которые слѣдили бы за направлениемъ движенія этого, пока еще небольшого кома снѣга, иначе можетъ случиться, что онъ закатится въ глубокую яму, откуда не легко его было бы достать... Такъ, работая планомерно съ сознаниемъ плодотворности и величія цѣли своей дѣятельности, эсперантисты превратятъ первоначально небольшой комъ снѣга въ громадную гору сконцентрированной животельной влаги, которая не только напоитъ многихъ, жаждающихъ найти откликъ въ другихъ братски настроенныхъ душахъ, чуждыхъ національностей, но и явится источникомъ питанія тѣхъ ручейковъ и рѣкъ, которые должны сближать народы на почвѣ взаимныхъ интересовъ.

Почему же, однако, до сихъ поръ такъ мало эсперантистовъ, организовавшихся въ общества, почему пропаганда эсперанто идетъ столь медленно, а эсперантскія общества не энергично вербуютъ новыхъ членовъ?

Всѣ эти вопросы, въ сущности сводящіеся къ одному коренному вопросу о причинѣ медленности завоеванія языкомъ эсперанто положенія, какого онъ по справедливости заслуживаетъ, мы ставимъ главнымъ образомъ эсперантистамъ Россіи, такъ какъ не беремъ рѣшать его въ отношеніи другихъ странъ.

У насъ же, насколько можно судить по фактамъ изъ русской жизни, дѣло стоитъ почти на мертвой точкѣ, такъ какъ если число эсперантистовъ, прирывающихъ къ существующимъ обществамъ или образующихъ новые кружки, и увеличивается, то это происходитъ крайне медленно, и русское общество остается все-таки совершенно безучастнымъ къ тому, чѣмъ занимаются члены эсперантскихъ кружковъ, часто не имѣя даже понятія о самомъ ихъ существованіи.

Было бы, конечно, очень странно винить въ этомъ общество, не желающее проникнуться величиемъ цѣли эсперанто, если сами эсперантисты не умѣютъ достигнуть того, чтобы общество знало о ихъ дѣятельности и захотѣло поддержать ее. Эсперантисты, съ своей стороны, имѣютъ основаніе горѣть негодованиемъ противъ тѣхъ, кто смѣетъ упрекать ихъ

por anstataŝi lacigintajn kolegojn; oni bezonas ankaŭ gvidantojn, kiuj observadus direkton de la movado de tiu ĉi, dume ankoraŭ negranda bulo de neĝo, ĉar povas okazi, ke ĝi ruligos en profundan kavon, el kiu malfacile estus ĝin elpreni... Tiel, laborante planmezure kun konscio de la fruktrideco kaj grandeco de la celo de sia agado, esperantistoj kreas el komence malgranda bulo de neĝo grandegan monton de l' koncentrita viviga akvo, kiu ne sole kontentigos soifon de multaj homoj, dezirantaj trovi resonon en aliaj frate agorditaj animoj, fremdaj al nacieco, sed estos ankaŭ fonto, nutranta tiujn riveretojn kaj riverojn, kiuj devas interproksimigi la popolon sur la fundamento de reciprokaj interesoj.

Kial do, tamen, ĝis nun estas tiom malmulte da esperantistoj, organizitaj en societoj, kial la propagando de Esperanto sin movas tiel malrapide, kaj esperantaj societoj ne energie varbas novajn membrojn?

Ĉiujn tiujn ĉi demandojn, en esenco, prezentantaj unu radikalan demandon pri kaŭzo de la malrapideco, kun kiu la lingvo Esperanto almlitis stacion, kiun ĝi laŭ justeco meritas, ni metas ĉefe antaŭ la esperantistoj de Rusujo, ĉar ni ne prenas taskon solvi ĝin rilate al aliaj landoj.

Ĉe ni do, kiel ni povas ĵugi laŭ faktoj el rusa vivo, la afero staras preskaŭ sur morta punkto, ĉar se la nombro de esperantistoj, aliĝantaj al ekzistantaj societoj aŭ formigantaj novajn rondetojn, eĉ pligrandiĝas, tamen tio ĉi farigas tre malrapide, kaj la rusa societo restas tute indiferenta al tio, per kio sin okupas membroj de esperantaj rondetoj, ofte havante eĉ nenian ideon pri mem ilia ekzisto.

Estus, certe, tre strange, se oni kulpigus pro tio ĉi la societon, ne dezirantan konscii la grandecon de celo de Esperanto, se la esperantistoj mem ne scias atingi, ke la societo konu ilian agadon kaj volu ĝin subteni. La esperantistoj, de sia flanko, havas rezonon bruli pro indigno kontraŭ tiuj, kiuj kuragas riproĉi ilin pri manko de entuziasmo al Esperanto kaj preteco labori por ĝia disvastigado. Sed la afero tamen ne movas sin. Videble, tial, la kaŭzo de l' sensukceso estas kaŝita ne en senagado, sed multe pli profunde.

Ni opinias, ke la tuta malfeliĉo konsistas en tio, ke la ideo de l' esperantismo estas malvastigita de multaj rusaj esperantistoj ĝis tiuj limoj, kiuj malsuprenigas tiun ĉi ideon ĝis la grado de simpla disvastigado de Esperanto, rigardanta la ellernadon de la lingvo ne kiel rimedon por atingo de altaj generale-homaj idealoj, sed kiel memkontentantan celon. Nature estas, ke kun tia rigardo je siaj taskoj la esperantistoj estas kondamnitaj al konstantaj malsukcesoj, ĉar eĉ tiuj, kiuj konsentas ellerni Esperanton sen iaj idealaj desiroj, ĉiam proponas demandon: „Sed ĉu oni devas ellerni tiun ĉi lingvon, se ĝin neniu parolas, kaj ĝia disvastigo estas limigita de malmultaj disĵetitaj en la tuta mondo rondetoj?“

въ недостаткѣ энтузіазма къ эсперанто и готовности работать въ пользу его распространения. Но дѣло то все-таки не двигается. Очевидно, стало быть, причина неуспѣха кроется не въ недѣятельности, а гораздо глубже.

Намъ думается, что вся бѣда заключается въ томъ, что понятіе эсперантизма многими русскими эсперантистами сужено до тѣхъ предѣловъ, которые низводятъ эту идею на степень простого распространения эсперанто, при чемъ на изучение языка смотрятъ не какъ на средство для достиженія высокихъ общечеловѣческихъ идеаловъ, а какъ на самодовлѣющую цѣль. Естественно, что при такомъ взглядѣ на свои задачи эсперантисты осуждены на постоянныя неудачи, такъ какъ даже тѣ, которые не прочь изучать эсперанто безъ всякихъ соображеній идеальнаго свойства, всегда задаютъ вопросъ: „А стоитъ ли изучать этотъ языкъ, если на немъ никто не говоритъ, и распространение его ограничивается немногими разбросанными по всему свѣту кружками?“

Такимъ образомъ, мы возвращаемся въ логическомъ кругу,—языка не хотѣть изучать, потому что нельзя ожидать отъ этого практической пользы, а сама эта польза возможна лишь при достаточномъ распространении новаго языка.

Несомнѣнно, значить, идти въ томъ направленіи, каковаго до сихъ поръ держались эсперантисты, невозможно. Эсперанто не цѣль, а средство. Ставъ на эту точку зрѣнія, мы уже будемъ въ положеніи, когда вопросъ о привлеченіи симпатій общества къ эсперантизму сведется къ тому, насколько высоки идеалы, которымъ мы служимъ, на сколько велико значеніе нашего дѣла для народа, для человѣчества. Отсюда вытекаетъ прямая необходимость опредѣлить понятіе эсперантизма, показать то знамя, которое явится символомъ нашего служенія человѣчеству.

Въ самомъ дѣлѣ, что можетъ быть выше и благороднѣе идеи всемірнаго братства народовъ, идеи, отрицающей всякія вооруженныя столкновенія и утверждающей принципъ мира всего міра? Однимъ изъ средствъ къ достиженію этой великой идеи является прежде всего взаимное пониманіе, возможное лишь путемъ введенія одного междунаrodnаго языка. Но, само собою понятно, что этого слишкомъ мало, такъ какъ войны ведутся и между народами, отлично понимающими другъ друга, не говоря уже о той неустанной классовою борьбѣ, которая опредѣляетъ и направленіе

Tiel, ni turnas nin en logika cirklo,—la lingvon oni ne volas ellerni ĉar oni ne povas atendi de tio ĉi praktikan utilon, mem do tiu ĉi utilo estas ebla nur kun sufiĉa disvastigeĉo de la nova lingvo.

Sendube estas, sekve, ke oni ne povas iri en tiu direkto, kiun ĝis nun tenis la esperantistoj. Esperanto estas ne celo, sed rimedo. Stariginte sur tiun ĉi vidpunkton, ni jam estas en la stato, kiam la demando pri alitro de simpatioj de la societo al la esperantismo alkondukas sin al demando, kiom altaj estas la idealoj, al kiuj ni servas, kiom granda estas la signifo de nia afero por la popolo, por la homaro. De tie ĉi elfluas rekta neceseco difini la ideon de l' esperantismo, montri tiun standardon, kiu estos simbolo de nia servado al la homaro.

Efektive, kio povas esti pli alta kaj nobla ol la ideo de l' tutmonda frateco de popoloj, la ideo, neiganta ĉiajn armigitajn konfliktojn kaj konfirmanta la principon de la paco de la tuta mondo? Unu el rimedoj por atingi tiun ĉi grandan ideon estas plej antaŭe reciproka interkomprenado, eble nur per la enkonduko de unu lingvo internacia. Sed, mem estas klare, ke tio ĉi estas tro malmulta, ĉar militoj okazas ankaŭ inter popoloj, kiuj bonege komprenas unu la alian,—se ni ne diros pri tiu senlaca klasa batalado, kiu difinas la direkton de l' interna politiko de apartaj regnoj kaj relumas en la interrilatoj de popoloj.

Se ni rigardos, tamen, la marsadon de l' historia evolucio de la homaro entute kaj el tio ĉi konkludos principojn, difinantajn ĝeneralan fluadon de la progreso, ni tiam vidos unu fenomenon: ĉiam kreskantan demokratigadon de social-politikaj institutoj, de unu flanko, kaj disvolvigadon de l' sento de altruismo, ebeniganta la nacian malamikecon, depende de disvastigo de klerigo en vastaj popolamasoj,—de la alia flanko.

De tie ĉi estas videble, ke tasko de l' esperantismo, kiel de ideo de l' tutmonda frateco de popoloj, estas plej antaŭe la zorgado pri disvastigado de klereco, fremda al ia nacia ekskluziveco kaj fondita sur la principo de popola bono. Disvastigante la klerecon sur la fundamento de vera demokratismo, ni povas esti certigitaj, ke per tiu ĉi vojo plej facile povas esti propagandataj tiuj sentoj de humaneco kaj de homa indeco, estimo de fremdaj opinioj kaj konfeso de rajto de ekzistado por ĉia nacio,—unuvorte, sentoj, kiuj distingas la interrilatojn de efektive kulturaĵaj nacioj. Se la esperantistoj, kaj precipe la esperantistaj rondetoj de Rusujo, plej bezonanta la popolan klerigon,—akceptinte profunde tiun ĉi veraĵon, ke la vera esperantismo postulas de siaj adeptoj efektive idean laboradon, ekvolos iri sur tiu ĉi nova vojo, tiam oni povos kurage diri, ke en la proksima estonteco la tuta kultura societo aligos al la esperanta movado. Tiam jen, sendube, plirapidigos ankaŭ la disvastigado de Esperanto en la tuta mondo, ĉar sen komuna internacia lingvo tute nepensebla estas la unuiĝo de ĉiuj tiuj ĉi kulturaj iniciatoj de apartaj socialaj grupoj eĉ en unu

внутренней политики отдельных государств, и отражается на взаимоотношении народовъ.

Если, однако, взглянуть на ходъ историческаго развитія чловѣчества въ цѣломъ и изъ этого вывести принципы, опредѣляющіе общее теченіе прогресса, то мы усмотримъ одно явление: постепенную демократизацію общественно-политическихъ установлений, съ одной стороны, и развитіе чувства альтруизма, сглаживающаго національную рознь, въ зависимости отъ распространенія образованія въ широкихъ массахъ,—съ другой.

Отсюда очевидно, что задачей эсперантизма, какъ идеи всемірнаго братства народовъ, является прежде всего забота о распространеніи образованія, чуждаго какой бы то ни было національной исключительности и основаннаго на принципѣ народнаго блага. Распространяя просвѣщеніе на основахъ истиннаго демократизма, мы можемъ быть увѣрены, что этимъ путемъ легче всего могутъ быть проведены тѣ чувства гуманности и чловѣческаго достоинства, уваженіе чужихъ убѣждений и признаніе права на существованіе всякой національности,—словомъ, чувства, которыми отличаются взаимоотношенія дѣйствительно культурныхъ націй. Если эсперантисты, и въ особенности эсперантистскіе кружки Россіи, болѣе всего нуждающейся въ народномъ образованіи, усвоивъ себѣ эту истину, что настоящій эсперантизмъ требуетъ отъ своихъ послѣдователей дѣйствительно идейной работы, захотятъ пойти по этому новому пути, то смѣло можно сказать, что въ недалекомъ будущемъ все культурное общество присоединится къ эсперантскому движенію. Тогда то, несомнѣнно, ускорится и распространеніе эсперанто во всемъ мірѣ, такъ какъ безъ общаго международнаго языка совершенно немислимо объединеніе всѣхъ этихъ культурныхъ начинаній отдельныхъ общественныхъ группъ даже въ одномъ государствѣ, состоящемъ изъ разныхъ національностей, не говоря уже о народахъ, живущихъ въ разныхъ государствахъ и даже частяхъ свѣта.

Итакъ, за работу! Всѣ мы говорящіе на эсперанто и еще незнакомые съ нимъ, возьмемся за руки и будемъ идти къ одной общей цѣли—культурнаго подъема своей національности. Въ этомъ отношеніи каждый эсперантистъ можетъ рассчитывать на сочувствіе всѣхъ просвѣщенныхъ обществъ, въ томъ числѣ, конечно, и кружковъ „Вѣстника Знанія“, изъ которыхъ многіе уже давно насчитываютъ въ своей средѣ не мало эспе-

regno, konsistanta el diversaj nacioj, se ni ne diros pri popoloj, logantaj en diversaj regnoj kaj eĉ partoj de l' mondo.

Tiel, al laboro! Ĉiuj ni, parolantaj Esperanton kaj ankoraŭ nekonataj kun ĝi, donu manojn unuj al aliaj kaj paŝu el nia komuna celo—de kultura altigo de sia nacio. En tiu ĉi rilato ĉiu esperantisto povas atendi kun-senton de ĉiuj kleraj societoj, en kies nomdro estas, certe, ankaŭ la rondetoj de „Vjestnik Znanja“, inter kiuj estas multaj, jam delonge kalkulantaj inter siaj membroj multajn esperantistojn, ellernintajn Esperanton per la eldonita de „Vjestnik Znanja“ lernolibro de tiu ĉi lingvo.

Antaŭnelonge ni ricevis leteron de unu el niaj abonantoj, ĉefo de nova fondiginta rondeto. „Sub kia standardo ni devas kunigi,—demandas nia korespondanto,—ĉu sub la verda stelo de Esperanto aŭ sub la fulmovidaj signoj de „Vjestnik Znanja?“ Al tio ĉi ni respondos, ke jam delonge ni antaŭvidis la necesecon de l' supremontrita eliro el neevitebla barejo, en kiun kondukas malvastigo de la ideo de l' esperantismo, kaj simbole tio ĉi estas figurita de ni sur la signeto de Vjestnik Znanja“, kie la verda esperanta stelo kronas la folikronon, ĉirkaŭtanta la fulmovidajn literojn de „Vjestnik Znanja“. Donu ĉiuj niaj rondetoj kaj filioj sian manon de helpo al esperantaj Societoj, unuigu membroj de tiuj kaj aliaj rondetoj, restantaj en ĉiuj rilatoj memstaraj organizacioj, en sia agado por la komuna celo,—kaj, ni ne dubas, tiam ek-bolos laborado, kaj la esperanta stelo ekflamos en hela lumo, kiu estos simbolo de l' granda kultura unuig de popoloj.

V. Bitner.

P. S. Ekscitita tie ĉi de ni demando estas tiel grava, ke ni estus tre ĝojaj, se la legantoj ekdezirus diskuti ĝin de diversaj flankoj. Samtempe ni turnas al ĝi atenton ankaŭ de tiuj el niaj legantoj, kiuj estas tute nekonataj kun Esperanto, sed ne estas fremdaj al praktikaj konsideroj. Baldaŭ, eĉ povas esti—tre baldaŭ, Esperanto farigos deviga lingvo por profesioj, havantaj bezonon en internaciaj rilatoj; tiaj estas, ekz., komercistoj, kuracistoj, teknikistoj, nun oni ekscitis demandon pri policanoj, k. t. p. Estos necesaj, sekve, instruistoj. Estas eĉeble, ke ankaŭ en lernejojn tiu ĉi lingvo estos enkondukita en unua tempo nur kiel nedeviga lernobjekto. De kie do preni por tio ĉi instruistojn? Ĉu ne hontinde estos tiam al esperantistoj, se ili ne povos doni tiujn ĉi instruistojn? Oni do bezonos havi multe da ili, kaj kontantaj fortoj de esperantistoj, kompreneble, ne povos forigi la mankon. Jen kial oni devas nun streĉi penojn por altiro de atento de l'societo al la agado de la esperantaj rondetoj. Sed, ni ripetas, por tio ĉi estas necese, ke la ideo de l'esperantismo respondu al ĝiaj veraj taskoj, sed ne malvastigu ĝis la simpla ellernado de la lingvo.

Finante, ni opinias, ke utile estas turni la atenton de popoloj instruistoj, sufiĉe multenombra

рантистовъ, изучившихъ эсперанто по изданному „Вѣстникомъ Знанія“ самоучителю этого языка.

Недавно мы получили письмо отъ одного изъ нашихъ подписчиковъ, стоящаго во главѣ вновь образовавшагося кружка. „Подъ какимъ знаменемъ намъ собираться,—спрашиваетъ нашъ корреспондентъ,—подъ зеленою ли звѣздою эсперанто или подѣ молніевидными знаками „Вѣстника Знанія“? На это мы отвѣтимъ, что давно уже мы предвидѣли необходимость указаннаго выше исхода изъ неизбѣжнаго тупика, въ который ведетъ суженіе понятія эсперантизма, и символически это изображено нами на значкѣ „Вѣстника Знанія“, гдѣ зеленая эсперантская звѣзда вѣнчается вѣнкомъ, окружающій молніевидныя буквы „Вѣстника Знанія“. Пусть всѣ наши кружки и отдѣлы протянутъ руку помощи эсперантскимъ обществамъ, пусть члены тѣхъ и другихъ кружковъ, остающихся во всѣхъ отношеніяхъ самостоятельными организаціями, объединятся въ своей дѣятельности ради общей цѣли,—и, мы не сомнѣваемся, тогда закипитъ работа, и эсперантская звѣзда запылаетъ яркимъ свѣтомъ, который станетъ символомъ великаго культурнаго единенія народовъ.

В. Битнеръ.

Р. С. Поднятый здѣсь нами вопросъ настолько важенъ, что мы были бы очень рады, если бъ читатели захотѣли обсудить его съ разныхъ сторонъ. При этомъ обращаемъ на него вниманіе и тѣхъ изъ нашихъ читателей, которые совсѣмъ незнакомы съ эсперанто, но не чужды практическихъ соображеній. Скоро, даже можетъ быть очень скоро эсперанто

категorio de niaj legantoj, al praktika signo en la estonteco de fundamenta scio de Esperanto, ĉar en la estonta tempo ĝi povos esti fonto de aldona salajro, kiam aperos bezono en instruistoj de tiu ĉi lingvo.

В. В.

станетъ обязательнымъ языкомъ для профессій, имѣющихъ надобность въ международныхъ сношеніяхъ; таковы, напр., коммерсанты, врачи, техники, теперь возбужденъ вопросъ о полицейскихъ, и т. д. Понадобятся, стало быть, учителя. Возможно даже, что и въ школахъ этотъ языкъ будетъ введенъ въ первое время хотя бы въ качествѣ необязательнаго предмета. Откуда же взять для этого преподавателей? Не стыдно ли будетъ тогда эсперантистамъ, если они не будутъ въ состояніи дать этихъ учителей? А ихъ вѣдь понадобится много, и наличныхъ силъ эсперантистовъ, конечно, не хватитъ. Вотъ почему нужно теперь напрячь усилія для привлеченія вниманія общества къ дѣятельности эсперантскихъ кружковъ. Но, повторяемъ, для этого необходимо, чтобы понятіе эсперантизма соответствовало его истиннымъ задачамъ, а не суживалось до простого изученія языка.

Въ заключеніе считаемъ небезполезнымъ обратить вниманіе народныхъ учителей, довольно многочисленной категоріи нашихъ читателей,—на практическое значеніе въ будущемъ основательнаго знанія эсперанто, такъ какъ со временемъ оно можетъ явиться источникомъ побочнаго заработка, когда встрѣтится надобность въ преподавателяхъ этого языка.

В. В.

ИЗЪ ВАЛЕРІА БРЮСОВА.

Я сѣвѣтель труда, упорно и сурово
Свершилъ въ краю пустомъ.
И всколосилась рожь на нивахъ; вре-
мя снова
Мнѣ стать ученикомъ.
Отъ радостной толпы, отъ славы и
привѣтствій,
Бѣгу въ лѣсной тайникъ,
Чтобъ снова приникать, какъ въ от-
даленномъ дѣтствѣ,
Къ ключамъ безсмертныхъ книгъ;
Чтобъ снова испытать раздумій оди-
нокихъ
И огненность и ледь,
И встрѣтить странныхъ грезъ, сто-
крылыхъ и стоокихъ,
Забитый хороводъ.
О радость творчества, свободаго,
безъ цѣли,
Ко мнѣ вернешься ты!
Мой утомленный духъ проснется въ
колыбели
Восторженной мечты!
Вновь, какъ Адамъ въ раю, невѣдо-
мымъ и новымъ
Весь міръ увижу я,
И буду заклинать, простымъ и вѣ-
щимъ словомъ
Всѣ тайны бытія!

щечеловѣческими идеалами и неуто-
мимаго борца за свободу во всѣхъ ея
проявленіяхъ.

Извѣстная польская поэтесса Марія
Конопницкая назвала Свентоховска-

EI VALERII BRJUSOV.

Semanto de labor', severe kaj obstine
Mi faris en malplena land'.
Kaj kreskis spikoj de sekalo; devas fine
Fariĝi ree mi lernant'.
For de amaso ĝoja, glor', salut', rapide
Mi kuras al mistera kverk',
Por ĉerpi, kiel dum la infanec', avide
El fontoj de senmorta verk';
Por meditadi ree en solec' malvarma
De l' fajra kaj glacia mond'
Kaj vidi strangajn revojn en amaso
ĉarma
De l' forgesita danca rond'.
Ho ĝoja de kread', libera kaj sencela,
Vi veno por pleniĝi-min!
Spirito mia laca en lulilo bela
Vekiĝos ĉe la rev'—patrin!
Simile al Adam' en paradizo, trovos
Mi ĉion nova sur la ter'.
Kaj ĵuri per parol' profeta, simpla povos
Mi ĉiujn fondojn de l' mister!
Vsevolod Loik'o.

A. Свентоховскій. — Pri A. Sventohovski.

Александръ Свентоховскій родился 18 янв.
1849 года. Образова-
ніе получилъ онъ въ
гимназиі, Варшавской
главной школь и
лейпцигскомъ универ-
ситетѣ, по окончаніи
котораго получилъ
звание доктора фило-
софіи за изслѣдованіе
о происхожденіи нрав-
ственныхъ законовъ.
Двадцатипятилѣтній
юбилей своей писа-
тельской карьеры
Свентоховскій празд-
новалъ въ 1895 г., те-
перь Польша готовится
праздновать шести-
десятилѣтіе этого за-
мѣчательнаго писа-
теля, проникнутаго об-

щечеловѣческими идеалами и неуто-
мимаго борца за свободу во всѣхъ ея
проявленіяхъ.

Извѣстная польская поэтесса Марія
Конопницкая назвала Свентоховска-

Aleksandro Sventohovski naskiĝis 18
jan. 1849 j. Li lernis en gimnazio, Var-
sovia ĝenerala lernejo kaj en la uni-
versitato en Leipcig; fininte tiun ĉi la-
stan, li ricevis titolon de doktoro de
filozofio por sia verko pri la deveno
de moralaj leĝoj. La dudekkvinjaran
jubileon de sia verkista agado Sventohovski festis en 1895 j., nun la Polujo sin preparas al honorigo de l' sesdekkajo de tiu ĉi rimarkinda verkisto, plena de ĝeneralehomaj idealoj kaj senlaca batalanto por la libereco en ĉiuj ĝiaj formoj.

La konata pola poetino Maria Konopnicka nomis Sventohovski „sola maristo, migranta sur ebenaĵo de neĉirkaŭkaptbla kaj senhoma maro, kun rigardo, direktita en orajn stelojn, kaj veturiganta en sia ŝipo idealojn de l' estonteco“.

Efektive, alta kultureco koj ekstrema sendependeco de konvinkoj da Sventohovski, kun lia akra lingvo, indulginta nenium el kunfratoj de plumo, kaj akre-radikala direkto de la tuta lia agado, ne povis krei al li grandan kvanton da amikoj; malamikoj do liaj

го „одинокимъ морякомъ, страству- ющимъ по глади необъятнаго и не- людимаго моря, съ устремленнымъ въ золотыя звѣзды взоромъ и везу- щимъ на своей ладвѣ идеалы буду- щаго.“

Дѣйствительно, высокая культур- ность и крайняя независимость убѣ- жденій Свентоховскаго, при его вѣ- комъ языкѣ, не щадившемъ никого изъ собратьевъ по перу, и рѣзко-ра- дикальномъ направленіи всей его дѣ- ятельности, не могли создать ему большого количества друзей; врага- ми же его всегда были и будутъ всѣ реакціонеры, столь близкіе имъ „націона- листы“ и всякія бездар- ности, не по праву за- нимающія то или иное положеніе. Врагъ вся- кой религіозной нетер- пимости, національной исключительности и кастовыхъ предрасуд- ковъ, носитель обще- человѣческихъ идеа- ловъ, блестящій кри- тикъ, ловкій полемистъ, злой памфлетистъ и несравненный стилистъ — Свентоховскій ни- когда не поступался своими идеалами истин- наго демократизма. Не спускался онъ также подобно, напр., Сенкевичу, до идеализаціи прошлаго шляхетской Польши, напротивъ, все- гда разбивалъ всякія въ этомъ отно- шеніи иллюзіи и безпощадно высмѣ- вавалъ надежды націоналистовъ, вышлы- вавшія изъ тонкаго фиміама, воску- риваемаго клерикалами.

Такъ, шествуя въ литературѣ оди- нокъ, ненавидимый многими, но ува- жаемый даже врагами, Свентоховскій дождался, наконецъ, всеобщаго при- знанія своихъ заслугъ, а прогресси- сты даже выставили его кандидату- ру во вторую Думу, хотя онъ не могъ быть избраннымъ вслѣдствіе ярост- ной борьбы націоналистовъ, дошед-

ciam estis kaj estos ĉiuj reakciuloj, tiel proksimaj al ili „nacionalistoj“ kaj ĉiaj sentalentuloj, nejuste okupantaj tiun aŭ alian situacion. Malamiko de ĉia religia netoleremeco, nacia ekskluziveco kaj kastaj aŭtaŭjuĝoj, portanto de ĝeneralehomaj idealoj, brilanta kri- tikisto, lerta polemisto, senkompata pamfletisto kaj nekomparebla stilisto—Sventohovski neniam rifuzis de siaj idealoj de vera demokratismo kaj ne malevadis sin, ekz., simile al Senke- viĉ. Ĝis la idealigo de l'pasinteco de la nobela Polujo, kontraŭe, li ĉiam dis- batadis ĉiujn iluziojn en tiu ĉi rilato kaj senindulge mokadis la esperojn de nacionalis- toj, elfluantajnel delikata timiano, fumata de kle- rikaluloj.

Tiel, marŝante en la literaturo en soleco, ma- lamata de multaj, sed estimata eĉ de mala- mikoj, Sventohovski ri- cevis, fine, ĝeneralan konfesion de siaj meritoj, kaj la progresistoj eĉ proklamis lin kandidato en la duan Regnan Du- mon, kvankam li ne po- vis esti elektita dank'al furioza batalado de l'nacionalistoj, kiuj en siaj atakoj iris tiel mal- proksimen, ke eĉ nomis Sventohovski „malamiko de la pola popolo“.

La amata literatura formo de Sven- tohovski estas felietono-rakonto duon- filozofia, duonpublicista, en kiu sub formo de sprita ŝarĝaĵo li esprimas plej profundajn ideojn.

Vs. L.

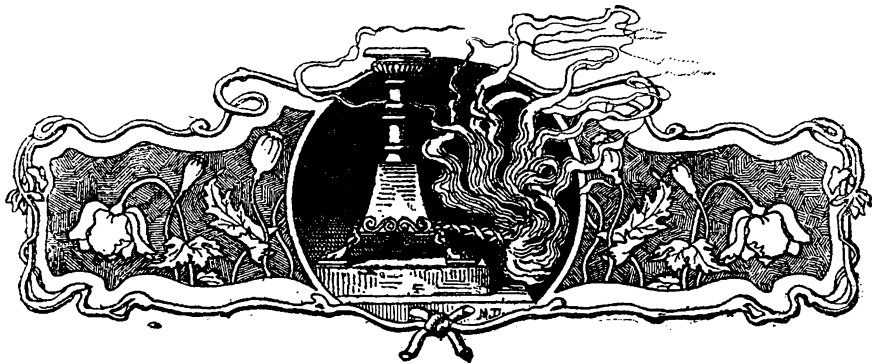
шихъ въ своихъ нападкахъ до того, что они называли Свентоховскаго „вра- гомъ польскаго народа“.

Любимой литературной формой Свентоховскаго является фельетонъ- рассказъ полуфилософскій, полупу- блицистическій, въ которомъ въ видѣ остроумнаго шутка онъ высказыва- етъ самыя глубокія мысли.

A. Sventohovski.

Александръ Свентоховскій.

Два философа *).

Изосъ не любилъ никого, кромѣ своего ученика Динамоса. Въ молодости жинщины своей красотой плѣняли его сердце, которое, какъ колоколь, отвѣчало чистымъ отзвукомъ любви, но вскорѣ умолкало. Онъ ни съ одной не захотѣлъ дѣлится своей судьбы, чтобы, какъ говорилъ онъ, не отвернуться отъ всѣхъ. Человѣческая жизнь, по его мнѣнью, похожа на ящикъ, наполненный хрупкими камнями, которые, при вѣдѣ по неровной дорогѣ, бьются другъ о друга и ломаются; если-бъ они лежали вдали одинъ отъ другого, или были чѣмъ-нибудь раздѣлены, то не сталкивались би и не разбивались бы. Среди мертвыхъ гѣлъ трудно найти два такихъ, которые бы плотно соприкасались; а люди воображаютъ, что среди гораздо болѣе многочисленнаго и разношерстнаго ихъ общества можно подобрать сколько-угодно однородныхъ существъ. Поэтому Изосъ не сходилъ ни съ кѣмъ близко, хотя искренне любилъ весь родъ человѣческій. Только для Динамоса онъ сдѣлалъ исключеніе и полюбилъ его. Въ этой слабости онъ такъ оправдывался передъ своимъ ученикомъ.

— Никто не въ силахъ сплести такой нити, толщина которой была бы во всѣхъ мѣстахъ одинакова; ты не возьмешь такой ноты, которая съ начала до конца звучала бы съ одинаковой силой; нѣтъ такой гармоніи, которая не была бы нарушена хоть въ мелочи. Ты цвѣтъ моей любви и, вмѣстѣ съ тѣмъ, диссонансъ въ моей философіи.

Эту философію, вмѣстѣ съ любовью къ разведенію винограда, онъ старательно прививалъ душѣ Динамоса. Онъ взялъ его малолѣтнимъ сиротой,—быть можетъ, обреченнымъ на преждевременную гибель,—предпола-

Aleksandro Sventohovski.

La du filozofoj.

Izos'o neniu amis, krom sia lernanto Dinamos'o. Dum la juneco la virinoj per sia beleco ravadis lian koron, kiu, kiel la sonorilo, respondadis per pura resonado de l'amo, sed baldaŭ silentigadis. Li ne ekdeziris dividi sian sorton kun iu, por, kiel li diris, ne deturni sin de ĉiuj. La homa vivo, laŭ lia opinio, estas simila al kesto, plenigita de rompeblaj ŝtonoj, kiuj dum la veturado sur la neebena vojo — batadas unu alian kaj rompiĝas; se ili kuŝus unu malproksime de alia, aŭ se ili estus apartigitaj per io ajn. — ili ne interpuŝadis kaj ne rompiĝus. Inter malvivaj korpoj malfacile estas trovi du, kiuj firme kuntuŝadis; sed homoj imagas, ke inter ilia, pli multnombra kaj diversspeca societo, oni povas alekti kiom plaĉas da unuspecaj ekzistadoj. Tial Izos'o al neniu proksimiĝis, kvankam li vere amis la tutan homgenton. Nur por Dinamos'o li faris escepton kaj ekamis lin. Tiun ĉi malfortecon li pravigadis antaŭ sia lernanto tie:

— Neniu povas kunplekti tian fadenon, kies dikeco estus egala en ĉiuj partoj; vi ne faros tian muziknoton, kiu de komenco ĝis fino sonus egalforte; ne ekzistas tia harmonio, kiu ne estus rompita eĉ en malgrandeco. Vi estas la floro de mia amo kaj, kune kun tio, — la dissonanco de mia filozofio.

Tiun ĉi filozofion, kune kun amo al vinberkulturo, li zorgeme inokuladis al la animo de Dinamos'o. Li prenis tiun neplenaĝan orfon — eble kondamnitan al antaŭtempa pereco, — supozante, ke akceptita infano ne ensuĉiĝos, kiel akaro, en lian koron kaj ne rompos lian animan egalpezecon. Sed la knabo malbone redankis lin por la zorgo, vekinte en li preskaŭ patran aldonitecon. Li estis ne sole aminda, bona kaj bela, sed posedis ankoraŭ la riĉdonacitan animon. Sed vane Izos'o, kiu neniam disiĝis kun la junulo ĝis

*) См. „Вѣстн. Зн. 1905 г.

гая, что приемышь не вопьется, какъ клещъ, въ его сердце и не нарушитъ его душевнаго равновѣсія. Но мальчикъ плохо отблагодарилъ его за пощеченіе, пробудивъ въ немъ глубокую, почти отцовскую привязанность. Онъ былъ не только милъ, добръ и красивъ, но обладалъ еще богато одаренной душой. Но напрасно. Изосъ, который никогда не разставался съ юношей до двадцатилѣтняго возраста, переливая свои мысли въ его голову, старался, чтобы онъ осѣди въ ней кристаллами чистаго, безстрастнаго разума: онъ плавилъ въ огнѣ горячаго сердца Динамоса. Въ то время, какъ каждое слово старика было холодно, какъ ледъ, рѣчь Динамоса пылала юношескимъ жаромъ. Первый старался все понять и объяснить, второй или любилъ, или ненавидѣлъ.

При каждомъ удобномъ случаѣ, было ли это во время работы, или продолжительныхъ прогулокъ, Изосъ

dudeka aĝo, transversante siajn opiniojn en lian kapon,—penadis, ke tiuj ĉi enfundigas en ĝi kiel la kristaloj de pura, senpasia prudento,—ili fandiĝadis en fajro de la varmega koro de Dinamos'o. Dum ĉiu vorto de l'maljunulo estis malvarma kiel la glacio, la parolado de Dinamos'o flamis de junulfajro. La unua penadis ĉion kompreni kaj klarigi, la dua—aŭ amis aŭ malamis.

En ĉia oportuna okazo, ĉu tio estis dum laborado aŭ longedaŭraj promenoj, Izos'o penadis malvarmigi kama grandigi la junan fajron de Dinamos'o, sed la imago de la junulo ĉiam pli ekflamadis kaj li aldonadis sin al revoj. Unufoje, dum la rikolto de vinberoj, ili, laŭ kutimo, paceme disputadis pri la malkonsento de iliaj mondriĝardoj.

Se la amo,—diris la maljunulo,—estus la dankeco kaj la malamo estus la venĝo, tiam la brudento ne sin ri-

старался охлаждать и умѣрять молодой пылъ Динамоса, а воображеніе юноши все болѣе и болѣе разжигалось, и онъ предавался мечтамъ. Однажды, во время сбора винограда, они, по обыкновению, вели мирный споръ по поводу разногласій въ своихъ міросозерцаніяхъ.

— Если бы любовь,—говорилъ старикъ,—была благодарностью, а ненависть—мстью, то разумъ не отказался бы отъ нихъ. Но возможно ли быть благодарнымъ или мстить тому, кто ни въ чемъ не провинился, или не заслужилъ благодарности? Что женщина красива, или некрасива, судя продаженъ, или неподкупенъ, другъ вѣренъ, или невѣренъ,—это не зависитъ отъ ихъ доброй или злой воли. Такими ихъ создала природа; таковы они по ея винѣ. Почему никто не любить винограда за то, что онъ сладокъ и питателенъ, и не уничтожаетъ волчьихъ ягодъ за то, что онъ вреденъ и ядовиты?

fuzus de ti. Sed ĉu estas eble esti dankema aŭ venĝi al tiu, kiu neniom kulpigis aŭ ne meritis la dankon? Se virino estas bela aŭ malbela, se juĝisto estas sinvendema aŭ nesubaĉetebla, se amiko estas fidela aŭ malfidela—tio ne dependas de lia bona aŭ malbona volo. Tiaj ili estas kreitaj de la naturo, tiaj ili estas pro ĝia kulpo. Kial neniu amas la vinberon pro tio, ke ĝi estas dolĉa kaj satiga, kaj kial oni ne detruas la lupberon pro tio, ke ĝi estas malutila kaj venena?

— Ne, rediris Dinamos'o:—oni amas kaj detruas, ĉar la unuan oni gardas kaj kolektas, sed la duan oni ekstermas kaj forĵetas. Eĉ vi, patro, faras same, kiel ĉiuj.

— Ĉar mi estas ankoraŭ iom malsaga. Mia kapo estas simila al la rompita potoj: oni povas kuiri en ĝi, sed ĝi fluigas. Ĉu vi scias, tamen, mia knabo? Mi estas konvinkita, ke per solaj argumentoj mi ne instruos vin, kiel mi dezirus. Videble, mi havas tro mal-

— Нѣтъ, любить и уничтожаетъ,— возразилъ Динамосъ: — потому, что первый онъ бережетъ и собираетъ, а вторыя истребляетъ и выбрасываетъ. И ты, отецъ, дѣлаешь то же, что всѣ.

— Потому, что я еще немного глупъ. Голова моя похожа на разбитый горшокъ; въ немъ еще можно варить, но онъ течетъ. Знаешь ли, однако, мой мальчикъ?—я убѣдился, что одними доказательствами не научу тебя тому, чему бы желалъ. Видно, у меня слишкомъ мало ума, чтобы надѣлать имъ насъ обоихъ, а тотъ жизненный кругъ, въ которомъ мы вращаемся, слишкомъ узокъ для того, чтобы открыть тебѣ болѣе широкой кругозоръ. Поэтому—иди въ широкій свѣтъ, а когда взглядишься въ него внимательнѣе, вернись ко мнѣ. Можетъ быть, тогда мы лучше поймемъ другъ друга.

— Ты уже тяготился мною, отецъ, и хочешь избавиться отъ меня; скажи откровенно.

— Не ищи въ моихъ словахъ скрытаго смысла. Я ужъ давно упрекаю себя въ томъ, что, подобно неопытному флейтисту, тщетно стараюсь извлечь изъ тебя, какъ изъ инструмента, желанную мелодію. Посмотримъ, какъ настроитъ тебя жизнь. Я собралъ для тебя денегъ на цѣлый годъ.

Динамосъ отправился въ путь. Онъ поспѣтилъ Грецію и ея азіатскія колоніи, наблюдалъ людей, встрѣчался съ философами; наконецъ, съ большимъ запасомъ опыта и знаний, влекомый той нитью, которая связывала его сердце съ сердцемъ Иисуса, онъ вернулся.

Растроганный старикъ радостно встрѣтилъ его. Въ теченіе нѣсколькихъ мѣсяцевъ Динамосъ разсказывалъ ему подробности своего путешествія. Когда запасъ новостей истощился, Иосифъ спросилъ его:

— Ты все еще продолжаешь любить и ненавидѣть людей?

— Да, — отвѣтилъ юноша; — теперь даже больше, чѣмъ прежде; я видѣлъ многихъ достойныхъ любви или ненависти. Для однихъ я пожертвовалъ бы жизнью, для другихъ я пожалѣлъ бы даже веревки на висѣлицу.

Иосифъ печально поникъ головою, разочарованный несбывшимися надеждами на измѣненіе характера воспитанника, а также сомнѣнъ въ вѣрности своей собственной философій, которую онъ желалъ ему привить. Неужели она, дѣйствительно, ошибочна? Неужели въ разумѣ этого мальчика отражаются лучи большой премудрости? — Нѣтъ. Глубоко укрѣпившіяся убѣжденія старика не такъ легко дали себя сокрушить молодой силѣ. Послѣ непродолжительнаго молчанія онъ продолжалъ:

multe da saĝo por dividi ĝin inter ni ambaŭ, sed tiu vivrondo, en kiu ni nin ĉirkaŭturnas, estas tro mallarĝa por malfermi al vi la vastan horizonton. Tial—iru en vastan mondon, sed kiam vi observados ĝin pli atente — revenu al mi. Eble tiam ni komprenos pli bone unu la alian.

— Vi estas jam laĉiĝinta de mi kaj vi volas liberigi de mi; diru malkaŝe.

— Ne serĉu la sekretan sencon en miaj vortoj. Mi jam longe riproĉas min pro tio, ke simile al malsperta flutisto, mi vane penas eltiri el vi deziratan melodion. Ni rigardu kiel la vivado vin agordos. Jen mi kolektis al vi monon por la tuta jaro.

Dinamos'o ekiris en vojon. Li vizitis la Grekujon kaj ĝiajn aziajn koloniojn, observadis homojn, renkontadis filozofojn; fine kun granda provizo da sperto kaj scioj, altirata per tiu fadeno, kiu kunligadis lian koron kun la koro de Izos'o, li revenis.

La kortuŝita maljunulo ĝoje renkontis lin. Dum kelkaj monatoj Dinamos'o rakontadis al li la detalojn de sia vojaĝo. Kiam la provizo de novaĵoj estas konsumita, Izos'o demandis lin:

— Vi daŭras ankoraŭ ami kaj malami homojn?

— Jes,—respondis la junulo;—nun eĉ pli ol frue; mividiŝ multajn homojn indajn de l'amo aŭ de malamo. Por unuj mi oferus la vivon, por aliaj al mi estus domaĝe doni eĉ ŝnuron por la pendingo.

Izos'o malĝoje mallevis la kapon, disreviĝinta pro neefektivigintaj esperoj pri la ŝanĝo de lia karaktero kaj ankau por la dubo pri la justeco de sia propra filozofio, kiun li deziris inokuli al Dinamos'o. Ĉu ĝi estas efektive erara? Ne. Profunde fortikiĝintaj konvinkoj de l'maljunulo ne permesis tiel facile sin detruai al juna forto. Post mallonga silento li daŭris:

— Kiu do el filozofoj ŝajnis al vi pli proksima al dioj?

— Plato! — entuziasme respondis Dinamos'o. — Li ne proponas verojn, sed eltrovas ilin. Ĉiu lia vorto kiel la stelo traboras la mallumon...

— Sed tamen la malkleraj terlabaristoj malŝatas lin, ĉar li ne scias elvoki la pluvon. Kiel vi pensas? Ĉu la monumento de Ateno povus servi kiel amboso?

— Kion do vi diras! Sub unua ekbato de martelo ĝi disrompiĝus en pecetoj.

— Kaj mi opinias tion saman... Ĉu vi trovis multajn amikojn sur via vojo?

— Kelkajn mi povas kuraĝe nomi per tiu ĉi nomo. Aparte Nikono Efesa tiel tuŝis min per sia senprofitema

— Который же изъ философовъ показалъ тебѣ ближе къ богамъ?

— Платонъ! — съ воодушевленіемъ отвѣтилъ Динамосъ. — Онъ не предполагаетъ истинъ, а открываетъ ихъ. Каждое его слово, какъ звѣзда, прорѣзываетъ тьму...

— А все-таки невѣжественные земледѣльцы пренебрегаютъ имъ, потому что онъ не умѣетъ вызывать дождя. Какъ ты думаешь: статуя Аены могла бы служить наковальной?

— Что ты! Подъ первымъ ударомъ молота она разлетѣлась бы въдребезги.

— Ия такъ думаю... Много ли друзей нашелъ ты на пути своемъ?

— Нѣсколькихъ я смѣло могу назвать этимъ именемъ. Особенно Никонъ Эфесскій такъ тронулъ меня своей безкорыстной добротой, что никто не замѣнитъ его въ моемъ сердцѣ.

— Чѣмъ онъ заслужилъ твою любовь?

— Много времени нужно, чтобы описать все его благородныя услуги. Упомяну только объ одной: когда я однажды заболѣлъ, онъ бросилъ всю свою практику и не оставилъ моего жилища, пока не выздѣлалъ меня.

— Значитъ, онъ ради тебя бросилъ остальныхъ больныхъ?

— Да. Всѣхъ.

— Ты не спрашивалъ, что они скажали о немъ?

— Быть можетъ, они называли его негодяемъ, но какое мнѣ до этого дѣло? Для меня онъ былъ благодѣтелемъ...

— Конечно... Ни одна женщина не отуманила твоего разума?

— Ложный стыдъ, — сказалъ покраснѣвшій Динамосъ, — заставилъ меня утаить отъ тебя это признаніе. Да, я полюбилъ прекрасную дѣвушку изъ Милета. Она такъ плѣнительна, что когда станетъ на берегу моря, его волны постоянно прибѣгаютъ къ берегу, чтобы отразить въ себѣ ея образъ и отнести его въ глубину. Она такъ добра...

— Не сомнѣваюсь въ этомъ, — прервалъ Изосъ; — но убѣдился ли ты, что нѣтъ ни одного человѣка, который говорилъ бы иначе?

— Я ее вижу такой...

— Но обратилъ ли ты вниманіе на то, что, можетъ быть, только ты о ней такого мнѣнія, другимъ же она кажется хуже, даже очень плохую...

— Не думаю; но, въ концѣ концовъ, мое чувство вполне удовлетворяетъ меня, и я не долженъ подтверждать его чужими.

— Ты правъ. Но, если-бъ кто-нибудь все-таки призналъ ее гадкой и злой, назвалъ ли бы ты его несправедливымъ?

boneco, ke neniu anstataŭos lin en mia koro.

— Kial li meritis vian amon?

— Multe da tempo estas necese por priskribi ĉiujn liajn noblajn servojn. Mi ekmemoros nur unu: kiam mi unufoje malsaniĝis, li forjetis tutan sian praktikon kaj ne lasis mian loĝejon ĝis mia saniĝo.

— Tio signifas, ke li pro vi forlasis aliajn malsanulojn?

— Jes. Ĉiujn.

— Ĉu vi ne demandis, kion ili diris pri li?

— Eble, ili nomadis lin sentaŭgulo, sed tio min ne tuŝas... Por mi li estis bonfaranto...

— Certe... Ĉu nenia virino mallumigis vian prudenton?

— La falsa honto, — diris Dina-mos'o ruĝiĝante, — igis min kaŝi de vi tiun ĉi konfeson. Jes, mi ekamis la belegan fraŭlinon el Mideto. Ŝi estas tiel alloganta, ke kiam ŝi staras apud marbordo, la ondoj konstante alkuras por prezenti en ŝi ŝian figuron kaj alporti ĝin en profundaĵon. Ŝi estas tiel bona...

— Mi ne dubas ĝin, — interrompis Izos'o, — sed ĉu vi estas konvinkita, ke neniu parolus alie?

— Mi vidas ŝin tia...

— Sed ĉu vi ne turnis atenton, ke eble tio estas nur via opinio pri ŝi; al aliaj do ŝi ŝajnas pli malbela, eĉ treege malbela...

— Mi ne kredas, sed fine mia sento kontentigas min, kaj mi ne devas konfirmi ĝin per aliaj opinioj.

— Vi estas prava. Sed se tamen iu opiniis ŝin kiel malbelan kaj malbonan, ĉu vi nomus tiun maljusta?

— Certe!

— Tio signifas, ke ĉiu ne havanta viajn okulojn, orelojn, nervojn, postulojn kaj gustojn — estas malbona homo?

— He, patro, vi metas kontraŭ mi sofistaĵn kaptilojn!

— Ne, mia kara, mi ne deziras blindigi vin, mi serĉas nur la vojon, laŭ kiu ni povus iri kune.

— Vi do ne neigos, patro, ke ekzistas virinoj, kiujn ĉiuj opinias belaj kaj bonaj aŭ malbelaj kaj malbonaj. Al unuaj apartenas ankaŭ Lota.

— Mi kredas; sed se vi donus tiun ĉi Lota'n al infano, senigita de patrin-mamoj, ĉu ĝi estus ravita de ŝi?

— Sed ja ŝi estas fraŭlino?

— Tiaokaze la suĉinfano preferus al ŝi la plej abomenan nutristinon?

— Kiu do neigas ĝin.

— Mi — ne... Vi skribis al mi el alilando, ke vi estis indignita kontraŭ unu sparta militestro, kiu perfidadis al la patrujo kaj efikadis kune kun persoj.

— Разумѣется!
— Значить, тотъ, кто не обладаетъ твоими глазами, ушами, нервами, требованіями и вкусами—злой чело-вѣкъ?

— Ахъ, отецъ, ты разставляешь на меня софистическіе силки!

— Нѣтъ, мой дорогой, я не хочу ослѣплять тебя, я ищу только дороги, которой мы могли бы идти вмѣстѣ.

— Ты не станешь отрицать, отецъ, что бывалоъ женщины, которыхъ всѣ единогласно признаютъ прекрасными и добрыми, или некрасивыми и злыми. Къ первымъ принадлежатъ и Лота...

— Вѣрю; но если-бъ ты эту Лоту далъ младенцу, лишенному материнской груди, былъ ли бы онъ въ восхищеніи отъ нея?

— Но, вѣдь, она дѣвушка!

— Въ такомъ случаѣ, грудной младенецъ предпочелъ бы ей самую противную кормилицу?

— Кто-жъ это отрицаетъ.

— Я—нѣтъ... Ты писалъ мнѣ съ чув-ства, что тебя возмутилъ одинъ спартанскій полководецъ, который измѣнялъ отечеству и дѣйствовалъ сообща съ персами.

— Мерзавецъ! Вороны будутъ дох-нуть, пожирая его трупъ.

— А можешь ли ты утверждать, что онъ не былъ бы заботливымъ и добросовѣстнымъ пастухомъ козъ?

— Мошеникъ всегда останется мошеникомъ.

— Значить, не зачерпнувъ рѣше-томъ воды, ты бросишь его, какъ вещь никуда негодную, несмотря на то, что оно пригодилось бы для просѣиванія муки.

Это другое дѣло! Есть люди, ко-торые во всѣхъ своихъ дѣйствіяхъ проявляютъ подлость.

— И я вижу разницу. Орудія изоб-рѣтаетъ чело-вѣкъ и ясно указы-ваетъ ихъ назначеніе; поэтому всѣ они полезны. Людей же создаетъ при-рода и не указываетъ, къ чему они способны; поэтому только избранные, которыхъ полезность уже признана, которые пошли по пути своего на-значенія, кажутся намъ умными и честными. Если бъ мы всѣ были въ состояніи узнать своего призваніе...

— Тогда мы душили бы преступ-никовъ въ ихъ колыбеляхъ.

— Человѣчество было осторожнѣе тебя, потому что оно не истребило кустовъ, плоды которыхъ многихъ отравили, и потомъ пришло къ заклю-ченію, что они могутъ служить и лѣ-карствомъ.

Динамосъ молчалъ, раздраженный. Овладевъ собой, онъ сказалъ:

— Дорогой отецъ, къ какой истинѣ ведишь ты меня по этимъ тропамъ?

— Ни самостоятельно, ни вмѣстѣ

— Abomenulo! La korvoj mortados englutante lian mortkorpon.

— Sed ĉu vi povas jesigi, ke li ne estus zorgema kaj bonfida kaprin-paŝtisto?

— La fripono restos ĉiam fripono.

— Tio signifas, ke ekĉerpante akvon per kribrilo, vi forĵetas ĝin, kiel netaŭgan objekton, malgraŭ ke ĝi povus esti utila por trakribri la farunon.

— Tio estas alia afero! Ekzistas ho-moj, kiuj elmontras malnoblecon en ĉiuj siaj agoj.

— Kaj mi vidas la diferencon. La instrumentojn elpensis homo kaj klare montras ilian difinon, tial ili ĉiuj estas utilaj. Do la naturo kreas homojn, ne montrante al kio ili estas kapablaj; tial nur la elektitoj, kies utileco estas jam difinita, kiuj ekiris laŭ sia alvoko, ŝajnas al ni sagaj kaj honestaj. Se ni povus ĉiuj ekscii sian alvokon...

— Tiam ni sufokadus la krimulojn en iliaj luliloj.

— La homaro estis pli prudenta ol vi, ĉar ĝi ne pereigis la arbaretojn, kies fruktoj venenis multajn, kaj poste ĝi alvenis al la konkludo, ke ili povas servi kiel kuracilo.

Dinamos'o silentis, incitita. Sin ek-posedinte, li diris:

— Kara patro, al kiu vero vi kon-dukas min per tiuj ĉi vojetoj?

— Nek memstare, nek kune kun mi, vi neniun atingos, ĝis via penso estas kunforĝita per la kolero. La pasio varmigas, sed ne lumigas. Ĉu Plato ne memorigis vin pri tio.

— Jes, sed li...

— Ke li estas pli alta ol ni ĉiuj, pri tio mi scias. La botisto, tamen, kudris la sandaliojn egalbone kun lampo, same kiel kun sunlumo, kaj en rosguto estas tia sama akvo, kiel en la rivero. — Tial ekzistas la veroj, kiujn mi, simpla vinberlaboristo, ek-scias, ne havante la aglrigardon de Plato. Havu ankoraŭ iom da paci-enco: mi baldaŭ ĉesos inciti vin. Nun respondu al mi: se vi al la bar-baroj, ne konantaj nian armilon, vetu-rigus ĝin, kaj ne instruus ĝin agadi, ĉu ili divenus por kio servas la forkego aŭ la tranĉilo de skulptisto?

— Ne.

— Ĉu povus okazi, ke ili metus la tranĉilon sur la grandan bastonon, uzan-te ĝin por defendo kontraŭ la malamikoj?

— Jes, tio estas ebla.

— Tiel, tiu ilo, per kiu ni kreas la monumenton, servus en manoj de barbaruloj por mortigo de homoj.

— Kompreneble!

— Al mi ŝajnas, ke tiel ankaŭ aga-das la homoj unu rilate al alia: oni amas tiujn, en kiuj oni divenis la eblan utilecon por si, kaj malamas tiujn, kiujn oni ne opinias esti utilaj. En

со мной, ты не достигнешь ни одной до тѣхъ поръ, покуда твоя мысль скована гнѣвомъ. Страсть согрѣшаетъ, но не свѣтитъ. Неужели Платонъ не напомнилъ тебѣ объ этомъ?

— Да, но онъ...

— Что онъ выше всѣхъ насъ, объ этомъ я знаю. Сапожникъ, однако, также хорошо сошьетъ сандали при лампадѣ, какъ и при солнечномъ свѣтѣ, а въ каплѣ росы та же вода, что и въ потокѣ. Итакъ, есть истины, которыми я, простой виноградарь, познаю, не обладая орлинымъ взоромъ Платона. Имѣй еще немного терпѣнія: я скоро перестану раздражать тебя. Теперь отвѣтъ мнѣ: если-бъ ты варварамъ, незнакомымъ съ нашимъ оружіемъ, свезъ его и не научилъ имъ владѣть, догадались ли бы они, къ чему служатъ вилы или рѣзецъ ваятеля?

— Нѣтъ.

— Могло ли бы случиться, что они надѣли бы рѣзецъ на большую палку, пользуясь имъ для защиты отъ враговъ?

— Да, это возможно.

— Итакъ, то орудіе, которымъ мы создаемъ статую, въ рукахъ варваровъ служило бы для избіенія людей.

— Понятно!

— Мнѣ кажется, что также поступаютъ люди одинъ относительно другого: любятъ тѣхъ, въ которыхъ они угадали возможную пользу для себя, и ненавидятъ тѣхъ, которыхъ не считаютъ полезными. Въ обоихъ случаяхъ, по крайней мѣрѣ—во второмъ, они поступаютъ несправедливо.

Динамосъ задумался надъ этимъ замѣчаніемъ. Изосъ, нѣжно и при-

амбай okazoj, aparte en la dua, oni agas nejuste.

Dinamos'o ekpensiĝis pri tiu ĉi rimarko. Izos'o, ekrigardinte lin kareseme kaj atente, daŭris:

— Ĉu vi ne konsentos, ke ĉiu homo prezentas la trezoron, pli aŭ malpli riĉan kaj keli devas trovi ĝin, kiu sciis malfermi kaj eltiri el li tiun ĉi trezoron? Tial nur tiuj homoj estus ŝatataj, kies ŝlosilon posedas multaj, kaj malŝatataj—tiuj, al kiuj neniu havas aliron, kiel al kaŝita trezoro.

— Bone, patro,—ekkriis Dinamos'o, ĉirkaŭprenante Izoson,—plu mi estos neniun malamanta, sed ne postulu ke mi min rifuzu de l'amo.

— Tion ĉi mi ne postulas,—rediris la kortuŝita maljunulo:—ĉar mi devas ami vin.

Trad. A. A. Ivanickij.

стально поглядѣвъ на него, продолжалъ:

— Не согласишься ли ты съ тѣмъ, что каждый человекъ представляетъ собой кладъ, болѣе или менѣе богатый, и что онъ долженъ найти кого-нибудь, кто сумѣлъ бы вскрыть и извлечь изъ него это сокровище? По-этому цѣнными людьми были бы лишь тѣ, ключемъ къ которымъ обладаютъ многіе, а негодными—тѣ, къ которымъ, словно къ скрытому кладу, никто не имѣетъ доступа.

— Хорошо, отецъ,—воскликнул Динамосъ, обнимая Изоса.—я уже никого больше не стану ненавидѣть, но не требуй, чтобы я отказался отъ любви.

— Этого я не требую,—возразилъ расстроганный старикъ:—потому что я долженъ любить тебя.

Aleksandro Sventohovski.

La bovoj.

La plej kara eco de la naturo—estas ĝia diverseco. Ne ekzistas du egalaj gutoj de akvo, du egalaj folioj sur arbo. Elpensemeco de la naturo ne nur admiras nin: ĝi fariĝas ankaŭ la fonto de niaj ĝojoj...

Kio do estus nia vivo en la mezo de unuformeco?... Legado de libro, kunmetita el samaj objektoj!

Dum la tuta tempo de la mond-ekzistado—la suno supreniras kaj subiras ĉiutage alie, ĉar la naturo estas elpensema sen-

fine. Artistoj estas konvinkitaj, ke ili ĉiam trovados novajn temojn kaj ne devigos sin ripetadi.

Mi komencis ŝpini la desegnojn de tiu ĉi konsidero kaj spite al la veturigisto, interrompinta ĝin per la demando: kioma estas horo?—mi daŭrigis observi... Mi ĵuras, ke jen tiuj du bovetoj kiuj pusas unu alian per la kornoj jen tie sur la herbejo, distingiĝas de ĉiuj bovetoj, vivintaj, vivantaj kaj vivontaj, kaj ke ili eĉ ŝercas tute originale. Rimarkinte la veturilon, ili interrompis la ludon, spirblovis kaj komencis arogante observi nin, simile al junaj svisoj, kiuj observas la vojaĝantojn. Jen el arbaro eliris bubo kaj, preterpasante, ekbatis ilin per bastono.

La bovetoj forsaltas, sed baldaŭ ree kurage haltas.

— Ĉu ci foriros de ili, kanaĵlo??—ek-kriis junulo, pluginta proksime de tiu loko.—Sentaŭgulo! Ĉu ili malhelpas al ci!

Bona homo—diris mi al mi mem,—li defendas la bovojn, kiel infanojn, kaj eĉ ne permesas maltrankviligi ilin.

Nia veturilo, forpasante el sablo, gaje ekruligis laŭlonge de falĉitaj grenkampoj, superversitaj per oraj radioj de junia suno, kiu varmigis iom post iom pli forte.

Ni renkontadis homojn, laborantajn en kampoj, brutojn formangantajn la herbon de kampoj, hundojn, kiuj gardas legomojn, infanojn, suspenditajn al arboj per la viŝtukoj... kaj mi, ne turnante atenton je la varmejo kaj la polvo, certigas, ke la tuta tiu ĉi pejzaĝo, en ĝia nuna vido—estas unuafoje renkontata en la naturo.

Apud la vojo staris veturilo, ŝarĝita per grenkreskaĵoj. Vilaĝano intencante moviĝi en vojon, elsiris, eble el mastra kampo, pizon, per kiu li nutris la jungitajn en veturilo bovojn.

La bovoj manĝis kun ia soleneco kaj tial rememorigis germanojn fortigantojn antaŭ malfacila laboro. Zorgema mastro ŝtelas por nutri siajn helpantojn..

Ree ni estis ĉirkaŭitaj per nubo de polvo; la radioj komencis droni en sablo. Antaŭ ni paro da bovetoj kaj paro da bonnutritaj bovoj tiris veturilon kun traboj.

Du vilaĝanoj helpadis al malfeliĉaj bestoj, perdantaj la fortojn.

— Hop! hop!.. Antaŭen, malgrandaj! Uuu—p!..

Sed la „malgrandaj“, kelkafoje ektirinte la veturilon, — haltalas. — La pli maljuna vilaĝano alproksimiĝas kaj karezas iliajn kapojn kaj dorsojn, dirante: — Ripozu!.. Hundaĉo estas la monto!..

Mia veturigisto, dezirante malfermi la vojon, krias:—Dekstren!..

— Surmetu la jugon kaj turnu dekstren!—krias al li la pli juna vilaĝano: Rigardu, kia fortegulo el marŝaŭmo!..

Li estis prava, pravigante la lacajn bestojn, kaj mia veturigisto rediris nur: Tio estas ebla, „la francoj“ estas delikatoj!..

En respondo oni donas al li la konsilon, kiun mi ne povas ripeti tie ĉi. Fine ni atingis la ŝtonvojon Sur ambaŭ ĝiaj flankoj, direktiĝante al urbo, sin tiris la veturiloj.

Proksime de la fervojstacio ni enmiksigis inter ili kaj, ĉefe, unu velurilo, ŝarĝita per dikaj tabuloj, baris al ni la vojon. Tiun ĉi veturilon tiris bovoj. Inter reciprokaj insultoj ni, fine, trametis al ni la mallarĝan trairon inter veturiloj kaj estis jam pretaj veturi, kiam..... Mia Lukan, incitata pro la okazintaĵo, ekbatis la bovojn, neniom kulpajn.

La mastro de veturilo enkriegis kaj sin ĵetis al ni pli frue ol atingis liaj kolegoj, kaj ĉar ni estis devigitaj halti antaŭ ŝlosita fervoja barilo,—komenciĝis la batalo, el kiu Luka eliris forte batita. Sed la bovoj observadis tiun ĉi batalon kun vere angla malvarmsangeco.

La ĉefa relvojo estis okupita kaj tial nia vagonaro estis translokita sur la provizan vojon, malproksime de la stacio.

En tiu sama tempo sur la najbara vojo oni elsarĝadis el kelkaj vagonoj grandegajn ukrainajn *) bovojn, kondamnitajn al pereco en la venro de ĉefurbo.

Laŭ opinio de unu angla verkistino, tiu homo estas malbona, kiun ne ekscitas la vido de flavigintaj aŭtunaj folioj; laŭ mia do opinio, pli malbona, ol la lasta, estus tiu, kiun ne ekscitas la vido de bovoj, pelataj por mortigo...

Leganto! ĉu vi ilin observadis iam? Ĉu vi rimarkis, kiel malĝoje rigardas iliaj grandaj okuloj, mallumigitaj de malsana antaŭseno?

Ĉu vi rimarkis iliajn maldikajn flankojn, la felon, kun elbruligitaj sigeloj sur ĝi, la ĉagrenon kuŝantan sur la tuta ilia figuro?

Ili oferas sian viandon al homo, kiu havas nenian zorgon pri ilia sorto...

Kiam ni devas pasi preter tiuj ĉi „kondamnitaj“, mia koro premiĝas de doloro...

Elkondukitaj el vagono ili rigardis reen. Unuj flaris la teron, aliaj serĉis sur ĝi ion por manĝi. aliaj aŭskultadis la urban bruon, aliaj, fine, rigardis supren, kvazaŭ dezirante konvinkigi, ĉu tio estas tia sama ĉielo; mirego, senkonscio, senforteco, sendecedeo estas videblaj en ili.

El stepoj, de libereco, de bonodoraj herboj oni transportis ilin en inferan

*) Ukraino estas Malgranda Rusujo.

haoson, kie ili sentas odoron de sango!

— Ĉu oni ne nutras ilin en vojo? — demandis fervoja oficisto.

— Ili purigas siajn intestojn... respondis la komercaj—ricevanto.

— Donu al ili eĉ nur iom da akvo...

— Eble da soda akvo?... He, pli rapide tie, ne prokrastu, ĉar ĝis la kvara horo ili devas esti liveritaj al la buĉejoj!

— La unua partio estas jam sendita...

— Ĉiujn oni bezonas,—decide diris la ricevanto.

— La vagonaro proksimiĝas al la platformo, mi eliras el vagono, sidigiĝas en kaleŝon kaj veturas.

La sceno kun bovoj faris al mi premantan impreson kaj mi dezirus liberiĝi de malfeliĉaj vidaĵoj.

Ĉu la homo sin nutrados ĉiam per fremda vivo? Ĉu li ne trovos eblon ekzisti sen mortito?

Ĉu ne venos iam la tempo, kiam tiu ĉi natura neceseco estos fine rompita?

Eĉ mi, post unu minuto mi manĝos la restaĵon, preparitan el viando de tiuj samaj ekzistaĵoj, kies malfeliĉo elvokas en mi tian kompaton?

Kio estas tie efektive justa: mia kompato aŭ mia apetito?

Sur la ponto eksonis krioj: io haltigis vagonaron... Subite la vetugigisto enveturis kun mi en bovaron...

Kunligitaj po du je la kornoj, ili sin puŝadis kaj ĵetadis en ĉiujn flankojn. Freneza buĉisto--batisilin per ŝnurokelkfoje tordita. Samtempe el ĉiju veturiloj eksutigiĝis batoj, restigintaj profundajn postsignojn sur la felo...

Fine la vojo estas libera... Mia veturigisto, pasante preter la bovoj, opinias tamen, keest as necese ekbati unu el ili tiel fortege, ke la sango aperis el okuloj de ĉmalfeliĉa besto.

— Kial vi ekbatis ĝin — ekkrias mi, indignigita per tiu ĉi ago.

— Nenio estas, sinjoro: ili estas kondamnitaj al morto.

En tiu ĉi respondo estas sekvanta tezo: tio, kio havas la rajton vivi.—havas la defendon de ĉiuj niaj sentoj; tio, kio estas kondamnita al morto, — meritas nur la kruelecon.

Laŭ tiu ĉi tezo, ni konkludas, ke la vilaĝabubo faris malbone, timiginte la paŝtigintajn sur la herbejo bovetojn. Luka estis sufiĉe punita por tio, ke li ekbatis la bovojn, jungitajn en veturilo, sed tiun ĉi viandon oni povas bati por amuzo

Sur la konduksidejo de la kaleŝo sidis vera Pindter'o.

Trad. A. A. Ivanickij.

Къ эволюциѣ интернационализма. Al la evolucio de internacianalismo.

Интернационализмъ. т. е. общее культурнымъ народамъ стремление разрѣшать совмѣстными усилиями политическія, социальныя, промышленныя, научныя, литературныя, художественныя и т. п. задачи, неразрѣшимыя для одного народа съ его ограниченными средствами, — представляетъ собою явление, сравнительно еще очень молодое въ историческомъ смыслѣ. Длинная вереница вѣковъ, чтобы не сказать тысячелѣтій, понадобилась цивилизованной части человечества, чтобы доразвиться до зачатковъ интернационализма.

De N. Byvalyĵ.

Internacionalismo,—t. e. la komuna al kulturaj popoloj celado al solvado per kunigitaj penoj de politikaj, socialaj, industriaj, sciencaj, literaturaj, artaj kaj sim. problemoj, nesolveblaj por unu popolo kun ĝiaj limigitaj rimedoj,—estas fenomeno, ankoraŭ relative tre juna en la historia senco. Longa vico de centjaroj, se ni ne diros—miljaroj, estis necesa al la civilizita parto de la homaro por evoluciĝi ĝis elementoj de l'internacionalismo.

Древний миръ, не смотря на значительное развитие многихъ сторонъ его гражданственности, отождествлялъ понятие обино странцѣ съ понятіемъ о врагѣ, и римляне обозначали оба эти понятія однимъ и тѣмъ же словомъ—hostis.

Для христіанства іудей и эллинъ теоретически стали равноправными братьями, но средневѣковое кулачное право, съ одной стороны, и инквизиція съ другой—искоренили съмена интернационализма, „пустившія первые ростки“ на почвѣ ученія Христа.

Крестовые походы были мировымъ событіемъ, содѣйствовавшимъ не только сближенію между представителями различныхъ христіанскихъ племенъ, но и установленію договорныхъ, хотя и часто обрывающихся, отношеній между христіанами и мусульманами.

За римской церковью имѣется еще одна историческая заслуга въ вели-

La antikva mondo, malgraŭ granda disvolvigo de multaj flankoj de ĝia civileco, samigadis ideon pri fremdulo kaj ideon pri malamiko, kaj la romanoj esprimadis ambaŭ tiujn ĉi ideojn per unu komuna vorto-hostis.

Por la kristanismo hebreo kaj greko teorie fariĝis egalrajtaj fratoj, sed la mezcentjara „pugna rajto“ de unu flanko, kaj la inkvizicio,—de la alia,—elradikigis semojn de la internacianismo, donintajn unuajn kreskaĵojn sur la fundamento de la doktrino krista.

La krucaj militiroj estis tutmonda afero, kiu helpis ne sole al proksimiĝo inter reprezentantoj de diversaj kristanaj gentoj, sed ankaŭ al formiĝo de traktataj, kvankam tamen ofte ŝirigantaj, interrilatoj inter kristanoj kaj mahometanoj.

La eklezio roma havas ankoraŭ unu historian meriton en la granda afero de plantado de l' internacianismo. La papismo komencis la kreon de profesia diplomatio, enkondukinte la kutimon

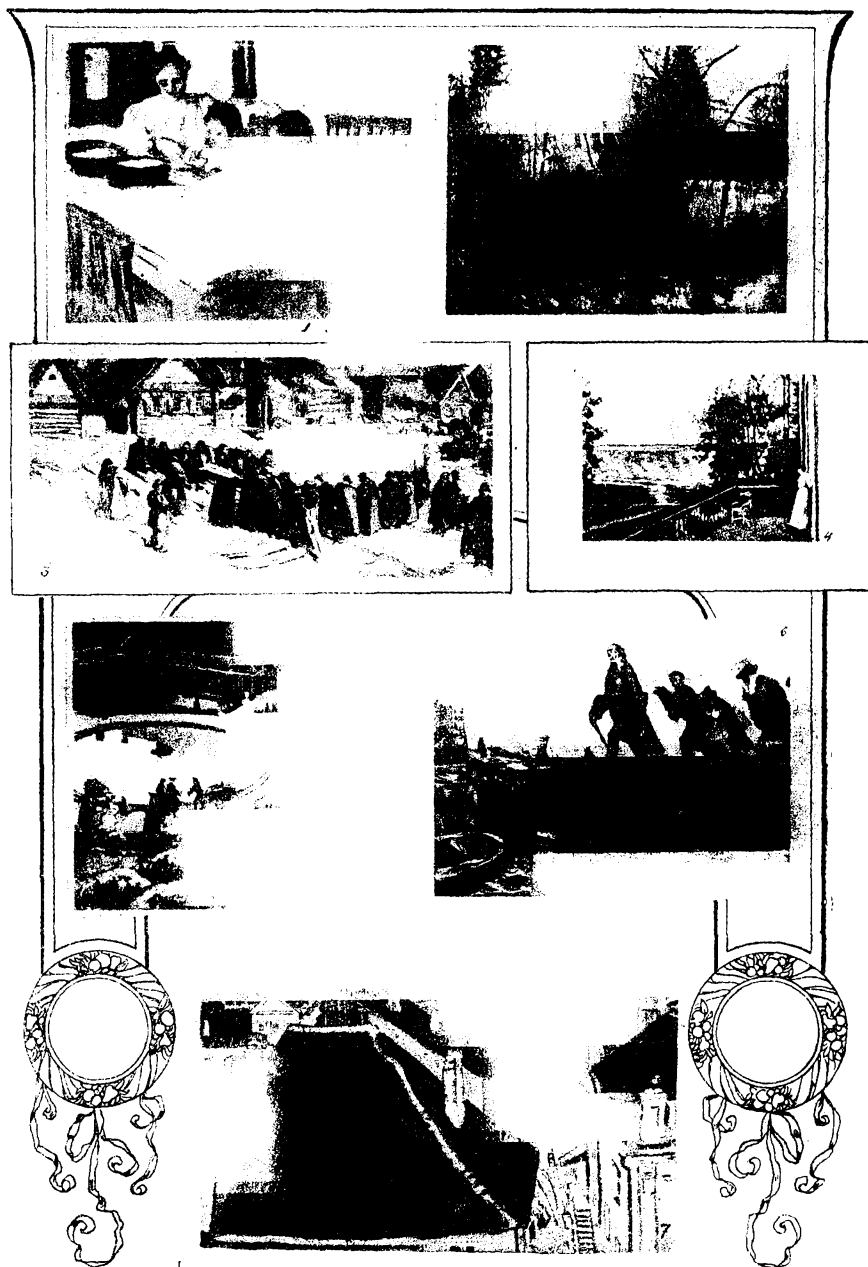
комъ дълѣ насажденія интернационализма. Папство положило начало учрежденію профессиональной дипломатіи, вводя обычай держать постоянно своихъ уполномоченныхъ при католическихъ монархахъ и правительствахъ. Благой примѣръ оставался, однако, безъ подражанія около четырехсотъ лѣтъ. Ему послѣдовала впервые „Великолѣпная“ Венеціанская республика въ началѣ XVI столѣтія, при чемъ венеціанскіе послы долго были мастерами дипломатическаго искусства для представителей другихъ государствъ за границей и понынѣ удивляютъ историковъ, равно какъ и экономистовъ, своими выдающимися отчетами объ исполняемыхъ миссіяхъ политико-коммерческаго характера.

Лютеранство и кальвинизмъ имѣли послѣдствіемъ одно важное приобрѣтеніе для интернациональной идеи. Католики различныхъ національностей входили другъ съ другомъ въ союзныя отношенія, чтобы сражаться

teni konstante siajn rajtigojn ĉe katolikaj monarĥoj kaj registaroj. La bona ekzemplo restis, tamen, sen imitado preskaŭ kvarcent jarojn. Ĝin sekvis unuafaje la „Luksa“ Venecia respubliko en la komenco de XVI centjaro,—kaj veneciaj ambasadoroj longe estis majstroj de la diplomatia arto por eksterlandaj reprezentantoj de aliaj regnoj kaj ĝis nun mirigas historiistojn, same kiel ekonomistojn, per siaj rimarkindaj raportoj pri plenumataj misioj de l'politike-komerca karaktero.

Luteranismo kaj kalvinismo havis kiel sian sekvon-unu gravan akiron por la internacia ideo. La katolikuloj de diversaj nacioj faradis inter si ligojn por bataladi por triumfo de sia religio kontraŭ protestantoj,—egalmaniere la protestantoj de diversa nacia deveno unuigadis en ligojn. Unueco de religio fariĝis kunliganta ĉenero, venkanta internacian fremdecon kaj disiĝon. Tio estis antaŭsigno de l'internaciaj unuigoj de XIX centjaro

El printempaj ekspozicioj en 1908 j. en Peterburgo.

- 1) L. O. PASTERNAK. — Dum purigado de beroj. Л. О. Пастернак. — За чистой ягодъ.
- 2) S. A. VINOGRADOV. — La aŭtuno en bieno. С. А. Виноградовъ. — Въ усадьбѣ осенью.
- 3) S. V. MALUTIN. — La vilaĝa foiro. С. В. Малютинъ. — Сельская ярмарка. 4) JUKOV-SKIĬ. — Pensoj malgajaj. Жуковский. — Печальные думы. 5) A. N. BENUA. — Oranĝerioj. А. Н. Бенуа. — Оранжереи. 6) V. A. SIEROV. — Petro I (Skizo). В. А. Сировъ. Петръ I (Эскизъ). 7) M. V. DOBUĴINSKIĬ. — Vilno. Tegmento. М. В. Добужинский. — Вильно. Крыша.

ва торжество своего вѣренеповѣданія противъ протестантовъ, равнымъ образомъ протестанты разнаго національнаго происхожденія сплачивались въ союзы. Единство вѣры сдѣлалось соединительнымъ звеномъ, побѣждающимъ международную отчужденность и рознь. Это было предзнаменованіемъ международныхъ единеній XIX вѣка на почвѣ общихъ социальнo-экономическихъ стремленій...

Закончившій тридцати-лѣтнюю войну Вестфальскій миръ внесъ великое нововведеніе въ междугосударственный обиходъ. Воевавшія государства призвали тогда, мимолетный правда, но чреватый своими грядущими плодами, общій органъ упорядоченія отношеній между державами. Министры и дипломаты, принимающіе непосредственное участіе въ выработкѣ условій помянутаго мира, были уполномочены своими правительствами соединиться въ конгрессъ, постановленіями его опредѣлить границы государствъ Западной Европы и взаимно-обязаться блюсти миръ. Нарушеніе этого обязательства — хотя оно и произошло довольно скоро послѣ подписанія, заключеннаго на

sur la fundamento de komunaj sociale-ekonomiaj celadoj...

La finiginta la tridek-jaran militon Vestfalia paco enportis grandan novajon en la interregnan vivon. La militintaj regnoj alvokis tiam, certe preterpasintan, sed enhavintan naskigontajn fruktojn, komunan organon por la ordigo de rilatoj inter regnoj. Ministroj kaj diplomatoj, partoprenintaj persone en la ellaborado de kondiĉoj de la nomita paco, estis rajtigataj de siaj registaroj por kuniĝi en kongreson, difini per ĝiaj decidoj limojn de la regnoj de l'Okcidenta Eŭropo kaj reciproke promesi gardi la pacon. La rompo de tiu ĉi promeso-kvankam ĝi okazis sufiĉe baldaŭ post la subskribo de l'farita en la kongreso traktato — ne malpligrandigas altan principan signifon de tiu ĉi akto, kiel ne malpligrandigus la principan signifon de l'internaciaj juĝoj en niaj tagoj militoj inter du landoj, interligitaj unu kun alia per kontrakto pri paca solvado de konfliktoj.

La Vestfalia paco ludas gravan rolon en la evolucio de l' internacianismo ankoraŭ en tiu senco, ke ĝi inspiris la holandan pensulon Hugo Grotius meti fundamentan ŝtonon de nova branĉo de l' scienco — de la internacia rajto. Objekto de tiu ĉi scienco estas normoj, per kiuj devus sin gvidi (filozofia internacia rajto) aŭ efektive sin gvidas (pozitiva internacia rajto) civilizitaj regnoj en siaj reciprokaj interkomunikadoj, kiel en la paca, tiel same ankaŭ en la milita tempo, kaj ankaŭ leĝoj, kiujn obeas en ĉiu regno fremdaj subuloj (privata internacia rajto).

Aperante aŭ en la regiono religia, aŭ sur la fundamento de l' tradiciaj regnoj kun ilia privilegia heredeco — la

конгрессъ договора—не уменьшаетъ высокаго принципиальнаго значенія этого акта, какъ не уменьшили бы принципиальнаго значенія междуна-родныхъ третейскихъ судовъ въ наши дни войны между двумя странами, связанными другъ съ другомъ дого-воромъ о полюбовномъ разбиратель-ствѣ конфликтовъ.

Вестфальскій миръ играетъ важ-ную роль въ эволюціи интернациона-лизма еще и въ томъ смыслѣ что онъ вдохновилъ голландскаго мыслит-еля Гуго Гроція заложить краеуголь-ный камень новой отрасли знанія— международнаго права. Пред-метомъ этой науки являются правила, которыми должны бы руководствоваться (философское международное право) или дѣйствительно руководствуются (положительное международное право) цивилизованныя государства въ сно-шеніяхъ другъ съ другомъ какъ въ мирное, такъ и въ военное время, а также законоположенія, которымъ подчиняются въ каждомъ государ-ствѣ иностранные подданные (част-ное международное право).

Проявляясь либо въ области вѣро-исповѣдной, либо на почвѣ традиціон-ныхъ государствъ съ ихъ привиле-гированной наслѣдственностью—ин-тернационализмъ сталъ принимать демократическую окраску только съ того момента, когда фран-цузскій мыслитель Вольней предло-жилъ Конвенту первой республики во Франціи обнародовать Декла-рацію правъ народовъ, какъ естественное дополнение деклараціи правъ челоѵка, на томъ основаніи, что народы—это личности се-бирательныя, взаимныя отноше-нія которыхъ должны быть проник-нуты идеей свободы-равенства —братства, точно такъ же, какъ отношенія между единичными лично-стями. На это предложеніе Вольней откликнулся двѣ міровыя знамени-тости французской революціонной эпохи,—Кондорсэ и Карно. Первый по-требовалъ, чтобы Конвентъ заявилъ, что французская нація не будетъ на-рушать природныхъ правъ другихъ націй и не нанесетъ ущерба ихъ не-зависимости,—что она отказывается отъ присоединенія иностранныхъ зе-мель къ своей територіи „за исключениемъ того случая, когда большинство жителей этихъ земель свободно вы-разить желаніе присоеди-ниться къ ней“. Второй посвя-тилъ поднятому Вольнеемъ вопросу особую брошюру, въ которой выска-зался безусловно за признаніе за каждой націей „неизмѣннаго права жить самостоятельно или

интернационализмo komencis akcepti demokratian koloron nur de tiu momento, kiam la franca pensulo Volney proponis al la Konvento de la unua respubliko en Francujo publikigi Deklaracion de rajtoj de popoloj, kiel naturan aldonon de la Deklaracio de rajtoj de l' homo, tial, ke popoloj estas personoj kolektivaj, kies reciprokaj rilatoj devas esti plenigitaj de la ideo de libereco-egaleco-frateco, Sama tiel, kiel rilatoj inter apartaj personoj. Al tiu ĉi propono de Volney revokigis dututmondaj gloruloj de la franca revolucia epoko—Condorcé kaj Carnot. La unua postulis, ke la Konvento proklamu, ke la Franca nacio ne rompos naturajn rajtojn de aliaj nacioj kaj ne portos malfortigon al ilia sendependeco, ke ĝi rifuzas de l' aligo de fremdlandaj teroj al sia tero, „esceptante tiun okazon, kiam libere esprimos deziron aligi al ĝi la plej granda parto de loĝantoj de tiuj ĉi bandoj“. La dua decidis al la ekscitita de Volney domando apartan broŝuron, en kiuli konfesis kategorie por ĉiu nacio „neŝangeblan rajton vivi memstare aŭ kunfluigi kun aliaj nacioj en unu komunan regnecon“. Sub impresado de tiuj ĉi opinioj de Volney, Condorcé kaj Carnot, la abato Gregoire verkis kaj traigis tra la Konvento la „Deklaracion de l' Internacia Rajto“, per kiu la nacioj estas konfesataj kiel sendependaj kaj suverenaj, „kia ajn estus la kvanto de apartaj personoj („individuoj“), kunmetataj ilin, kaj kiaj ajn estus la teroj, okupataj de ili. Eĉ en tiu ĉi Deklaracio oni parolas, ke ĉiu nacia suvereneco estas absoluta kaj en nenia okazo forprenebla have de ĉiu nacio, ke neniu nacio havas rajton enmiksiĝi en internajn aferojn de alia nacio kaj „ke atenco, kontraŭa al libereco de unu nacio, estas atenco kontraŭ ĉiuj aliaj nacioj“.

En la komprenita tiel klare kaj formulita tiel definitive demokratia internacianismo de la fino de XVIII centjaro estis granda malplena loko. En la ideon de nacio, kiel de aro de konstantaj loĝantoj de ĉiu ekzistanta en la donita tempo regno — la „Deklaracio de l' Internacia Rajto“, publikigita de la Konvento ne enportis klarigojn, necesajn por eviti malkompreniĝojn kaj malrektajn komentariojn. Sed estis ja necese haldi sur la demando, ĉu eniras aŭ ne eniras en la donitan ekzistantan regnon diversnaciaj aŭ aligentaj almiksaĵoj. La nigreflava viena „patrioto“ povis tial paroli pri „aŭstria nacio“, kunĵetante en unu amason germanojn, hungarojn, bohemojn, italojn k. cet., la flatulo de „liberala“ turka sultano povis diri, ke—se la Stambula padiŝako donos al siaj subuloj „liberecon“, tiam la tuta

слиться съ другими націями въ одну государственность. Подъ впечатліиельнѣмъ этихъ взглядовъ Вольнея, Кондорсея и Карно, аббатъ Грегуръ составилъ и провелъ въ Конвентѣ „Декларацию международнаго права“, которую націи признаютъ независимыми и верховными („суверенными“), „каково бы ни было количество отдѣльныхъ личностей („индивидуумовъ“), входящихъ въ ихъ составъ, и каковы бы ни были размѣры территоріи, занимаемой ими“. Далѣе въ этой деклараціи говорится, что каждое національное верховенство („суверенитетъ“) есть безусловно ни въ какомъ случаѣ неотчуждаемое достояніе всякой націи, что ни одна нація не имѣетъ права вмѣшиваться во внутреннія дѣла другой и „что посягательство, противное свободѣ одной націи, является покушеніемъ противъ всѣхъ другихъ націй“.

Въ понятіи столь ясно и формулированномъ столь опредѣленно демократическомъ интернаціонализмѣ конца XVIII столѣтія былъ большой пробѣлъ. Въ понятіи націи, какъ совокупности постоянныхъ жителей всякаго существующаго въ данное время государства, — „Декларациа международнаго права“, обнародованная Конвентомъ, не вносила оговорокъ, необходимыхъ во избѣжаніе недоразумѣній и кривотолковъ. А вѣдь необходимо было остановиться на вопросѣ о томъ, входятъ ли или не входятъ въ составъ даннаго существующаго государства разноплеменные или инородческія примѣси. Какой-нибудь черножелтый воинскій „патріотъ“ могъ поэтому говорить объ „австрійской націи“, сваливая въ одну кучу нѣмцевъ, мадярь, чеховъ, итальянцевъ и пр., какой-нибудь льстець „либеральнаго“ турецкаго султана могъ утверждать, что если стамбульскій падишахъ дастъ своимъ подданнымъ „свободу“, то вся „оттоманская нація“, состоящая изъ молдаванъ, валлаховъ, болгаръ, сербовъ, грековъ, сельджукскихъ турокъ, абавовъ, армянъ и т. д., степеней единой собирательной личностью, живущей припѣваючи въ полномъ внутреннемъ согласіи сама съ собою!

Только полвѣка спустя послѣ обнаруженія Конвентомъ означенной тамъ деклараціи молодой итальянецъ, Станиславъ Манчини, приглашенный туринскимъ университетомъ на кафедру международнаго права, провозгласилъ, начиная свой курсъ, національность основой того международнаго права, которое со-

„otomana pacio“, — konsistanta el moldaĵoj, valahoj, bulgarioj, serboj, grekoj, selĝukaj turkoj, ababoj, armenoj k. t. p., — farigos unu kolektiva persono, vivanta feliĉe en plena interna konsento kun si mem!

Nur duonon de centjaro post la publikigo de l'konvento de la nomita Deklaracio juna italo, Stanislao Mancini, invitita de l'turina universitato al katedro de l'internacia rajto, proklamis, komencante sian kurson, la naciecon fundamento de tiu internacia rajto, kiu de l'tempo de l' difino de principoj de libereco, egaleco kaj frateco, kiel de politikaj idealoj de la kultura homaro, devas normigadi interregnajn rilatojn. Samtempe la juna profesoro (poste fariĝinta deputato, senatano kaj ministro de l'aferoj eksterlandaj) klarigis kun scienca precizeco, kion oni devas kompreni sub la vorto „nacio“. Li donis al ĝi nome jenan difinon:

„La nacio estas natura interligo de homoj kun komuneco de la tero, deveno, moroj kaj lingvo, unuigitaj por komuna vivo kaj sociala konscio“ *) (S. Mancini. Della nationalita come fondamento del diritto della genti. Torino 1851).

La proklamita tiel principo de nacio ricevis jam post kelkaj jaroj grandegan signifon ne sole en okuloj de popolaj tribunoj de l'okcidenta kaj meza Eŭropo, sed ankaŭ inter „farantaj la historion“, diplomatoj, dank' al la novaperinta imperiestro de l'francoj Napoleono III, kiu, komencante la milifon kontraŭ Aŭstrio, sin turnis al italoj kun alvoko ribeliĝi kontraŭ la aŭstria potenco en Lombardio kaj Venecia Regno „pro la principo de nacio“.

Dum la dua duono de l'pasinta centjaro tiu ĉi principo trovis aŭtoritatajn kaj talentajn predikantojn en Rusujo.

A. D. Gradovskij, la profesoro de la regna rajto en la S.-Peterburga Universitato, esprimis ĝin tiel:

„Ĉiu nacio, t. e. aro de personoj, interligitaj per unueco de l'deveno, lingvo, civilizacio kaj historia pasinteco, havas rajton formigi politikan unuon, t. e. apartan regnon.“ (A. Gradovskij. Nacia problemo en la historio kaj literaturo. St.-Peterburgo 1873).

*) Ni rimarkigas niajn legantojn, ke esenca scienca defekto de tiu ĉi difino de la nacio estas la enmeto de komuneco de tero, kiel de necesa elemento de l'nacia ligo. Sub tian difinon ne povas esti submetitaj, ekz., hebreoj, delonge senigitaj de propra tero kaj tamen prezentantaj sendube tre akre montriĝantan nacion.

времени уствования началъ свободы, равенства и братства, какъ политическихъ идеаловъ культурнаго человечества, должно нормировать междугосударственныя отношенія. При этомъ молодой профессоръ (впоследствии депутатъ, сенаторъ и министръ иностранныхъ дѣлъ) выяснилъ съ научной точностью, что слѣдуетъ понимать подъ словомъ „національность“. Онъ далъ ему такое именно опредѣленіе:

Національность есть естественная связь людей съ общностью территоріи, происхожденія, обычаевъ и языка соединенныхъ къ совмѣстной жизни и социальному сознанию*). S. Mancini. Della nazionalità come fondamento del diritto della genti. Torino, 1851).

Провозглашенный такимъ образомъ принципъ національности получилъ уже нѣсколько лѣтъ спустя громадный вѣсъ не только въ глазахъ народныхъ трибуновъ западной и средней Европы, но и въ средѣ „дѣлающихъ исторію“ дипломатовъ, благодаря тому, что новоявленный императоръ французовъ Наполеонъ III, начиная войну съ Австріей, обратился къ итальянцамъ съ воззваніемъ возстать противъ австрійскаго владычества въ Ломбардіи и Венеціанской области „во имя принципа національности“.

Во второй половинѣ истекшаго вѣка этотъ принципъ нашелъ авторитетныхъ и даровитыхъ глашатаевъ въ Россіи.

А. Д. Градовскій, профессоръ государственнаго права въ С. Петербургскомъ Университетѣ, выразилъ его такъ:

„Каждая народность, т. е. совокупность лицъ, связанныхъ единствомъ происхожденія, языка, цивилизаціи и историческаго прошлаго, имѣетъ право образовать политическую единицу, т. е. особое государство“ (А. Градовскій. Національный вопросъ въ исторіи и литературѣ. С. Петербургъ 1873).

Б. И. Чичеринъ, профессоръ государственныхъ наукъ въ Московскомъ

*) Обращаемъ вниманіе читателей на то, что существеннымъ научнымъ недостаткомъ этого опредѣленія національности является включеніе общности территоріи, какъ необходимого элемента національной связи. Подъ такое опредѣленіе не подойдутъ, напр., евреи, издавна лишенные собственной территоріи и тѣмъ не менѣе представляющие несомнѣнно очень ярко выраженную національность.

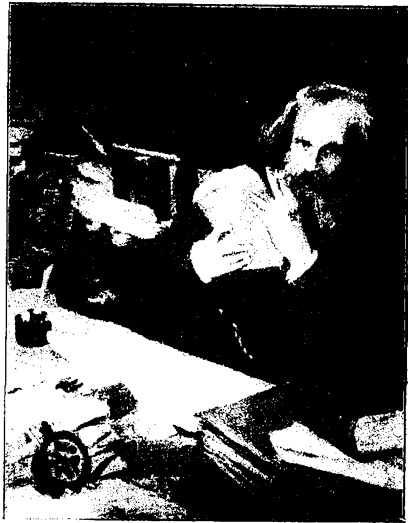
Вс. Л.

В. Н. Чичерин, la profesoro de regnaj sciencoj en la Moskva Universitato, donis internacianlistan esprimon al tiu sama principo en la sekvanta tezo:

„La efektiva paco de Eŭropo estos garantiita tiam, kiam la ekzistantajn naciajn elementojn oni lasos libere grupiĝadi laŭ siaj naturaj celadoj kaj inklinoj.“ (В. Чичерин. La kurso de l'regna scienco. Vol. III—Politiko. Moskvo 1898).

La internacieco de tiu ĉi ideo de l'mortinta rusa sciencisto konsistas entio, ke „laso al naciaj elementoj“ sin memdifini laŭ „siaj naturaj celadoj kaj inklinoj“, antaŭdifinante la proceson

El printempaj ekspozicioj en 1908 j. en Peterburgo.

J. E. REPIN. — Portreto de D. J. Mendelejev. И. Е. Рѣпинъ. — Портретъ Д. И. Менделѣева.

de l'diferenciĝado (elapartigado) de nacioj en nominale fremdiĝintajn politikajn unuojn, samtempe estos ankaŭ potenca faktoro de ilia integriĝado (kuniĝo) en faktajn federaciajn ligojn, por kio elokventa historia ekzemplo servas la svisa, aŭ helvecia, federacio de „suverenaj“ (kiel diras la federacia konstitucia leĝo) germanaj, francaj, italaj kantonoj.

La nuntempa demokratia internacianismo sendube evolucias ideo en tiu ĉi nome sencu.

Ĝi ĉiam pli kaj pli foriĝas de l' ni veliganta kosmopolitismo de l' tempo de potenco de l' latina lingvo super

Университетъ, даль интернаціо-налистическое выражение тому же началу въ слѣдующемъ тезисѣ:

„Дѣйствительный миръ Европы будетъ обезпеченъ тогда, когда существующимъ народнымъ стихіямъ дозволено будетъ группироваться по своимъ естественнымъ стремленіямъ и наклонностямъ“. (Б. Чичеринъ. Курсъ государственной науки. Т. III—Политика. Москва, 1898).

Интернациональность этой мысли покойнаго рускаго ученаго состоитъ въ томъ, что „дозволеніе народнымъ стихіямъ“ самопредвѣляется согласно „своимъ естественнымъ стремленіямъ и наклонностямъ“, предопредѣляя процессъ дифференціаціи (выдѣленіе) народностей въ номинально отчужденныя политическія единицы, одновременно явится и могущественнымъ факторомъ ихъ интеграціи (сочетаніе) въ фактическіе федеративные союзы, чему краснорѣчивымъ историческимъ примѣромъ служить швейцарская, или гельветическая, федерація „суверенныхъ“ (какъ говорится въ союзной харти) нѣмецкихъ, французскихъ, итальянскихъ кантоновъ.

Современный демократическій интернационализмъ несомнѣнно эволюционируетъ идейно въ этомъ именно духѣ.

Онъ все болѣе и болѣе отрѣшается отъ нивелирующаго космополитизма времени господства латыни надъ

ĉiuj patrolandaj lingvoj kaj tute pace vivas kun paralela ekzistado de multaj lingvoj, kun poliglottismo (multlingveco).

La aŭtoro de tiuj ĉi linioj estas konvinkita, ke ankaŭ la plej grandega parto de esperantistoj, bonege komprenante tiun ĉi signon de nia epoko, tute ne revas pri anstataŭo de l'ekzistanta multlingveco per la esperantista unulingveco.

La esperantistoj celas nur al disvolvigo kaj al disvastigo de l'unuspeca en ĉiuj kulturaj landoj helpa oportuno akceptebla ilo de l'interkomprenado de diverslingvaj homoj.

La celo—prudenta kaj atingebla

V s. Lojko.

всѣми родными языками и вполне мирится съ параллельнымъ существованіемъ множества языковъ полиглотиомомъ (многоязычіемъ).

Пишущій эти строки убѣжденъ, что и подавляющее число эсперантистовъ, улавливая отлично это знаменіе времени, вовсе не задается мечтательствомъ о замѣнѣ существующаго многоязычія эсперантистскимъ единойзычіемъ. Эсперантисты стремятся лишь къ развитію и распространенію однообразно во всѣхъ культурныхъ странахъ вспомогательнаго удобовоспринимаемаго орудія пониманія другъ друга разноязычными людьми.

Цѣль разумная и достижимая.

И. Бывалый.

Petro Hajda.

En Jasnaja Poljana.

III.

La vilaĝdometo, en kiu okazis al mi logi, staras en la mem centro de Jasnaja Poljana, sur interkruciĝo de l'strato kaj malvasta strateto. Tie ĉi antaŭ la festoj la gejunuloj rondancas. Estis tempo, kiam pli junaj filoj de l'grafo,—Andrej kaj Mihail—ankaŭ venadis rondanci kun tintiloj kaj harmoniko kaj aranĝadis en tiu sama vilaĝdometo, kie mi logis, „atenajn vesperojn“. Tie ĉi vino fluis kiel rivero, amaso da mono estis ĵetita dekstren kaj maldekstren, fine estingiĝis fajroj kaj komenciĝis forlogo de l'bravaj jasnopoljaninoj.

Tie ĉi ankaŭ, antaŭ 10 jaroj, Lev Nikolaeviĉ kunvokis la kunvenon, sur kiu tralegis al vilaĝanoj sian broŝuron „Pri malutilo de l'tabako“ kaj poste flame komencis admoni ilin forĵeti la fumadon. La vilaĝanoj ekbruis — ekbruis inter si kaj donis al grafo la promeson neniam preni en buŝon

tiun ĉi „diablan venenon“ (esprimo de l'grafo). Sed Lev Nikolaeviĉ ne estis kontentigita de unuj promesoj kaj postulis, ke la vilaĝanoj tuj do kunportu en unu amason la tutan troviĝintan provizon de l'tabako. Kaj tropleniĝitaj de l'sento la jasnopoljananoj, efektive, kunportis la tutan sian tabakon kaj elŝutis en malplenan kavernon de arbo, kiu kuŝis apud nia vilaĝdometo; ĝi kaj nun tie ĉi troviĝas.

Tamen tiu ĉi historio finiĝis tre komike. La buboj, apenaŭ la amaso komencis disiri, enpleniĝis siajn poŝojn per tabako, elŝutita en arbokavernon, kaj jam post kelke da horo vendadis por mono tiun saman tabakon al vilaĝanoj. Tio ĉi fariĝos komprenebla, se preni en atenton, ke en Jasnaja Poljana estas nek unu butiketo, kaj pro tio oni devas por ĉiu bagatelaĵo iradi en proksiman vilaĝon „Vorobjevka“, kuŝanta je distanco da tri verstoj.

Mi unufoje interesiĝis ekscii, kial neniŭ el lokaj vilaĝanoj malfermas la butikon.

— Ha, sinjoro! ekfrapis la manojn mia majstrino,—maljunulino,—kiu do tie ĉi aĉetados?

— Pardonu—60 kortoj kaj mankas aĉetantoj...

Ha, mia karulo, jen ĉiu do provas preni prunte... Kiu do pagos?

Ni ambaŭ ekridis.

— Antaŭ nelonge estis tie ĉi unu komercisto, sed li bankrotiĝis... Nu, nun timas la aliaj... jen ni kaj vivas sen butikoj 50 jarojn.

Nek muelejo, nek forĝejo, nek eĉ iu

de tiuj vilaĝanaj familioj, kiuj posedas tiujn ĉi multeparolitajn du osminojn.

Por ekzemplo mi prenas la unuan okaze renkontitan familion. Du fratoj Zjabrevi havas ĉiu po 8 infanojn. Ĝis interdivido tiuj ĉi du fratoj posedis unu kaj kvaronon da desatino. Nun, disiginte unu de alia, ĉiu familio ekspluatatas nur du kaj duonon da osminiko, t. e. duonon da desatino kaj okonon.

Tia kvanto da tero sin trovas en tri kampoj; unu kampo, $\frac{1}{8}$ da desatino kun $\frac{1}{8}$ por sekalo, alia kampo, ankaŭ $\frac{1}{8}$ da desatino kun $\frac{1}{8}$, por aveno kaj tria kampo, ankaŭ $\frac{1}{8}$ da desatin

El printempaj ekspozicioj en 1908 j. en Peterburgo.

J. E. REPIN. — Portretoj de Lev Nik. Tolstoj kaj de lia edzino. И. Е. Рѣпинъ. — Портреты Льва Ник. Толстого и его супруги Софьи Андреевны.

botisto estas en tiu ĉi mirinde malriĉa vilaĝo. Sur ĝies rando staras malgranda lernejo. Tio ĉi estas iel kunbatita el traborj vilaĝdometo sen plektbarilo kaj sen plej bezonaj necesaj konstruaĵoj. Kaj estas io ironia kaj malagrabla en ĝia mizera eksteraro, kiam oni rememoras, ke tie ĉi flanko ĉe flanko, loĝas Lev Tolstoj.

La malriĉeco do en Jasnaja Paljana estas efektive terura.

Kiun ajn vilaĝanon oni ne demandi: „kiom da tero“, ĉiam estas aŭdata unu kaj sama malĝojega respondo: „du osminoj kun duono“. Osmino do egalas al $\frac{1}{4}$ da desatino.

Estus al mi necese nomi preskaŭ ĉiujn jasnopoljanajn vilaĝanojn, se mi intencus citi la nomojn kaj nombrojn,

kun $\frac{1}{8}$, por herbejo kaj kanabo. Tiamaniere, 10 anoj de unu familio nur ricevas en tri kampoj malpli ol du desatinoj.

Se prezenti al si la strion da tero, kies longo estas 80 klaftoj (kiel tio ĉi estas ĉie akceptita), ĉiu ano ricevos tielan strion, kies larĝo estas du kaj duono da klafto. Ĉe meza bonrikolto de sekalo, oni povas de tiu ĉi mallarĝa terstrio kolekti de 4 ĝis 6 pudoj de sekalo, kaj de tiu ĉi kvanto oni devas ankoraŭ depreni $\frac{1}{2}$ da pudo por semado. Sekve, ĉiu ano de familio ricevas (ĉe meza bonrikolto) de 4 ĝis 6 pudoj de sekalo. Ĉiujare, ĉiutage do ia Eŭdonio aŭ Elĉjo povas ricevi maldikan, tiel diri, „aristokratan“ peceton da pano malpli ol $\frac{1}{2}$ da funto.

Preskaŭ en atenton, ke la vilaĝanoj de centraj gubernioj, precipe sin nutras per pano (viandon ili manĝas nur en apart solenaj okazoj: en baptotago, dum edziĝo aŭ dum ĉefaj festoj), ni devas konfesi, ke por ĉiu ano tiu ĉi duono por unu tago estas io fantazia-nekredebla.

Preskaŭ la tuta vilaĝo posedas tiun ĉi kvanton da tero. Sed ekzistas kelkaj ankoraŭ pli malriĉaj familioj.

Jen vilaĝano Nikita Vorobjev. Ĉe li en ĉiu el tri kampoj estas po $\frac{1}{3}$ da desatino. Kaj tio ĉi por 10 anoj de familio, kalkulante en tiun ĉi nombron lin kaj lian edzinon! Almetante la tiun saman manieron de elkalkulado, ni trovas, ke ĉiu ano en familio de Vorobjev por sia parto ricevas strieton da tero (80 klaftoj longe), larĝe. Unu klafto, kio egalas al unu eksvingo de falĉilo.

Kaj „Jvaĉjo kaj Peĉjo“ Vorobjevi havas la rajton ĉiutage kalkui nur sur $\frac{1}{4}$ da funto da pano.

Mi estas devenanto el Malgrandusujo, kaj min terure frapis en Jasnaja Poljana, ke lokaj vilaĝanoj nur dum grandaj festoj kuiras sian supon kun porka sebo, kiu ĉe ili estas ial nomata ŝinko. Ĉe ni do, en Malgrandusujo, la sebo estas ĉiutage spico al supo.

Ĉu scias Vi, leganto, el kio oni kuiras tiun ĉi supon? Oni ekboligas en grandega kaldrono la akvon, ĵetas tien malmulte da acida brasiko aŭ terpomon „iom blankigos“ per lakto (t. e. la majstrino enverŝos en supujon 2—3 kulerojn da lakto por koloro) — kaj jen estas tuto. Kaj tiun ĉi fimiksaĵon, indan nur por porka trogo, oni ĉiutage kuiras en ĉiuj vilaĝdometoj en Jasnaja Poljana.

Kaj ĉiuj vilaĝanoj tie ĉi estas flavaj kaj sensangaj. La tutan tagon en la vilaĝo estas aŭdata insulto. Jen estas modeloj: „eltiru, diablo, ĉe ci la intestoj“, „paralizo frapu cin“, „interno cia ekfalu“, „falu ci tra tri teroj“. Kaj tiu ĉi sovaĝa kaj, tiel diri, maldelikata insultaĵo estas spicata per tiaj vortoj, ke pro ili, mi pensas, la tero mem ektermos kaj ruĝigos.

Tie estas la plej ordinara fakto, ke, kiam la patrino superverŝas sian filon per la tuta kaskado de insultaj vortoj, la filo respondas al ŝi per tio sama.

Forestas en tiu ĉi malfeliĉa vilaĝeto eĉ unu bubo, kiu ne estus pribatita ĝis la sango de siaj kolegoj kaj eĉ ne pro ia kaŭzo, sed „simple“ tial, ke „la manoj jukas“. Folbruligi ĉe iu la dometon pro kolerego estas la plej ordinara fakto en Jasnaja Poljana. La lastajn ŝafinojn, la lastan sakon da sekalo aŭ aveno ŝtelas unu vilaĝano eĉ alia kaj neniu povas trovi la kulpulon. Al mi diris unu vilaĝano el najbara vilaĝo, ke en Jasnaja Poljana ekzistas eĉ la

katakomboj, kie la vilaĝanoj kaŝas la ŝtelitan brutaron kaj ĉevalojn.

Kaj la malfruan vesperon kaj nokton estas pozitive neeble eliri sur la straton: gardu Vin, ĉar en Vin estos ĵetota ŝtono aŭ ŝtupo.

Komencu Vi nur esplori: kiu kaj pro kia kaŭzo. Kaj ekmontriĝos, al Via miro, ke tio ĉi okazis ne pro kolerego, sed simple kunvenis amaso de bubaj sub palisaro, tedis al ili sidi „sen afero“.

Ekvidis ili, ke iu aperis en mallumo. Tio ĉi estas jam sufiĉa, por „doni bonan lecionon“ al la mallumiganta figuro, estu tio ĉi aŭ maljunulo, aŭ bubino neplenaĝa, ĉio estas egala.

Iu kaŝema bruteco kaj malbonintenco estas sentataj en tiuj ĉi flavaj, sensangaj vizaĝoj. Kaj aperas ĉe Vi la deziro forveturi kiel eble plej rapide el tiu ĉi malsata kaj terura vilaĝo, kiu lasas en Via animo pli vere la impreson de rabista nesto ol de loko, kie loĝas la granda idealiganto de vilaĝanaro, profeto kaj apostolo de venonta vilaĝana Regno Dia sur la tero—Lev Tolstoj.

IV.

Mi intencis resti en Jasnaja Poljana nur kelkajn tagojn, por vidi kaj paroli kun Lev Nikolajeviĉ.

Sed okazis alie.

Tiu ĉi malsata kaj terura vilaĝeto kun sia abomena kaj mistera por mi, kiel por urbano, moraro kune kun sata „nobela nesto“ de Tolstojoj ĉiam pli komencadis interesi min. Tamen, scivoleco mia kostis al mi ne malkare.

La afero estis en tio, ke jam post unu semajno kelkaj miaj konataj vilaĝanoj komunikis al mi, ke en familio de l'grafo mia sintrovo en la vilaĝo elvokas malkontentecon, ĉar ili opinias min, kiel agitanton.

De alia flanko, mi havis kelkajn motivojn atendi en Jasnaja Poljana ribelon inter la vilaĝanoj sur agrara fundamento. Kaj krom tiu tute ne atendinte subite venis en mian loĝejon landpolicisto, postulis mian pasporton, ekzamenis, kial mi restis loĝi en la vilaĝo kaj kiom da tempo mi pensas tie loĝi.

Mi memoras, ke post la forveturo de la landpolicisto, en abomena humoro mi iris min bani en grafa laĝeto. En aero, plena de pomaodoro, nenio moviĝas.

Ial precipe bona estas en tiaj minutoj tiu ĉi trankviliganta vilaĝana sen viva loko. Estas dezirate sin ĵeti sur herbon, ie sub ombra pomarbo kaj eĉ por kelkaj minutoj „sin forgesi kaj ekdormi“, foriri de sinjoro landpolicisto kaj de kunligitaj kuni li mallumaj pensoj.

Subite—kaj ĉi tiu idilio malaperis: de flanko de l'grafa apudkonstruaĵo eklaŭtigis senceremoniaj strofoj de l'kanteto je melodio de „kek-u-ok“.

L. N. Tolstoj dum laboro. Pentraĵo de I. Repin.
Л. Н. Толстой за работой. Съ картины И. Рѣпина.

Ha, kielaj pikantaj strofoj!
Tio ĉi tuj do transportis min en Peterburgan „Apollo“, sur „Krestovskij Ostrov“, unuvorte, en iun gajan lokon...

Kiu do povis tiel senkompate rompi tiun ĉi kvietigantan, solenan trunkvilecon de sovaĝiginta pomĝardeno?

Vidas mi — svingante la manojn kaj kapon kaj takte eljetante antaŭen la piedojn alproksimiĝas al mi Lev Lvoviĉ.

Kredeble, kalkulante min malklara agitante, li tuj, kiam nur alproksimiĝis, faris acidan fizionomion kaj „ex abrupto“ komencis paroli pri agrara demando, pri frateco, egaleco kaj aliaj temoj.

— Ĉu Vi scias, diris li, ke tiuj ĉi sensangaj, malsataj vilaĝanoj estas senkompare pli feliĉaj ol ni ĉiuj...

— Kial do?

— Tial, ke ili, dank'al sia malriĉeco, estas pli bonaj kaj pli humilaj kaj... kiel diri al Vi... proksimaj al Dio, ol ni ĉiuj... animon de ili jen kiel gardas, ne tiel, kiel ni.

— Nu, Lev Lvoviĉ, pri animo do silentu Vi, kaj jen vilaĝanoj Viaj, nome Viaj, rekte frapas ĉiun ne tiean homon, per sia nudeco, malpureco, sovaĝeco... kiela do tie ĉi animo, mi petas Vin!

Grafo senmove rigardis en miajn okulojn kaj, ŝajnis, volis diri: „Ha, agitante... Estas necese, por ĉiu okazo, al landpolicisto diri“...

— Ĉu Vi scias, daŭrigis li, ke ju pli mi vivas, des pli klare kaj klare mi vidas, ke la patro estas prava: nur sole en kristanaj idealoj estas la plej lasta, la plej difinitiva solvo de ĉiuj malbenitaj demandoj... la sola eliro...

— Jen, Vi ĉiam parolas pri tiuj ĉi kristanaj idealoj... Ĉu ne estus pli bona, ke Vi malfermu en Jasnaja Poljana bonan lernejon kaj ke la teron Vi donu al vilaĝanoj po justa farmopago... ke ian ajn bibliotekon Vi malfermu...

— Vi ne scias;—mi estas preta ĉion fordoni, ĉar mi estas kristano... jen kaj patro mia estas ankaŭ preta ĉion disdoni... Vi ne miru (subite ŝanĝis li la antaŭan paroladon), ke patro mia loĝas sinjore: tio ĉi tute ne kontraŭdiras al liaj rigardoj... Ĉio tio ĉi estas bagateloj: tero, libereco diversaj... nur sole kristanaj idealoj, fine...

Li ne finis kaj ĉe la lasta vorto vizaĝo lia subite ekbrilis, okuloj do, antaŭe malhelaj kaj ŝajnige - seriozaj, reviviĝis eĉ ekfajreris. Mi rerigardis.

El paliso, troviĝanta antaŭ la flanko, ne eliris, sed iel elnaĝis en aero, ne tuŝante la teron pikanta nigrharulino de alta staturu, kun belaj formoj. Tio ĉi estis la edzino de Lev Lvoviĉ.

Vizaĝo lia tuj alformiĝis el vizaĝo de acida rezonulo pri kristanaj idealoj en la vizaĝo de feliĉa grafo, kontenta

de ĉio sur la mondo kaj precipe—„de sia tagmanĝo kaj edzino“.

Li tuta, kiel herbo al suno, sin etendis al tiu ĉi virino bonodoranta de freŝeco de matena kapoto kaj algluiĝis ne al vizaĝo, sed al la tuta ŝia bela, multpromesanta korpo.

Kaj estis io mizerinda kaj ridinda en lia maldika, ĝibforma figuro, algluiĝinta al bela, lumigita de matena suno, bonodoranta korpo de gruziino...

Pro stranga ironio de l'sorto, okazis al mi tuj post momenta vidaĝo de belulino-grafino kaj post „kristanaj idealoj“ ekaperi en la infero mem de jasno-poljana vivado-estado.

Ĝuste kontraŭ mia loĝejo loĝis maljunulo, Andrian Burkin. Jam antaŭ longe li invitadis min al si „trinki teon“ kaj nun, kiam mi revenis post la sinbano, li kontraŭ mia deziro devigis min iri al li. Ni iris.

V.

Lia vilaĝdometo estas iom pli granda ol kvadrata klafto—estas iel kunmetita el traboj, inter kiuj estas enbata stupo. Teraja planko, malalta plafono, nigriĝintaj muroj.

Kiam ni eniris en la vilaĝdometon tuj do frapis miajn okulojn iaj grizaj surkreskoj sur la muroj. Mi atente enrigardis kaj—ho teruro!—antaŭ mi ŝvarmis la tutaj miriadoj da sidiĝintaj unu sur alia flavaj blatoj kaj ankaŭ la grandaj nigraj.

Eĉ en la aero de vilaĝdometo, sufoka kaj nekonvene odoranta, estis sentata la spiro de tiuj ĉi abomenaj insektoj.

Mi diris mian miron pri ĉi tiu fakto. Sed la maljunulo bonanime ekridetis kaj diris:

— Ni do, sinjoro, intence multobligas ilin kontraŭ cimoj, kaj kontraŭ la brulo, tio ĉi estas bona.

Ni sidiĝis trinki teon.

La sukeron, kiunoni donis al ni, estis ĉirkaŭsuĉita kaj sur ĝi estis makuloj de sidintaj muŝoj; la tasoj kaj pladetoj estis kovritaj de gluaj, nelaveblaj makuloj.

Komencis min naŭzi.

En tiu ĉi tempo maljunulo, maldika kun variola vizaĝo, senligis la rime non, tute senceremonie ellasis malkonvenajn sonojn, memkontente ekmurmuregis kaj, kvazaŭ nenio okazis, daŭrigis ensuĉi el plateto la varmegan flueton de teo.

En la ĉambro sidis krom mi kaj maljunulo, lia filo kun juna edzino kaj maljunulino, edzino de Andrian.

Mi ruĝiĝis ĝis la mem harradiko. La filo de maljunulo, kredeble, rimarkis mian konfuzon kaj, larĝe ridetante, diris:

— Ĉe ni do, sinjoro, tio ĉi estas kal- kulata kiel la plej granda plezuro... post teo. Andrian, post la lasta taso dateo, pie faris la krucon tri fojojn antaŭ la sanktfiguro kaj vivige ekmurmuretis per sia sendenta buŝo pri lia amata temo—pri servuta rajto, kies tutan ŝarĝon okazis al li elporti sur li mem.

El liaj rakontoj mi eksciis interalie la jenon:

Patro de Lev Nikolaeviĉ estis kruela besto por la vilaĝanoj. Unu fojon en jasnopoljana bieno okazis brulo en besta korto. Porbrulis kelkaj bovinoj kaj bovi- doj-sučantoj. La maljunulo-grafo sen-

Jam krepuskiĝis, kaj la maljunulo intencis forveturi deĵori la tutan nokton.

— Avo, mi ankaŭ veturos kun Vi, diris mi.

— Vi do frostiĝos, sinjoro, ĉar nun la fruaj matenoj estas malvarmaj.

Fine mi konvinkigis lin kaj ni ek- siĝis sur la nekombitajn malaltajn ĉe- valetojn kaj ni veturis.

Estis jam tute malhele, kiam ni pre- tertveturis la ŝtonajn pordegojn, kon- dukantajn en la bienon de Tolstoj.

— Sinjoro, diris Andrian.

— Kion, avo.

L. N. Tolstoj falĉas.

Л. Н. Толстой на косьбѣ.

prokraste kunvokis la tutan vilaĝanaron al si en la korton, ordonis al ĉiuj genui kaj komenciĝis la senescepta vergado.

— Ĥamoj! furioze ekkriis grafo sur la amason, kiel vi kuraĝis mian bestaron bruli... Morgaŭ do mi ĉiujn en la banejo sufokos... Kaj ordonis pli varmege ekhejti la banejon por la sekvanta tago. Mem do li sidigis en la kaleŝon kaj forveturis Tulon.

— Dio do — patro nia lin malhomon kaj sufokigis sur la vojo, ekscite rakontadis maljunulo, jen, apenaŭ li ekveturis sur Kievan straton, kiel lin frapis apopleksio kaj li, sekve, pro paralizo de ĥoro tiel kaj krevis en la kaleŝo, sen komunio... Tian morton li meritis...

— Ĉu vi konas nian lupon en la ŝa- dina felo?

— Kiu do estas tio ĉi?

— Jen grafo Tolstoj?

— Kial do?

Mi lin savis sur la batalo... en Kaŭkazo, sekve, estis la afero, li tiam servis suboficiro en nia regimento. Mi unua lernis lin falĉi, tamen, kiam mi en tiuj ĉi tagoj petis lin doni tri tremolojn... mankis al mi fini la konstruadon de do- meto, ĉar tiujn someron la brulo min entute ruinigis... tamen li ne donis: „Mi ne estas majstro“ diris li. Tiam mi turnis min al grafino. „Demandu, diris ŝi, Lev Nikolaeviĉ, mi mem ne povas“. Jen, unu montras sur alian... ruzoj ili estas,

paralizo ilin frapu. Tial mi ekkraĉis kaj iris for nenion ricevinte.

Dume do ni elveturis el vilaĝo sur la roskovritan herbejon.

La ĉielo flamis per ia intensa stela brilo; maldekstre apenaŭ estis vidata en maldensa nebulo nia vilaĝeto, ĉirkaŭe do la herbejoj plialtiĝis kiel grandegulaj muroj de l'arbaro.

— Ha-a-a! Evstignej! nevole ekparolis mi, kiam mi, desaltante la ĉevalon, ekvidis sub nuskarbeto mian konantan vilaĝanon.

— Bonan nokton, sinjoro.

— Kiela nokto, Evstignej!

Li iel ironie trafiltris tra dentoj: „Je-e-e-s“, kvazaŭ en tiu ĉi tremanta sono aŭdiĝis: „la nokto do estas bela, sed ventro estas malplena“.

— Kunligu vi la ĉevalojn kaj ekfumu ni, diris li, envolvinte sin en ŝafpelton.

Evstignej estas tipa vilaĝana revoluciisto, per vizaĝo do estas mirinde simila al sanktfiguroj, imagantaj Kriston.

— He, diablo! ekkriis la maljunulo sur la ĉevaleton kaj laŭtege per la mano ekbatis la dorson.

La ĉevaloj laŭte ekbruis per katenoj kaj komencis manĝi la sukan, rosecan herbon.

Mi alproksimiĝis al arbeto, ni triope ekfumis kaj ekinterparolis.

Okazis al ni sidi ĝuste kontraŭ grafa ĝardeno, en kies profundo mistere brilis du fajretoj. Tio ĉi brilis en kabineto de Lev Nikolaeviĉ: li ĉiam laboradis nokte.

— Anstataŭ sen rezono makuligi dum noktoj la paperon. estus plej bone dormi, diris Evstignej, montrante per mano la fajretojn en la ĝardeno.

— Kial?

— Tial, tute simple.

— Se oni skribas, ke la tero estas propraĵo de l'Dio egale kiel kaj la aero, ke oni ne devas juĝi la proksimulojn, kaj ĉion alian, tiam ne monpunu la vilaĝanojn pro la ĉevaloj... Jen antaŭ ne-longe, nokte, niaj vilaĝanoj gardis la ĉevalojn apud grafa aveno, nu, la vilaĝanoj, laciĝintaj dum la tago, ekdormiĝis, ĉevaloj do en avenon...

Ja li monpunis, oni pagis po unu rublo por ĉiu ĉevalo... He, paralizo cin frapu: malsaĝuloj niaj pagis. Provu li nur min tuŝi...

— Ĉu estas vere, ke la grafo donacis al Vi ian teron? interrompis mi Evstignejon.

— Kiu diris tion ĉi al vi? per unu voĉo ekkriis sur min la vilaĝanoj, ke eĉ mi ektimis, pensante, ke ili ankoraŭ min ekbatus.

— Mi ie en la gazeto tralegis...

— Rompiĝu okuloj ĉe tiu, kiu tion ĉi parolas... ĉu li donacos la teron. Ni ĉiujare 16 desatinojn de sekalc kaj aveno

al li forfalĉas kaj kunligas kaj alveturigas en draŝejon... por kia pago, opinias vi? por la forfalĉita kaj forigita kampo, la bestaro paŝtiĝas... Ne povas okazi, ke li teron donacu...

La vilaĝanoj eksortiĝis kaj insultis. Videble, mi neprospere trafis en ilian malsanan punkton. La treega bezono de la tero devigadis ilin ĉiam turni al grafo kun peto pri farmo.

Grafo tion ĉi ĉiam obstine rifuzadis.

La afero konsistas en tio, ke el 1000 desatinoj de jasnopoljana bieno preskaŭ 700—estas sub arbaro, preskaŭ 100—sub herbejoj kaj nur 200—sub plugebla tero. Antaŭe preskaŭ la tuta plugebla tero estis ne prilaborata, ĉar trans ĝi oni pelis la brutaron en Moskvon, kaj Lev Nikolaeviĉ ricevis por la permeso peli la brutaron trans lia posedaĵo po 25 kop. kaj plu por ĉiu ĉevalo.

Sed poste la grafo elkalkulis, ke al li estos pli profite prepari la tutan ĉi tiun teron por semi. Kun tiu ĉi celo li proponis ĝin al jasnopoljanoj por duono. Tio ĉi signifas, ke la vilaĝanoj donas la duonon da semoj por semigi, plugos, semigos, falĉos, rikoltos, veturigos en grafan draŝejon la panon kaj por ĉi tio entute ili ricevos la duonon da bonrikolto.

La Jasnopoljanoj konsentis ekspluati sovaĝan kaj nekulturigitan teron kaj komencis iom post iom plibonigi sian mastrajon.

Al grafo tio ĉi fariĝis enviinda (li mem tion ĉi diris al kelkaj vilaĝanoj) kaj unu belan matenon li komunikis la vilaĝanojn, ke plue li ne intencas doni al ili la teron por duono. Kiel ne petis la jasnopoljanoj lin pri la tero, la grafo ĉiam restis necedigebla. Unu fojon la tuta vilaĝaro, eĉ kun infanoj sur la brakoj, iris al li, petegante ne ruinigi ilin kaj doni kiel antaŭe la teron por duono.

Nenio helpis.

Nur en nuna jaro, timante, kredeble, la agrarajn ribelojn, Tolstoj donis al vilaĝanoj por duono peceton da ia argilo, kie, laŭ esprimo de lokaj virinoj eĉ la korvo neniam haltas...

Entute, mi renkontadis en la tuta vilaĝeto nek unu vilaĝanon, kiu simpatie parolis pri Lev Nikolaeviĉ. Ĉiuj ne alie lin nomas, kiel—lupo en ŝafina felo. Kaj unu, tre prudenta kaj multe leginta vilaĝano eĉ verkis longan fabelon, sub titolo „Cervo“, kie la bieno de Tolstoj estas prezentita kiel ursa nesto, la maljunulo mem—urso, kaj liaj servoj kaj vilaĝanoj—lacepelitaj timigitaj kaj timemaj cervoj, ĉe kiuj la urso ĉiutage elsuĉas la sangon.

Interalie, tiu sama vilaĝano komunikis al mi, ke ankoraŭ Arakĉeev kun Imperiestra permeso, metis la kapitalon

100.000 rublojn en regnan bankon, kaj post, kiam pasos 100 jaroj la tuta ĉi tiu kapitalo kun ĉiuj procentoj por 100 jaroj estos donacota al tiu, kiu „plej bone el ĉiuj priskribos la batalon de 12-a jaro“.

— „Ĉu Vi opinias, finis mia kunparolanto, ke ĉi tion la grafo skribas... Ne—tion ĉi skribas studentoj, li do nur subskribas...“

Mi ekridis kaj certigis la tro men-sogantan mian kunparolanton, ke li parolas la sensencaĵon.

— Nu, estas nur necese al Tolstoj unu fojon kraĉi kaj „Batalo kaj, Paco“ estis jam preta, daŭrigis li.

— Kial do?

— Jes, tute simple, la princo Volkonskij mem, kiu estis adjutanto de Reĝo Alaksandro I, estas parenca onklo de nia grafo, de la patrina flanko. Ĉar ili estis en granda amikeco—nia grafo kaj princo Volkonskij—li kaj rakontis ĉion... ĉiujn sekretojn... pri Reĝo, generaloj, pri batalo... unuvorte... kraĉinda afero estis al li skribi laŭ rakonto de princo Volkonskij... La premion li nepre ricevos... kielan grandan monon!

VI.

Envolvinte sin en ŝafpelton, kuŝis ni triope—Evsstignej, Andrian kaj mi—sub nusarbeto kaj ĉikanis pri jasnopoljana profeto. Per sprita kritiko de Evstignej la tuta multeparolita „simpligado“ de Tolstoj aliformigis en vicon de iaj trapasantaj agoj.

Tiel, estis tempo, kiam Lev Nikolae-viĉ ne por ŝerco rifuzis en daŭro de du semajnoj triŝki kafon kaj teon pro tio, ke la aliaj ne trinkas la ĉi tion

pro manko da mono kaj komencis trinki sole akvon.

Sed pasis tiu ĉi dusemajna kaprico, kaj la grafo nun trankvile trinkas ma-tene kafon, meztage matenmanĝas, en 5 horoj tagmanĝas kaj baldaŭ post tio ĉi trinkas teon. Lia kuiristo ricevas ĉiujare salajron ĝis 500 rubloj.

Dum tiu ĉi tempo la orienta rando de l'ĉielo komencis blankiĝi. Fariĝis malvarme, kaj la dorimo komencis minlogi. Miaj kunparolantoj, laciĝintaj dum la tuta tago, rapide eksilentis kaj ekdormis. Du fajretoj en profundo de l'grafa ĝardeno kiel antaŭe brilis iel mistere.

En tiu ĉi tempo Andrian malfacile kaj plendeme ekĝemis en sonĝo kaj ree ĉio eksilentigis.

Sed en tiu ĉi plendema ĝemo subite prezentigis al mi iaj majestaj kaj so-lenaj notoj. „Kio estas tio ĉi?“ pense demandis mi.

Per tiu ĉi plendema ĝemo, sendita al malvarmaj kaj senpasiaj steloj, disvolviĝis 80-jara punlabora vivo de l'majunulo inter malbonodoro, blatoj, duonmalsata, malhela...

Kiel simple kaj kiel majeste! Neniu ekaŭdos tiun ĉi ĝemon kaj neniu ĝin komprenos.

Ni do kaj la muŝon kompatas kaj tuj do rapidas „ekĝemi“ en la tutan mondon: „Ha, rigardu Vi, kiel mi estas bona, kompatema!“.

Plue... sed plue—rolo nia estas fi-nita: la mondo estas frapita de nia per-fektiĝo, ni do trinku kiel anlaŭe kafon, veturadu sur trotistoj, aŭdu kantetojn, ricevadu procentojn de l'kapitalo kaj, generale, „vivu por sia piezuro“.

Trad. A. Sensajev.

Aŭtografo kaj portreto de l'grafo Tolstoj.

Взаимопомощь

читателей.

Reciproka helpado de legantoj.

I. Отдѣлъ общій.

Борьба съ пьянствомъ.

Пьянство въ Россіи, принимаетъ все болѣе и болѣе колоссальные размѣры и если въ будущемъ, какъ и теперь, будутъ существовать условія, способствующія его развитію, оно современемъ приведетъ нашу страну къ полному упадку.

Теперь очень мало людей, непьющихъ спиртныхъ напитковъ; теперь пьютъ почти всѣ мужчины и юноши, очень многія женщины, встрѣчаются пьющія дѣвушки и даже дѣти.

Люди, заражая себя алкоголемъ, заражаютъ своихъ дѣтей еще въ моменты зачатія, вслѣдствіе чего нарождается поколѣніе людей болѣе слабыхъ въ умственномъ и физическомъ отношеніяхъ, болѣе предрасположенныхъ къ преступленіямъ.

Живя въ атмосферѣ пьянства, это поколѣніе съ юношескихъ, а въ нѣкоторой своей части, даже съ дѣтскихъ, лѣтъ начинаетъ пить и такимъ образомъ еще больше ослабляетъ свои силы и затѣмъ поражаетъ поколѣніе еще болѣе слабое, болѣе преступное, болѣе сластолюбивое.

Россія, отравляясь алкоголемъ, идетъ вѣрнымъ путемъ къ тому страшному будущему, когда русская мысль померкнетъ и великій русскій народъ выродится въ слабый, безвольный, жалкій народецъ.

Мириться съ возможностью такого мрачнаго будущаго нельзя и нужно употреблять всѣ силы къ тому, чтобы свести Россію съ опаснаго пути.

Государственная Дума уже начала дѣятельность въ этомъ направленіи, но для податнаго и болѣе скорого успѣха въ столь трудномъ дѣлѣ необходимо, чтобы въ немъ, кромѣ Г. Д., принимали самое живое, самое дѣятельное, участіе также и вся общая пещать, которая должна стремиться къ тому, чтобы создать въ Россіи всенародное движеніе противъ пьянства.

Борьба съ пьянствомъ есть лишь одинъ изъ способовъ отстаиванія общечеловѣческихъ интересовъ и поэтому созданіе этой борьбы и участіе въ ней нужно считатьъ обязанностью всей прессы.

I. Fako generala.

Batalo kontraŭ la drinkado.

La drinkemeco en Rusujo ĉiam treege disvastigas kaj se en la estonteco estos kondiĉoj similaj al la nunaj akcelantaj disvolvigo de ĝi, la drinkemeco post kelka tempo alkondukas nian landon al la plena ruiniĝo.

Nun tro malmulte estas da homoj nedrinkantaj; nun drinkas preskaŭ ĉiuj viroj kaj junuloj, tre multaj virinoj, oni renkontas eĉ drinkantajn fraŭlinojn, eĉ—infanojn.

La homoj, venenante sin per la alkoholo, venenas siajn infanojn en la momento de l' gravedigo, sekvante — estas naskata la generacio de l' homoj pli malfortaj je l' prudenta kaj fizika sano, pli krimemaj.

Vivante en la atmosfero de l' drinkemeco, ĉi tiu generacio de sia junago, en kelka parto eĉ de sia infanaĝo komencas drinki, plimalfortigante siajn fortojn, kaj poste naskas novan generacion, ankoraŭ pli malfortan, pli krimeman.

Rusujo, venenante sin per la alkoholo, iras per certa vojo al tiu timiga estonteco, kiam malklarigos la pensado rusa, kiam granda rusa popolo eĝeneros, en malforta, senkarakterata, kompatinda popolo.

Oni ne devas kutimi al la ebleco de tia ĉi malgaja estonteco kaj necese estas uzi ĉiujn penejojn por forkonduki Rusujon de l' danĝera vojo.

La Regna Dumo jam komencis agadon je ĉi tiu direkto, sed por la plena kaj pli baldaŭ prospero de tiom ĉi malfacila afero necese estas, ke en la laborado krom la Regna Dumo plej fervore, plej ageme partoprenu la tuta preso, kiu devas celi kreon en Rusujo tutpopolan movadon kontraŭ la drinkemeco.

La batalo kontraŭ la drinkemeco estas nur unu el la manieroj de l' protektado de la homaraj interesoj, kaj tial la kreo de ĉi tiu batalo kaj la partopreno en ĝi devas esti devo de l' preso. Se en la gazetoj estas la teatra kaj industria fakoj, kial do ne estus en ili ankaŭ la fako, dediĉita al la batalo kontraŭ la drinkemeco. Unua el la ĵurnomitaj fakoj servas nur al la malgranda rondo de l' personoj, interesantaj sin je teatro, dua—nur al la vendistoj kaj industriistoj, la fako do dediĉita

Если въ газетах имѣются театральныи и торговопромышленныи отдѣлы, то почему не быть въ тѣхъ же газетахъ отдѣлу, посвященному борьбѣ съ пьянствомъ?

Первый отдѣлъ служить сравнительно небольшому кругу лицъ, интересующихся театромъ; второй—торговцамъ и промышленникамъ, а отдѣлъ, посвященный борьбѣ съ пьянствомъ, будетъ служить всему населенію и поэтому онъ не менѣе двухъ предыдущихъ отдѣловъ имѣеть право на постоянное мѣсто въ газетахъ.

Въ этомъ отдѣлѣ на ряду съ произведеніями изящной и научной словесности, съ сообщеніями фактовъ изъ области всемірной борьбы съ пьянствомъ и вообще со спеціальными статьями и замѣтками, должно быть предоставлено широкое мѣсто для живого мыслеобмѣна читателей между собою и редакцій съ читателями.

Такимъ образомъ установится тѣсное общеніе между газетами и читателями и возникнетъ дружная работа печати и читающаго общества. Работа эта будетъ выносить истинное значеніе пьянства и преимущества трезвой трудовой жизни; изыскивать средства и способы къ искорененію пьянства, указывать на убѣдительныи примѣры такихъ случаевъ, когда совершенно опустившіеся люди переставали пить, благодаря собственнымъ усиліямъ и этимъ примѣрами воодушевлять слабыхъ на полное воздержаніе; рекомендовать дешевыя и полезныя развлеченія, развивающее и возвышающее чтеніе; давать отзывы о хорошихъ книгахъ антиалкогольнаго направленія и указывать, гдѣ и за какую цѣну ихъ можно приобрести; призывать людей къ работѣ на пользу трезвости; разъяснять, какъ слѣдуетъ устраивать общества трезвости и въ чемъ должна заключаться отрезвляющая дѣятельность; осведомлять о тѣхъ способахъ, какіе даетъ законъ народу для борьбы съ пьянствомъ, и т. п.

Въ средѣ російскихъ обывателей, входящихъ въ сферу вліянія общей печати, есть много священниковъ, литераторовъ, врачей, учителей, людей съ организаторскими способностями и вообще лицъ, могущихъ по своему положенію или по способностямъ вліять на окружающихъ.

Многіе изъ этихъ обывателей поддадутся вліянію печати и начнутъ путемъ проповѣдей, литературной дѣятельности, лекцій, чтеній и бесѣдъ распространять идею трезвости и призывать гражданъ къ объединенію для того, чтобы дружно идти путемъ практическихъ мѣропріятій къ побѣдѣ надъ пьянствомъ; найдется въ нихъ числѣ много и такихъ гражданъ, которые начнутъ на дѣлѣ осуществлять эти призывы.

Такъ начнется борьба, которая быстро будетъ развиваться и настанетъ время, когда весь народъ двинется противъ исконнаго своего врага—пьянства, и побѣдитъ его.

Россія, побѣдивши своего угнетателя, почувствуетъ въ себѣ большія силы для развитія и для преодоленія тормозящихъ его

al la kontraŭbatalo al la drinkemeco, servus la tuta homaro kaj tial ĝi nemalpli ol du sup renomitaj havas rajton okupi lokon en la gazetoj.

En tiu ĉi fako kune kun la verkoj de l' bela kaj scienca literaturo, kun la sciigoj pri faktoj de l' tutmonda batalo kontrati la drinkemeco kaj entute kun la specialaj verkoj kaj artikoloj devus esti difinita la vasta spaco por la viva interŝango de l' opinioj de legantoj kaj de l' redakcio. Tiamaniere ekestos la proksima komunikado de l' gazetoj kun la legantoj kaj ekkomencigos la amika kunlaborado de ili. Ĉi tiu laboro komprenigos la veran signifon de l' drinkemeco kaj la preferojn de l' sobra labora vivo, serĉos rimedojn kaj manierojn de l' forigo de l' drinkemeco, montros konvinkigajn ekzemplojn de homoj, kiuj, estinte antaŭe drinkemuloj, ĉesis drinki nur dank' al siaj propraj penoj, kaj tiel kuragigos malfortulojn por plena deteno de l' drinkado, rekomendos malkarajn kaj utilajn amuzojn, klerigantan kaj altigantan legadon, komentariojn bonajn kontraŭ al koholemajn verkojn, sciigos pri tio, kie kaj por kia pago oni povas ilin ricevi, alvokos homojn labori pro la sobremo, klarigos, kiel oni devas arangi la sociojn de l' sobreo kaj kia devas esti ilia sobriga agado, sciigos, pri la rimedoj, kiujn liveras la leĝo al la popolo por kontraŭbatalo de l' drinkemeco k. e.

Inter rusoj, kiuj vivas en la regiono de l' influo de preso, estas multaj pastroj, verkistoj, kuracistoj, instruistoj, homoj organizemaj, kaj entute tiuj, kiuj povas dank' al sia stato ad kapablo influi al ĉirkaŭantaj ilin homoj. Multaj el ili estas influataj de l' preso kaj komencos per la predikoj, per la literatura agado, antaŭleĝoj kaj interparoloj disvastigi la ideon de l' sobreo kaj kunvoki regnantojn por amike iri per la praktikaj entreprenoj al la venko super la drinkemeco; multaj el ili komencos efektive realigi ĉi tiun alvokon.

Tiel ekkomencos la batalado, rapide disvolvigo, kaj venos tempo, kiam la tuta popolo iros kontraŭ sia ĉiama malamik—drinkemeco kaj venkos ĝin. Rusujo, venkinte sian preminton, eksentos en si grandajn fortojn por la disvolvigo kaj por venkado de l' baroj, kaj tial rapide iros laŭ la vojo de l' progreso. Tial necese estas, ke la tuta preso laboru konstante kaj laŭsisteme en la afero de l' kreo de tutpopola batalo kontraŭ la drinkemeco; se ĝi tuj ekkomencos ĉi tian laboron, en la proksima estonteco ni estos atestantoj kaj partoprenantoj de ĉi tiu granda tutpopola venkema batalo.

Ne kontraŭdirante la utilecon kaj necesecon de l' partopreno de la preso en la batalo kun la drinkemeco, vi eble diros tamen: „Multaj ja redaktoroj kaj eldonistoj tute indiferecne rilatas al la demando pri la sobreo; kiel do oni povas uzi eldonatajn kaj redaktatajn de ili presorganojn por la batalo kun la drinkemeco? Ekzistas multe da tre malriĉaj ĵurnaloj; per kia do mono pagos eldonantoj de ĉi tiuj ĵurnaloj la specialajn kunlaborantojn?”

препятствий и она, вследствие этого, будет быстро подвигаться вперед по пути развития. Поэтому, в высшей степени необходимо, чтобы вся печать постоянно и систематически работала в дѣлѣ создания всенародной борьбы съ пьянствомъ и если она теперь же начнетъ такую работу, то въ недалекомъ будущемъ мы будемъ счастливыми участниками и очевидцами этой великой всенародной побѣдоносной борьбы.

Не отвергая полезности и необходимости участія всей печати въ борьбѣ съ пьянствомъ, Вы, можетъ быть, возразите: „Но вѣдь очень многие редакторы и издатели относятся совершенно равнодушно къ вопросу трезвости; какъ же использовать издаваемые и редактируемые ими органы для борьбы съ пьянствомъ?“

Есть много изданій очень бѣдныхъ; на какія средства издатели этихъ изданій будутъ содержать специальныхъ сотрудниковъ?“

Мнѣ думается, что въ данномъ случаѣ можетъ быть весьма полезно дѣятельность специального бюро, задача котораго состояла бы въ собраніи и распредѣленіи между газетами и журналами матеріаловъ для трезвенныхъ отдѣловъ.

Это бюро скоро должно имѣть отдѣлы во всѣхъ городахъ и въ составъ его слѣдуетъ пригласить духовныхъ дѣятелей, профессоровъ, учителей, врачей, литераторовъ и вообще всѣхъ желающихъ и могущихъ быть полезными въ этомъ дѣлѣ.

Сначала нужно образовать въ столицахъ кружки изъ дѣятелей съ тѣмъ, чтобы эти кружки развили дѣло по всей Россіи, дали ему серьезную постановку.

Я могу намѣтить слѣдующихъ лицъ, могущихъ быть полезными въ дѣятельности кружковъ: бывш. свящ. Петровъ; д-ръ Григорьевъ, редакт. „Вѣстн. Трезвости“ (Горохова, 32); д-ръ Нижегородцевъ (Спасская ул. д. 6, СПб.), предсѣд. комисіи борьбы съ алкоголизмомъ при Русскомъ Об-вѣ охраненія народнаго здравія; д-ръ Никольскій, Димитрій Петровичъ (Гагаринская, 16. Секретаріатъ СПБ. Об-ва Народныхъ Университетовъ); д-ръ Кривошеинъ (СПБ., Разъѣзжая 20, кв. 45); Профес. Моск. Унив. Озеровъ. (Москва, Универс.).

Какъ бы редакторы и издатели не были равнодушны къ дѣлу борьбы съ пьянствомъ, но можно надѣяться, что они не будутъ отказывать въ напечатаніи того, что будетъ присылать имъ бюро.

Для успѣшной дѣятельности этого бюро нужно основать капиталъ на выдачу премій за лучшія сочиненія и на уплату гонорара.

Въ виду всего сказаннаго я считаю необходимымъ:

1) открыть въ „Вѣстникъ Знанія“ и въ „Народномъ Университетѣ“ отдѣлы, посвященные борьбѣ съ пьянствомъ.

2) войти въ сношеніе съ профессорами и другими дѣятелями, и сообщая съ ними учредить кружки для устройства бюро, о которомъ я говорилъ выше, и положить основа-

Ми opinias, ke en ĉi tiu okazo povas esti tre utila la agado de l' speciala oficejo, kies tasko estus la kunigo kaj disdono de materialoj por la sobrecaj fakoj. Ĉi tiu oficejo devus havi fakojn en ĉiuj urboj kaj oni devus inviti partopreni en ĝi pastroj, profesorojn, instruistojn, kuracistojn, verkistojn kaj entute ĉiujn dezirantaj kaj povontajn esti utilaj por ĉi tiu afero.

Komence oni devas aranĝi rondetojn en la ĉefurboj, kaj ili deras desvastigi la aferon tra la tuta Rusujo kaj serioze ĝin aranĝi.

Mi povas rimarkigi sekvantajn personojn, povontajn esti utili por la agado de l' rondetoj: ekspastro Gr Petrov; d-ro Grigorjev, redaktoro de „Vjestnik Tрезvosti“ (Kuriero de l' sobraco); d-ro Niĝorodcev, prezidanto de l' S-to depopolasano; d-ro Nikoliskij (el sekretariaro de l' S. Pe'erbargasocieto de l' popoloj universitatoj); d-ro Krivošein; p rofeŝoro de l' Moskva universitata Ozerov.

Kiel ajn estus indiferentaj al la afero de l' batalo kontraŭ la drinkemeco la redaktoroj kaj eldonistoj, tamen ili, espereble, ne rifuzos presi alsendotajn de l' oficejo artikolojn.

Por ke la oficejo plej prospere agadu, oni devas fondi la kapitalon por disdono de l' premioj por plej bonaj verkoj kaj por la pagado de l' porverka mono.

Sumigante ĉion diritan mi opinias necesa:

1. Malfermi en „Vjestnik Znanias“ kaj en la popola universitato la fakojn, dediĉotajn por la batalo kontraŭ la drinkemeco.

2. Ekinterkomunikigi kun la profesoroj kaj ceteraj agantoj kaj kun ili aranĝi rondetojn por la fondo de l' oficejo, preparolita supre, kaj fondi komitaton por la donado de l' premioj kaj la por pagado de l' porlabora mono.

Des pli dezirinda estas aranĝo en „Vjestnik Znanias“ kaj en la Popola Universitato de l' sobrecaj fakoj, ke ĉi tiuj jurnalaj influoj kaj instruantojn kaj lernantojn. Se vi prosperos atingi tion, ke ĉe ni, kiel en la Okcidenta Eŭropo, batalo kontraŭ drinkemeco ricevos grandan disvolvigon en la lernejoj, se, dank' al influo de l' redaktataj de vi jurnalaj, la pedagogoj ekinstruos sobrecan kaj arangos lernejan societojn de l' sobreco, kaj se lernantoj siaparte arangos similajn societojn, Vi tiel grandan utilon liveros al la lando.

Nuntempe en Anglujo la nombro da lernantoj, edukataj laŭ principoj de la perfekta deteneco, atingas 3½ milionojn kaj ĉi tiun armeon de estontaj konviktaj batalantoj kontraŭ la malfeliĉo de l' homaro ĉefas 40 miloj da instruistoj — sobremuloj. En la Svisaj kantonoj kreskas kaj fortikiĝas la sobrecemaj rondetoj de l' Espero“ kaj en la lernejoj de ĉi tiu respubliko oni instruas la sobrecan laŭ la specialaj kontraŭalkoholaj lernolibroj. En urbo Berkli (Kalifornio) tuta profesorado de l' universitato nepre estas sobrecanaro.

Redaktataj de Vi jurnalaj havas la idean kunligon kun la legantoj kaj se en ili (jurnaloj) oni pritraktos sobrecan demandon kre-

яне капиталу для выдачи премій и на уплату гонорара.

Устройство въ „Вѣстникѣ Знанія“ и въ „Народ. Унив.“ трезвен. отдѣловъ, тѣмъ болѣе желательно, что эти изданія вліяютъ и на учащихъ и на учащихся. Если Вамъ удастся достигнуть того, что у насъ, какъ и въ Зап. Евр., борьба съ пьянствомъ получить большое развитие въ школахъ, если благодаря воздействию редактируемыхъ Вами изданій педагоги начнутъ преподавать трезвость и устраивать школыныя О - ва трезвости, а учащіяся, съ своей стороны, тоже будутъ образовывать такія же об-ва, то Вы тѣмъ самымъ принесете великую пользу странѣ.

Въ настоящее время въ Англии число школьничковъ, воспитываемыхъ въ духѣ полнаго воздержанія, достигаетъ 3 1/2 милліоновъ, и во главѣ этихъ будущихъ убѣжденных борцовъ съ несчастьемъ человѣческаго рода стоитъ 40 тысячъ армія учителей-трезвенничковъ. Въ кантонахъ Швейцаріи растутъ и

deble estas, ke ĝi baldaŭ estos efektifigita: la legantoj organizigos por la kontraŭbatalo de drinkemeco.

•Kolesnikov.

Tradukis Ĉensiranto.

крѣпнуть трезвенные „кружки надежды“, а въ школахъ этой республики преподають трезвость по спец. антиалког. учебникамъ. Въ университетѣ г. Беркли (въ Калифорніи) есть отдѣленіе, весь составъ котораго обязательно состоитъ изъ астинентовъ.

Редактируемыя Вами изданія находятся въ тѣсномъ общеніи съ читателями и поэтому можно думать, что если въ нихъ (въ изданіяхъ) будетъ поднятъ вопросъ о борьбѣ съ алкоголизмомъ, то онъ скоро осуществится на дѣлѣ: читатели будутъ организовываться въ общества борьбы съ этимъ зломъ.

Колесниковъ.

ВОЗЗВАНІЯ:

Товарищи!

Одинъ маленькій мальчикъ, 12 лѣтъ, имѣетъ страстное влеченіе къ черченію и рисованію, и способности къ этимъ искусствамъ. Но онъ совершенно лишентъ матеріальной поддержки для дальнѣйшаго образованія въ этомъ направленіи. Онъ слышалъ, что товарищи „Союза Вѣстн. Знанія“ помогаютъ бѣдному чловѣчку, который жаждетъ учиться. Поэтому онъ обращается съ просьбой къ товарищамъ, не будутъ ли они такъ любезны помочь ему продолжать свое художественное образованіе.

Рига, Николаевская ул., д. 65.

Артуръ Иванов. Баллодъ.

Товарищи!

Почему мы, архангелогородцы, не организуемъ въ кружокъ „Вѣстн. Зн.“? Неужели насъ такъ мало, чтобы могъ образоваться

ПЕРЕПИСКА.

— Предлагаю читателямъ и читательницамъ „В. Зн.“ переписываться по вопросамъ поэзій (теорія и опыты), а также обмѣниваться своими стихотвореніями, съ цѣлью усовершенствованія въ стилѣ и формѣ.

— Изъ мѣстныхъ подписывающихъ товарищей желательно было бы образоватъ Литературный Кружокъ „Вѣстникъ Знанія“

Адресъ: Ростовъ на Дону, Пушкинская ул., 194. Алексѣй Ковалевъ.

— У насъ въ селѣ устраивается любительскій театръ, но не хватаетъ средствъ на оборудованіе всего зданія. Такъ вотъ, не

ALVOKOJ.

— Kolegoj! unu juna knabo (12 de jaroj), tre forte celas al desegno kaj al pentro havas ankaŭ kapablojn al tiuj ĉi artoj. Li scias, ke kolegoj de unuigo la „Vjest. Zn.“ helpas al homo, kiu volas lerni, kaj tial petas kolegojn helpi al li daŭrigi sian artan kleron. Adreso: Riga, Nikolajevskaja ul., d. 65 Artur Ivanoviĉ Ballod.

— Kial ni Arĥangelanoj ne nin organizas en rondeto de „Vjestnik Zn.“? Ĉu efektive, ni estas tiel malmultaj, ke jam ne povas organizi la rondeton? Kolegoj, respondu al tiuj ĉi demandoj. M. Simakov. Arĥangelsk, Peterburgskij pr., d. 164.

кружокъ? Дайте, товарищи, отвѣтъ на эти два вопроса!

Архангельскъ. Петербургскій проспектъ, д. 164. Подп. М. Симаковъ.

INTERKORESPONDADO DE LEGANTOJ.

Mi proponas al legantoj kaj legantinoj de „Vjest. Zn.“ korespondadi pri demandoj de poezio (teorio kaj praktiko) kaj ankaŭ interŝangi per siaj versaĵoj, havante la celon de l'plibonigo en stilo kaj formo. El lokaj verŝistantaj estas la deziro arangi Literaturan Rondeton de la „Vjest. Zn.“. Adreso: Rostov na Donu, Puŝkinskaja ul. 194. Aleksjeĵ Kovalev.

— Ĉe ni en la vilaĝo aranĝigas la teatro de neprofesiuloj sed mankas mono. Tial, ĉu povas mi proponi al kolegoj-legantoj de nia ĵurnalo helpi al mi en tiu ĉi afero. Adreso: Stancio

могу ли предложить товарищам читателям нашего журнала помочь мнѣ въ этомъ. Казначей Кисовскаго любительскаго кружка, Николай Моисеевъ. Адресъ: ст. Клопузово, Новгород. губ. Н. Н. Моисееву.

— Желаю переписываться съ товарищами по вопросамъ нравственности и религиозно-церковнымъ. Адресъ: г. Сквиря, Киевск. г., Красная ул. М. Скибицкому.

— Желаю переписываться съ товарищами-подписчиками по половому вопросу. Адресъ: Казань. Почтовая контора. Студенту Заведову, до востребованія.

— Желаю переписываться по вопросу о средней школѣ и, въ частности, о бытѣ гимназистовъ. Адресъ: Варшава, Г. Лопсъ, Новоліпки, 51.

— Желаю переписываться съ кѣмъ-либо изъ подписчицъ или подписчиковъ, по самымъ различнымъ спорнымъ вопросамъ жизни, выражая взгляды, дѣлая впечатлѣніями и мѣткими, искренно и непринужденно. Адресъ: Симферополь, Тавричск. г., Павлу Мих. Соколову.

— Желаю переписываться по вопросамъ о бытѣ почтово-телеграфныхъ служащихъ. Подписчикъ „В. З.“ № 7996. Симферополь. Карлъ Говя.

— М. Де-Парма. (Г. Кутайсъ, пулемет. ком. 129 п. Бес. п.) желаетъ вести переписку по фотографіи съ любителемъ и обмѣниваться фотографическими снимками.

— Не готовился-ли кто-нибудь изъ подписчиковъ заочно у А. Виммана (Харьковъ, Пассажъ), если готовился, то прошу сообщить въ отдѣлѣ переписки съ подписчиками.

Я въ свою очередь заявляю, что готовился у Г. Макъева. Это очень недобросовѣстный господинъ, и никому изъ подписчиковъ-товарищей не совѣтую къ нему обращаться.

СПРОСЪ И ПРЕДЛОЖЕН. ТРУДА.

Товарищи! дайте какую-либо работу интеллигенту, пострадавшему въ декабрьскую железнодорожную забастовку. Нахожусь безъ всякихъ средствъ къ жизни. Согласенъ ѣхать куда бы ни пришлось. Адресъ: ст. Лопатино. Орловской губ., Ю.-З. ж. д. Александру Андр. Кленову.

Klopuzovo, Novgorodskoj gub. N. N. Moisiejevu.

— Deziras korespondadi kun kolegoj pri demandoj de moralo kaj religie-preĝejoj. Adreso: G. Skvira, Kievskoj gub., Krasnaja ul. M. Skibickomu.

Deziras korespondadi kun legantoj-abonantoj pri seksa demando. Adreso: Kazanj, Poŝtovaja Kontora, Studentu Zavjedjejevu, do vostrebovanija.

— Deziras korespondadi pri demando de mezlernejo kaj aparte pri vivo de lernantoj. Adreso: Varsava, S-ro Lois. Novolipki, 51.

— Deziras korespondadi kun kolegoj-abonantoj kaj abonantinoj pri diversaj disputaj demandoj de la vivo, eldirante la opiniojn kaj intersangi per la impresoj nekaseme kaj senĝene. Adreso: Simferopol, Tavriĉeskoj gub. Pavlu Miĥ. Sokolovu.

— Deziras korespondadi pri demandoj de vivo poŝta-telegrafaj oficistoj. Abonanto de „Vjest. Zn.“ № 7996. Simferopol Karl Govja.

Deziras korespondadi pri fotografio kun fotografisto malprofesia kaj intersangi per la fotografaj kopioj. ĉu foreste ne lernis iu el abonantoj ĉe la A. Bimono (Ĥarjkov Pasaĝ) se lernis, mi petas sciigi en la fako „Interkorespondado de legantoj“. Sciigas, ke mi lernis ĉe Makjejev, tiu ĉi estas fripono de plej pura de akvo, mi al neniu el kolegoj konsilas al li sinturni. Adreso: Gor. Kutais, Pulemjetnaja komanda 129 p. Bes. polka M. De-Parma.

Mi deziras ksrespondadi en la lingvo internacia kaj rusa. Adreso: Jakutsk.

Aleksej Semenov.

PROPONO KAJ PETO LABORO.

— Kolegoj! Donu al mi kian ajn laboron. Mi estas inteligento, eksuferinta en decembra fervoja striko. Nun mi estas sen rimedoj al vivo. Mi estas konsenta veturi ken. ajn. Adreso: stancia Lopatino, Orlovskoj gub. j. z. d. Aljeks. Andr. Klenovu.

II. Отдѣлъ молодежи.

Молодежь и „нормальные“ люди.

«Старайтесь лучше предупредить искривление молодых деревьев, чѣмъ потомъ исправлять его, такъ какъ послѣднее въ большинствѣ случаевъ грозитъ имъ гибелью». — Изъ наставлений молодому садоводу.

„Молодежь ненормальна, молодежь развита, молодежь распатана“, въ порывѣ справедливаго негодованія восклицаютъ серьезные люди. — Она, „въ метафизическомъ бѣснуясь размышленьи“, хочетъ отыскать „начало всѣхъ началъ“ — цѣль жизни, высшій смыслъ жизни. Она хочетъ постигнуть непостижимое, хочетъ объять необъятное! Она уподобляется толпѣ людей, пришедшихъ на берегъ морской и рѣшившихъ во что бы то ни стало изслѣдовать бездны морскія, между тѣмъ какъ въ распоряженіи этихъ людей только посохи дорожныя. Развѣ можетъ осуществиться ихъ мечта? Никогда. И вотъ, видя невыполнимость своей задачи, болѣе сильные духомъ изъ нихъ бросаются въ волны морскія, менѣе сильные остаются на берегу морскомъ, скучаютъ, позѣвываютъ, играютъ въ карты, еще кое-чѣмъ въ этомъ родѣ забавляются и ждутъ, пока благодушная смерть отправитъ ихъ вслѣдъ за товарищами“.

„Глупенькіе“, говоритъ имъ строго-вразумительнымъ тономъ „серьезность“: „зачѣмъ бросаться въ море, зачѣмъ оставаться на берегу морскомъ и зѣвать, да играть въ карты? Бросьте свои необузданные порывы, оставьте свои пустыя занятія! лучше учите геометрію, физику и др. науки, — это, кромѣ того, что само по себѣ очень интересное и развлекающее занятіе, но оно можетъ когда-нибудь натолкнуть одного изъ васъ на устройство такого аппарата, съ помощью котораго вамъ удастся выполнить свою заветную мечту“. — Какой, право, хорошій, разумный совѣтъ! Вѣдь только послушай его, и въ настоящемъ „благо ти будетъ“, а въ

II. Fako de junularo.

Junularo kaj la homoj „normalaj“.

„Pli penu antaŭgardi la junajn arbojn de l'kurbiĝo, ol postf. ilin rektigi, ĉar la rektigo en multaj okazoj pereigas ilin“. — El instruokejoj por la juna ĝardenisto.

„La junularo estas nenormala, ĝi estas disfalema, malfortika!“ en ekscito de l'justa indigno ekkrias la seriozaj homoj. „Ĝi, frenezigaŭte en la metafizika konsiderado, deziras trovi la kaŭzon de ĉiuj kaŭzoj, celon de l'vivo, ĝian supran sencon. Ĝi deziras kompreni nekompreneblaĵojn, deziras ĉirkaŭiri senfinaĵojn! Ĝi similas al amaso de homoj, venintaĵ al la mara bordo kaj decidintaĵ iel ajn esplori la profundegaĵojn marajn, kvankam ili anstataŭ mezuriloj nur la vojaĝajn bastonojn posedas. Ĉu povas ilia revo efektiviĝi? — Neniam! Kaj, vidante la neplenumeblecon de tia tezo, plej fortaj spiritoj el ili ĵetas siu en la ondojn marajn, la malpli fortaj restas sur la marbordo, enuas, ocsedas, ludas kartojn, amuzas sin ankoraŭ per io simila kaj atendas, kiam la favora morto sendas ilin sekvi la kolegojn“.

„Malsaĝuletaĵ“ diras al ili per severa prudentiganta voĉo la seriozuloj, „por kio vi vin ĵetas en la maron, por kio vi restas sur la marbordo, ocsedas aŭ ludas kartojn? Forĵetu viajn senordajn atencojn, lasu viajn sensencajn okupojn! lernu preferi geometriojn, fizikon kaj ceterajn sciencojn, — la lernado estas ne sole tre interesa kaj amuzanta okupo, sed ĝi povas iam helpi al unu el vi konstrui ilon, per kiu vi prosperos plenumi vian karan revon“. — Jen estas, certe, bona, prudenta konsilo! Nur plenumu ĝin kaj en la estanteco vi fartos bone, en la estanteco do... ho, kiel brilantajn esperojn ĝi donas por la estanteco.

Kion do faras la junularo? Amasegoj de ĝi, ne atentante prudentajn konsilojn, rapidas kiel antaŭe al la maro, kaj tie — kelkaj „sui ĵetas en la ondojn marajn“, ceteraj — „restas sur la marbordo“. Kial do ili ne aŭskultas

будущем... о, какія радужныя надежды онъ предагаетъ въ будущемъ.

А что же молодежь? Топля ея, не обращающая вниманія на мудрыя совѣты, по прежнему стремятся къ „морю“ и тамъ одни „бросаются въ волны морскія“, другіе „остаются на берегу морскомъ“. Почему же она не слушаетъ благоразумныхъ совѣтовъ? — Потому, что она „ненормальная“, „расшатанная“, „развинчена“. Почему она „ненормальная“, „расшатанная“, „развинчена“? Чего бѣжитъ она къ „морю“, что думаетъ найти въ „его безднахъ“? То, что у нея отняли. Что же отняли у нея? — „Цѣль жизни“, „высшій смыслъ жизни“.

Для многихъ, а можетъ быть и для всѣхъ, самая счастливая пора въ жизни — дѣтство. Ребенокъ не знаетъ ни сомѣній, ни зависти, ни жадности, ни злобы; живетъ весело, счастливо, окруженный нѣжнымъ уходомъ и любовью матери. Последняя, приглубившая его, частенько говоритъ ему: „Хорошо тебѣ жить у меня, соколякъ мой, но есть мѣсто, гдѣ дѣтямъ еще лучше живется“. Гдѣ-жъ это, мама? спрашиваетъ ребенокъ. „Тамъ, на небѣ“, отвѣчаетъ ему мать, указывая на голубую небосводъ, и начинаетъ рассказывать о Богѣ всемогущемъ, праведномъ, любвеобильномъ Богѣ, объ ангелахъ, о блаженной и вѣчной загробной жизни. „Мама, я хочу умереть“, въ дѣтски-восторженномъ порывѣ говоритъ ребенокъ. — Нельзя такъ говорить и думать, другъ мой, грѣшно. Ребенокъ дѣлаетъ видъ, что соглашается съ матерью, по тайкомъ отъ нея проситъ Бога, чтобы Онъ скорѣе взялъ къ Себѣ его и его маму.

Время идетъ. Ребенокъ растетъ, развивается. Жизнь понемногу начинаетъ терять предъ нимъ розовую окраску и облекается въ свой темно-сѣрый будничныи нарядъ. Но что за дѣло ребенку до этой ничтожной жизни! У него есть своя высшая жизнь, которую онъ будетъ жить, которую онъ уже живетъ отчасти; и чѣмъ пасмурнѣе становится земная жизнь, чѣмъ чаще ярмо ея начинаетъ задѣвать ребенка, тѣмъ сильнѣе становится его привязанность къ загробной жизни, тѣмъ сильнѣе душа его рвется къ „небу“.

Ребенокъ превратился въ юношу. Онъ въ шкодѣ. Онъ встрѣчается съ „серьезными“ людьми и тѣ съ лукавою улыбочкой говорятъ ему. „А вѣдь мамаша ваша порядкомъ таки набрала вашу голову всякой ерундой. Небато вовсе нѣтъ, и тамъ, гдѣ его показываютъ — пустое пространство; Бога тоже нѣтъ, есть только Природа, которой мы обязаны своимъ существованіемъ и существованіемъ всего, что видимъ; о загробной жизни и толковать нечего, — это, ни больше, ни меньше, досужая фантазія темныхъ людей“. Съ неопровержимой убѣдительною доказываютъ они юношѣ всю нелѣпость его прежнихъ, наивныхъ вѣрованій; и онъ имъ повѣрилъ... повѣрилъ и потерялъ все — дѣлъ жизни, высшій смыслъ жизни. Почва ускользнула изъ подъ ногъ его. Взоръ его медленно промелькну по окру-

bonajn konsilojn? Ĉar ili estas „nenormalaj, „disfalemaj“, „malfortikaj“. Kial ili estas nenormalaj, disfalemaj, malfortikaj?“ Kial ili kuras al „la maro“, kion trovi esperas en ĝiaj „profundeĝojaj“? Tion, kion oni forprenis de ili. Kion do oni de ili forprenis? — „Ĉelon de l'vivo“, „la supran sencon de ĝi“.

Por multaj, kaj povas esti — por ĉiuj homoj la plej feliĉa vivepoko estas — la infanaĝo. La infano konas nek dubojn, nek envidon, nek avidecon, nek malicon; li vivas gaje kaj ĝoje, ĉirkaŭata de l' delikata flegado kaj amo de la patrino. Tiu ĉi, karesante lin, ofte al li diras: „Vi feliĉe vivas ĉe mi, falketo mia kara, sed ekzistas loko, kie ankoraŭ pli bone fartas la infanoj“; — „Kie estas ĝi, panjo?“ demandas la infano. „Tie, en ĉielo“, respondas la patrino, montrante la bluan ĉielon, kaj ekrakontas pri Dio, pri ĉiopovanta, justa, amoplena Dio, pri la anĝeloj, pri la feliĉoj kaj eterna postmorta vivo. „Panjo, mi volas morti“ en infane-rava ekstazo parolas la infano. „Vi ne devas tiel paroli kaj pensi, amiko mia, ĉar tio peka estas“. La infano ŝajnigas sin kontentanta kun la patrino, sed sekrete de si li petas Dion, ke li plej baldaŭ prenu al Si lin kaj lian panjon.

La tempo pasas. La infano kreskas, klerigas. La vivo iom post iom perdas en liaj okuloj sian rozan koloron kaj komencas vestiĝi per sia griza ĉiutaga vesto. Sed ĉu la infano atentis ĉi tiun sensignifan vivon! Li havas propran supran vivon, je kiu li vivas, je kiu li jam parte vivas kaj ju pli malheligas la vivo tera, ju pli ofte ĝia jugo premas la infanon, des pli fortigas lia postmorta vivo, des pli forte celas „ĉielon“ lia animo.

La infano junuligis. Li estas en la lernejo. Li renkontas la homojn „seriozajn“ kaj ili malicete ridetante poralas al li: „Patrineto via multe ja enŝovis da sensencoj en vian kapon. La ĉielo ne ekzistas kaj nur la malplena spaco estas tie, kie la ĉielo oni montras. Dio ankaŭ ne ekzistas, ekzistas nur la Naturo, kiu donacis ekzistadon al ni kaj al ĉio, kion ni vidas; pri la postmorta vivo eĉ interparoli ne indas, ĝi estas ne pli ol la frukto de l'libertempa pensado de nekleraj homoj“. Kun la nerompebla konvinkigeo ili pravis al la junulo tutan sensecon de liaj antaŭaj kredoj, kaj li ekkredis al ili... ekkredis kaj perdis ĉion, — ĉelon de l'vivo, la supran sencon de ĝi. Li senfondiĝis. Li rigardis malrapide ĉion lin ĉirkaŭanta, kvazaŭ serĉante apogon, sed ĉie estis mallume, malhele kaj malplene. La lasta torĉo, lumiginta negajan ĝin alajon, mallumigis por ĉiam. Per kio ĝi anstataŭi li ne sciis. Li bezonis helpon, bezonis konsilon, — al kiu sin turni? Li instinkte iras al la homoj „seriozaj“. „Vi forprenis de mi ĉion, por kio mi vivis ĝis nun donu do ion anstataŭe, ĉar tiel mi ne povas vivi“. Antaŭ li oni amasigas la librojn kaj li aŭdas: „Sidigu, legu: ellernu ĥemion, fizikon, astronomion kaj ceterajn prinaturajn sciencojn, ellernu hipnotismon, spiritismon, okultismon; tio ĉi ne nur interresa kaj agrabla okupo estas, sed ĝi, povas

жающему, какъ бы ища, на чемъ остановиться; вездѣ было темно, мрачно и пусто. Послѣдній факель, освѣщавшій хмурую дѣйствительность, угасъ для него навсегда. Чѣмъ замѣнить его, онъ не зналъ. Нужна помощь, чужень совѣтъ, — во къ кому обратиться? Инстинктивно направляется онъ въ сторону „серьезныхъ“ людей. „Вы отняли у меня все, чѣмъ я жилъ до этого времени, дайте же что-нибудь взаменъ, потому что жить „такъ“ я больше не могу“. — Предъ нимъ появляется груда книгъ и онъ слышитъ голосъ: „Садитесь, читайте; изучайте химию, физику, астрономію, и др. естественныя науки, изучайте гипнотизмъ, спиритизмъ, оккультизмъ; это, кромѣ того, что само по себѣ очень интересное и пріятное занятіе, но оно можетъ быть когда-нибудь откроетъ вамъ то, чего вы ищите“. — „Мо-о-ожетъ быть!“ Ха-ха-ха. Возьмите назадъ, добрые люди, свое „можетъ быть“ и кормите имъ себя, а я къ подобнаго рода пищѣ не привыкъ—понимаешь-ли? — не привыкъ! Предомлюю съ дѣтства неизмѣнно стояла свѣтлая, опредѣленная цѣль, не допускавшая никакого „можетъ быть“, и съ привыкою его вы, господа, опоздали.—Прочайте.

Толпа, стремившаяся къ „морю“ увеличи-

esti, iam malfermos al vi de vi serĉaton". — „Po-vas es-ti! Ha, ha, ha! Reprenu, bonaj homoj, vian „povas esti“ kaj nutrigu mem per ĝi, mi do ne kutimis al tia ĉi nutraĵo, ĉu vi komprenas?—mi ne ku-ti-mis! Antaŭ mi de l'infanaĝo staris ia hela, difinita celo, la-santa nenian „povas esti“ kaj vi malfrue venis por inokuli ĝin al mi.—Adiaŭ!“ La amaso de rapidintoj al „la maro“ pli-grandigis per unu homoj. Kial do vi senage staras, „normalaj“, „fortikaj“ homoj? Multobligu prudentajn konsilojn! Kriu: „la junularo estas nenormala, ĝi estas disfalema, malfortika!“ kriuj pli laŭte! Povas esti, vi per tio prosperos almenaŭ unu de ili revenigi.

Vilagano I. S. Kozlov.

Tradukis Ĉensiranto.

лась, на 1. Что же вы стоите „нормальные“, „неразвинченные“ люди? Побольше благо-разумныхъ совѣтовъ! Кричите: „Молодежь ненормальна, молодежь развинчена, молодежь распатана!“ Громче кричите! авось этимъ вамъ удастся вернуть хоть одного изъ нихъ.

Крестьянинъ И. С. Козлов...

О женскомъ равноправіи.

Женское равноправіе за послѣднее время стало злободневнымъ вопросомъ. Женщины стали организоваться: открываютъ клубы, устраиваютъ съѣзды, издають специальные журналы и т. п., словомъ, сами взялись за свое освобожденіе, за достиженіе своего равноправія. Въ Англии, напр., женское движеніе приняло громадныя размѣры, дѣло доходитъ до уличныхъ выступленій въ видѣ демонстрацій, митинговъ и пр. Намъ, мужчинамъ, это дѣло не можетъ не касаться. Мы не можемъ остаться холодными зрителями, должны такъ или иначе реагировать на это, ибо это есть общественное движеніе, движеніе почти половины человѣчества...

Товарищъ изъ Литвы (В. З. № 1) въ виду существующаго по этому вопросу разногласія просить другихъ товарищей высказаться.

Считаю вопросъ о равноправіи женщинъ довольно важнымъ, я попытаюсь высказать свой взглядъ на страницахъ „Вѣстника Знанія“.

Нѣсколько лѣтъ тому назадъ я прочелъ въ одной газетѣ, (кажется, „Новости“), что нынѣшній германскій императоръ Вильгельмъ, говоря о женскомъ движеніи, выразился: „женщина должна только знать дѣтей, кухню, церковь и туалетъ (Kinder, Küche, Kleider und Kirche), а помимо этого не должна вѣдѣваться ни во что“. Многіе, особенно

Pri la egalrajteco de virinoj.

La egalrajteco de virinoj farigis dum lasta tempo la nuntaga demando. La virinoj ekkomencis organiziĝi, malfermas klubojn, aranĝas kunvenojn, eldonas specialajn ĵurnalojn k. t. p., unuvorte—mem komencis sin liberigi, atingi sian egalrajtecon. En Anglujo, ekzemple, la virina movado atingis la grandegan amplekson; la afero eliras eĉ sur la straton per la demonstraĵoj, mitingoj k. c. Tiu ĉi afero ne povas ne tuŝi nin, virojn. Ni ne povas resti nur rigardantoj, ni devas iel reagadi je tio ĉi, ĉar ĝi estas la societa movado, movado de preskaŭ duono da homaro. Kolego el Litvujo *, pro la estanta kontrateco de l' opinioj je ĉi tiu demando, petis ceterajn kolegojn preparoli.

Opiniante la demandon pri la virina egalrajteco sufiĉe grava, mi provos elmontrian opinion sur la paĝoj de „Vjestnik Znania“. Antaŭ kelkaj jaroj mi legis en ia gazeto (ŝajnas, en „Novosti“), ke la nuna germana imperiestro Vilgelm', parolante pri la virina demando, diris: „la virino devas scii nur gefilojn, kuirejon, vestojn kaj pregejon (Kinder, Küche, Kleider und Kirche), kaj krom tio nenion tuŝi. Multaj, precipe la viroj, opinias same. „La virino“, ili parolas, „devas esti patrino de siaj gefiloj, mastrino de l' hejmo, ĉio do cetera devas esti por si kvazaŭ

*) V. Z. № 1

мужчины, раздвигают этот взгляд. Женщина, говорят они, должна быть матерью своим детьям, хозяйкой дома, а остальное для нея должно быть „от лукавого“. Товарищи из Литвы съ такимъ мнѣніемъ не согласны и приводятъ свое мнѣніе въ пользу женщинъ, но, къ сожалѣнію, его доводы и аргументація слабы и мало убѣдительны.

„Она (т. е. женщина) должна своимъ равноправнымъ трудомъ облегчать положеніе своего мужа. Трудно тому мужу, который является единственнымъ кормильцемъ своей семьи“, пишетъ тов. изъ Литвы. Исходя изъ этой точки зрѣнія, онъ считаетъ равноправіе женщинъ необходимымъ. Но противники равноправія могутъ задать ему маленькій вопросъ: какъ будутъ съ дѣтьми, кто будетъ присматривать за ними, кто будетъ завѣдывать хозяйствомъ?

Развѣ тѣмъ, что жена сама все это дѣлаетъ, не прибѣгая къ чужому труду, она не помогаетъ мужу „материально“, не является какъ бы сотоварищемъ по содержанію семьи, только исполняя особыя функціи? И тогда можно съ полнымъ правомъ спросить, зачѣмъ женщинамъ равноправіе, если даже и безъ этого онѣ приносятъ „материальную пользу“. На этотъ вопросъ, по моему „поди изъ Литвы“ будетъ трудно отвѣтить, разъ онъ разсматриваетъ вопросъ о значеніи и пользѣ равноправія въ зависимость отъ семейной жизни. Кроме того, отъ такой постановки вопроса напрашиваются и другія сомнѣнія. Какъ быть съ равноправіемъ дѣвицъ? Неужели при поступленіи на службу отъ каждой дѣвочки отобрать подписку въ томъ, что она выйдетъ въ ближайшемъ будущемъ замужъ? А какъ со старыми дѣвами и съ вдовами, неужели ихъ прогнать?

Ошибка товарища состоитъ въ томъ, что его предпосылка не вѣрна, не говоря уже, что она оскорбительна для женщинъ. Равноправіе половъ — вотъ принципъ, точка опоры при обсужденіи вопроса о равноправіи женщинъ...

Послѣдняя, какъ мужчина, создава по образу божьему, а разнича во времени, если вѣрить Библии, не должна играть серьезной роли. Да, обманывать себя не надо: до тѣхъ поръ, пока будетъ существовать вѣкъ эксплуатаціи и конкуренціи, равноправіе будетъ нарушено: слабые будутъ побѣждены болѣе сильными. Но результатъ борьбы за существованіе надо предоставить свободной игрѣ судьбы. Такова моя вѣра. Но я считаю нужнымъ и съ точки зрѣнія „материалистовъ“ доказать пользу равноправія. Кто изъ насъ не знаетъ, что идеаломъ всѣхъ женщинъ является женихъ (да простятъ мнѣ читательницы) и для достиженія этого онѣ употребляютъ всѣ имѣющіяся въ ихъ распоряженіи средства: не высказываютъ своихъ взглядовъ, скрываютъ особенности своего характера, стараются подходить подъ тонъ и вкусъ окружающихъ мужчинъ и т. п. Мужчины доверяются на крючокъ, и такъ дѣло продолжается до свадьбы. А потомъ, посмотрите, овечка выглядываетъ волкомъ. Появляется настоя-

de diablo venanta“. Kolego el Litvujo ne konsentas tian ĉi opinionon kaj elparolis la sian opinionon por la virinoj, sed, bedaŭrinde, liaj argumentoj kaj pruvoj estas malfortaj kaj nekonvinkantaj.

„Ĝi (т. е. virino) devas per sia egalrajta laboro plifaciligi staton de sia edzo. Malfacila estas laboro de edzo, kiu estas sola nutraŭto de sia familio“, skribas kolego el Litvujo. Elirante de ĉi tiu vidpunkto li opinias egalrajtecon de virinoj necesa. Sed kontraŭuloj de l' egalrajteco povas prezenti al li malgrandan demandon: „kio okazos je la gefiloj, kiu zorgos ilin, kiu mastrumos? Ĉu per tio, ke la edzino ĉion faras, ne uzante dungaton, ĝi ne helpas al sia edzo „materiala“, ne estas kvazaŭ kolego lia en subteno de l' familio, plenumanta nur apartajn aferojn?“ Kaj tiam la kontraŭuloj havos rajton demandi: „por kio al virinoj estas la egalrajteco, se eĉ sen ĝi ili donas „materialan“ utilon?“ Je ĉi tiu demando malfacile estos por kol. el Litvujo, respondi, se li preparolas demandon pri la signifo kaj utileco de l' egalrajteco rilate al la familia vivo. Krom tio, de tiel ĉi metita demando naskiĝas novaj demandoj. Kiel opinii pri la egalrajteco de l' fratinoj? Ĉu ĉe la eniro en la oficon la fratinoj devos doni promeson, ke ĝi en la proksima estonteco edziniĝos? Kiel agadi rilate al la maljunaj fratinoj kaj vidvinoj? Ĉu oni devas ilin forpeli? La eraro de l' kolego konsistas en tio, ke lia antaŭtezo estas nevera, se ne diri, ke ĝi estas eĉ ofendanta virinojn. La egalrajteco de l' seksoj—jen estas la principo, la punkto de l'apogo ĉe la traktado de l' demando pri la egalrajteco de virinoj.

La virino, simile al viro, kreita estas laŭ Dia formo, diferenco do en la tempo de l' kreo, se kredi je tio ĉi laŭ Biblio, ne devas ludi gravan rolon. Jes, oni ne devas mensogi al si: dum ekzistos la epoko de la malbonuzado kaj de l' konkurado,—estus rompata la egaleco: la malfortuloj estos venkataj de l' plifortuloj. Tamen oni devas lasi al la libera ludo de l' sorto fari rezulton de l' batalo por la ekzistado. Tiel mi kredas. Sed mi opinias necesa ankaŭ pruvon de l' utileco de l'egalrajteco laŭ la „materialista“ vidpunkto. Kiu inter ni ne scias, ke la idealo e ĉiuj virinoj estas—la fianĉo (pardonu min la lezantinoj), kaj por atingi sian idealon ili uzas ĉiujn disponeblajn rimedojn: ili ne esprimas sian opinionon, kaŝas personojn kvalitojn de sia karaktero, penas konsenti je l' moroj kaj kutimoj de la ĉirkaŭantaj ilin viroj k. c. La viroj estas kaptataj kvazaŭ fiŝoj je l' hoko, kaj la afero daŭras same ĝis la edziĝo. Poste do vi rimarkos, ke la ŝafino estas simila al la lupo; aperas la persisteco de la postuloj kaj de l'deziroj, aperas malpacigoj kaj intermallaŭdado. Tiaj ĉi sekvoj devas esti ĉiam, kiam la geedzoj diferencas je la karaktero. Simila vivo estas plena je l' veneno, penetranta en la animon homan kaj lasanta tie profundajn postsignojn. Kiel ekzistas tia fakto, ke la virinoj penas trompi la virojn kaj per tio

чивость въ требованіяхъ и желаніяхъ, ссоры и дрязги. Такия послѣдствія должны быть, развѣ сдружи различаются по своему характеру. Такая жизнь полна яда, который проникаетъ въ душу человѣка и оставляетъ тамъ глубокіе слѣды. Отчего такое явленіе: женщины стараются обманывать мужчинъ и этимъ отравляютъ иногда свою жизнь? Причина проста: женщина вынуждена это дѣлать, — ибо она не принимаетъ на службу, не можетъ использовать своихъ знаній, добытыхъ большимъ усиліемъ, и силъ, въ такой мѣрѣ, какъ мужчины. Неудивительно, что мужчины являются приманкой для женщинъ, у которыхъ есть только одна цѣль, ведущій хоть къ „сколькимбуда“ сносной жизни — это выйти замужъ. И онѣ, хорошо зная свое положеніе, оправдываютъ свои средства—цѣлью. Въ этомъ иезуитизмъ виноваты не столько женщины, сколько мужчины. Освободите женщину отъ разныхъ ограниченій и рамокъ, и браки будутъ болѣе счастливыми, ибо мужчина и женщина сойдутся, какъ равноправныя личности, какъ равносильныя единицы. Если бракъ почему либо не будетъ счастливъ, то не будутъ втихомолку плакать и жаловаться, что трудно (по многимъ причинамъ) разводиться, а разойдутся опять, какъ отдѣльныя равнозначущія величины, между которыми по ошибкѣ былъ поставленъ знакъ равенства.

Если вы желаете, чтобы женщина была воспитательницей дѣтей, дайте ей возможность научиться, понимать дѣтей, ибо дѣтская душа очень нѣжна и вмѣстѣ съ тѣмъ сложна. Откройте ей всѣ двери въ храмъ науки. Чтобы женщина была вѣрной помощницей мужа, допускайте ее на обсужденія и рѣшенія паравнѣ съ вами всѣхъ вопросовъ, касающихся нашей жизни, какъ личной, такъ и общественной... Такъ должны мыслить равноправіе женщинъ „материалисты“. Возможно ли теперь это? Нѣтъ и да.

Полное равноправіе сейчасъ невозможно у насъ въ Россіи и во многихъ другихъ странахъ, ибо для этого нужна полная демократизація общественной и политической жизни, равенство всѣхъ передъ закономъ, страхованіе рабочихъ и обезпеченіе старыхъ людей на счетъ государства и друг. социальная реформа. Но кое-что мы можемъ сдѣлать и сейчасъ. И отъ этого „кое-что“ не должны отказываться.

Во-первыхъ, необходимо реформировать законы о бракѣ, о разводѣ, вообще законы, касающіеся семейной жизни. Это необходимо, ибо женщина въ семьѣ, помимо матеріальнаго порабощенія, закономъ поставлена въ особое положеніе, что превращаетъ ее почти въ рабыню семьи и мужа. Но, кромѣ того, надо допускать женщинъ въ университеты, стараться расширить кругъ учреждений, гдѣ женщины бы принимали на службу, открыть имъ карьеру юристовъ, расширить по мѣрѣ возможности ихъ избирательныя права (активные) въ нѣкоторыхъ учрежденіяхъ, какъ городскія, земскія и подостныя управленія, словомъ все то, что

venenas iafoje tutan sian vivon? Ila kaŭzo estas simpla: la virino devas ĉi tion fari, ĉar oni ne akceptas ŝin por la oficoj, ĉar ŝi ne povas uzi siajn sciojn, akiritajn kun la granda penado, nek la fortojn same, kiel la viroj. Nemirinde estas, ke la viroj estas kvazaŭ allogo por la virinoj: por tiuj ĉi estas ja nur unu vojo al la almenaŭ iomete tolerebla vivo—la edziniĝo. Kaj ili, bone konsciante sian staton, pravigas la rimedojn por la celo. Je ĉi tiu jezuitismo estas pli la viroj kulpaĵ, ol la virinoj. Vi liberigu la virinon de diversaj limigoj kaj baroj, kaj la edzecoj estos pli felikaj, ĉar la viro kaj la virino kunvenos kiel la egalrajtaj personoj, kiel la egalfortaj unuoj. Se la edzeco ial ne estos feliĉa, oni ne ploros kaŝe kaj ne plendos, ke estas malfacile pro la diversaj kaŭzoj ekzedziĝi, sed oni disĝigos, kiel la apartaj diversmezuraj grandoj, inter kiuj pro la eraro estis metita signo de l'egaleco.

Se vi deziras, ke la virino estu edukantino de viaj infanoj, donu al ŝi eblecon ellerni, kiel kompreni ŝi devas la infanojn, ĉar la infana animo tre delikata kaj tre malsimpla estas. Malfermu por ŝi ĉiujn pordojn de l' templo de la scienco. Por ke la virino estu fidela helpantino de l' edzo, permesu al ŝi egalrajte kun vi pritrakti kaj decidi ĉiujn demandojn, rilatantajn nian personan kaj societatan vivon. Tiel devas opini pri la egalrajteco de l' virinoj la „materialistoj“. Ĉu tio estas nun ebla? Ne kaj jes. La plena egalrajteco estas neebla nun ĉe ni, en Rusujo, kaj en multaj ceteraj landoj, ĉar por tio ĉi oni devas enkonduki plenan demokratigon de l' societa kaj de l' politika vivo, egalecon de ĉiuj antaŭ la leĝo, asekuradon de l' laboristoj kaj garantiadon de l' maljunuloj je spezoj de l' regno kaj ceterajn socialajn reformojn. Sed ion ni povas ĉe nun fari, kaj ne devas rifuzi fari ĉi tiun „ion“. Unue: oni devas reformi la leĝojn pri la edzeco, ekzedziĝo, entute — la leĝojn, rilatantajn familian vivon... Tio ĉi estas necesa, ĉar la virino en la familio, krom la materiala sklavigo, estas laŭ leĝoj metita en specialan staton, farrantan de ŝi sklavino de l' familio kaj de l' edzo. Sed krom tio oni devas permesi al la virinoj lerni en la universitatoj, oni devas peni plivastigi la rondon de l' institucioj, kie oni akceptas la virinojn por la oficoj, malfermi al ili vojon de l' juristoj, plivastigi laŭ la ebleco iliajn elektajn rajtojn (almenaŭ aktivajn) por kelkaj institucioj, k. e. urbaj, landaj kaj distriktaj administraj, per unu vorto—fari ĉion eblan laŭ la nuna stato de l' Rusujo...

Sed mi kredas, ke venos tempo, kiam la virino farigos egalrajta membro de la tutmonda familio, kaj ke la homaro liberigos de l' sargo, preminta ĝin dum multaj jarcentoj.

Abonanto I. L.—ov. № 8111.

Tradukis Ĉensiranto.

возможно при нынешних условиях России...
 Но я вѣрю, что наступит время, когда женщина станетъ равноправнымъ членомъ всемирной семьи, и человечество освободит-

ся тогда отъ тяжести, давившей его въ течение многихъ вѣковъ.

Подписчикъ И. Л — овъ № 111

III. Спорные вопросы жизни и нравственности.

Умерли старые боги!

(Отвѣтъ студ.-фих. по поводу статьи: „Безъ Бога—безъ надежды“, помѣщенной въ „В. Зн.“ въ 1907 г.)

Когда я сталъ читать статью, я былъ удивленъ, что подъ ней увижу подпись священника, но, къ крайнему моему удивленію, оказалось совсемъ другое. Я понимаю, когда священникъ говоритъ такіа проповѣди, когда говоритъ священникъ, который, оставивъ школьную скамью, не пожелалъ читать другія книги, кромѣ книгъ духовнаго содержания. Но отъ студента... отъ студента я этого прямо не ожидалъ.

Но на свѣтѣ все бываетъ.

Вы говорите, между прочимъ, что люди, не заботясь о томъ, что лежитъ за предѣлами міра, стремятся украсить и улучшить свое преходящее существованіе и пользоваться всѣмъ счастьемъ, какое земля имъ можетъ дать. Да, М. Г.,—это правда! и, по моему, нечего объ этомъ печалиться. Говоря такъ, Вы сами отрицаете земное счастье и тѣмъ не менѣе стремитесь къ улучшенію своего преходящаго существованія. Вѣдь чѣмъ же другимъ объяснить то, что Вы состоите студентомъ, занимаетесь наукой. Наука, именно наука, является тѣмъ могучимъ средствомъ, при помощи котораго человечество стремится улучшить и украсить свое существованіе здѣсь на землѣ.

Я не намѣренъ подробно разсматривать Вашу статью, потому что болѣе пространный отвѣтъ на нее весьма легко можетъ быть подчеркнутъ изъ того журнала, въ которомъ она помѣщена, и изъ его приложений.

III. Disputeblaj demandoj de l'vivo kaj moralo.

Mortis malnovaj dioj!

Respondo al studento-filologo, aŭtoro de la artikolo: „Sen Dio—sen espero“, presita en „Vjestnik Znania“ en 1907 j.).

Kiam mi komencis legi la artikolon, mi estis certigita, ke mi vidus sub ĝi subskribon de pastro, sed al mia grandega miro, okazis tute alie. Mi komprenas, kiam pastro parolas tiajn predikojn, kiam parolas pastro, kiu, forlasinte lernejan benkon, ne ekvolis legi aliajn librojn, krom libroj kun religia enhavo. Sed de l' studento... de studento mi tion ĉi neniam atendis.

Sed en la mondo ĉio okazas.

Vi parolas, intercetere ke, homoj, ne zorgante pri tio, kio estas ekster limoj de l' mondo celas beligi kaj plibonigi sian maleternan ekziston kaj ĝui la tutan feliĉon, kiun la tero al ili povas doni. Jes, E. S.,—tio ĉi estas vero! kaj mi opinias, ke oni ne devas pro tio malĝoji. Parolante tiel, Vi mem neas la mondan feliĉon kaj ĉamen celas al plibonigo de sia maleterna ekzisto. Ja per kio do alia oni povas klarigi, kial Vi estas studento, okupas Vin per la scienco. La scienco, nome la scienco, estas tiu potenca rimedo, per kiu la homaro celas plibonigi kaj beligi sian ekziston tie ĉi, sur la tero.

Mi ne intencas detale analizi Vian artikolon, ĉar pli longa respondo al ĝi tre facile povas esti ĉerpita el tiu ĵurnalo, en kiu ĝi estas presita, kaj el ĝiaj aldonoj.

Mi provos nur esprimi mian opinion pri la plej ĉefaj tezoj. Vi diras: „ekzistas problemoj, kiujn solvi la homa prudento ne povas: ekzistas misteroj, misteroj, misteroj“... Certigi,

Я попытаюсь только высказать свое мнѣніе на главнѣйшія положенія. Вы говорите: „существуютъ вопросы, которыхъ человѣчскій умъ не въ силахъ разрѣшить; существуютъ тайны, тайны, тайны...“ Утверждать, что такой-то вопросъ не будетъ разрѣшенъ никогда, едва ли возможно. Это повело бы къ пророчеству, а послѣднее, какъ Вы сами неоднократно указываете, не всегда бываетъ удачнымъ. А что касается тайнъ, то я вотъ что хотѣлъ сказать: человѣкъ на первыхъ стадіяхъ развитія, первобытный человѣкъ, былъ окруженъ кругомъ тайнами. Многія и многія явленія природы, сдѣлавшіяся нынѣшнему человѣку ясными, благодаря успѣхамъ науки переставшія быть тайнами, для некультурнаго человѣка являлись произвольными, сверхъестественными тайнами, и онъ ихъ приписывалъ вмѣшательству какихъ-то высшихъ сверхъестественныхъ силъ, которыми и сталъ поклоняться.

Но теперь вѣдь смотреть на вещи нѣсколько иначе. Теперь говорить: „вотъ это мы знаемъ, а этого не знаемъ, можемъ дѣлать лишь предположенія. Ничего сверхъестественнаго нѣтъ, а все существующее подчинено извѣстнымъ законамъ. Для того, чтобы что-либо узнать, слѣдуетъ работать надъ изслѣдованіемъ неизвѣстнаго, а потому, господа:—нѣсколько терпѣнія!“ Но у Васъ, конечно, другая точка зрѣнія, другіе взгляды. Вы говорите: Развѣ только для образованнаго мыслителя назначается истина? Несправедливо было бы обуславливать знаніе истины такими случайностями, какъ благосостояніе и воспитаніе.

Изъ этого видно, что Вы желаете поднести образованному одну истину, созерцаемую умомъ, а необразованному другую, воспринимаемую чувствомъ, другими словами—одному бѣлый хлѣбъ, а другому—черный.

И того мнѣнія, что бѣлый хлѣбъ переваривается всякій нормальный желудокъ и несравнимо было бы предоставлять питаться имъ однимъ лишь избранныкамъ. Для того, чтобы необразованнымъ массамъ была доступна истина, — а можетъ быть только одна истина, это истина, установленная наукой—нужно поднять уровень образованія массъ. И къ этому и направлены стремленія лучшей части общества. „Христіанская истина только потому сдѣлала столь обширныя завоеванія, что обладаніе ею не зависяетъ отъ умственнаго развитія“. Согласенъ, но полагаю, что этотъ Валъ отзвѣтъ совсѣмъ не лестенъ для христіанства.

Вы спрашиваете: „Не задумывались ли Вы надъ судьбой, надъ тайнами и т. д.“

Задумывался, задумывался, и очень часто. Но только тогда, когда меня питали „чернымъ хлѣбомъ“, тайны продолжали оставаться тайнами, а когда мнѣ удалось полакомиться съ божьаго стола „бѣлымъ хлѣбомъ“, тайны стали терять свое значеніе. Что можетъ сказать разумъ, когда пробьетъ смертвѣй часъ? Онъ говоритъ мнѣ, что споконю умру, если наукѣ удастся облегчить смертвѣйныя страданія.

ke ia problemo estos neniam solvita, apena estas eble. Tio ĉi alkondukas al profetado, sed tio ĉi lasta, kiel Vi mem ne unufoje montras, ne ĉiam estas prospera. Koncernante do la misterojn, mi volis diri jenon: homo sur la unuaj stupoj de sia desvolvigado, la primitiva homo, estis de ĉiuj flankoj ĉirkaŭita de misteroj. Tre multaj fenomenoj de la naturo, kiuj fariĝis por la nuna homo klaraj, dank' al sukcesoj de la scienco, ĉesis esti misteraĵoj, por nekultura homo estis arbitraj, supernaturaj misteraĵoj, kaj li klarigadis ilin per partopreno de iaj supraj supernaturaj fortoj, kiujn li komencis adori.

Sed nun ja oni opinias iom alie. Nun oni parolas: jen tion ĉi ni konas, kaj tion ĉi ni ne konas, ni povas nur supozoj. Nenio supernatura ekzistas sed ĉio ekzistanta obeas al certaj leĝoj. Por ion ekkoni estas necese laboradi esplorante la nekonataĵojn kaj tial, sinjoroj:—iom da pacienco!—Sed Vi havas, kompreneble, alian vidpunkton, aliajn opiniojn. Vi diras: ĉu sole por klera pensulo estas difinata la vero? Nejuste estus meti al scio de vero tiajn okazajn kondiĉojn kiel la materiala bostato kaj edukiteco.

El tio ĉi estas klare, ke Vi volas doni al klera homo unu veron, ekkonata per la prudento, kaj al homo neklera la alian, akceptatan per la sento alivorte—al unu la blankan panon, kaj al la alia—la nigran.

Mi opinias, ke la blankan panon povas digesti ĉiu normala stomako kaj nejuste estas lasi ke sin nutradu per ĝi nur elektifuloj. Por ke nekleraj amasoj povus kompreni la veron—sed povas ekzisti nur sola vero, nome la vero konfesita de la scienco—estas necese altigi la nivelon de klero de amasoj. Kaj al tio ĉi estas direktita la celado de la plej bona parto de l' societo.

La „kristana vero nur tial faris tiajn vastajn akirojn, ke la posedo de ĝi ne dependas de l' intelekta disvolviteco“. Mi konsentas, sed mi pensas, ke tiu ĉi Via opinio tute ne estas flata por la kristanismo.

Vi demandas: „Ĉu ne ekmeditadis Vi pri la sorto, pri misteroj k. t. p.“

Mi meditis, meditis kaj eĉ tre ofte. Sed nur tiam, kiam min oni nutris per nigra pano“ la misteraĵoj restadis misteraj sed kiam al mi prosperis ĝui de sinjora tablo „blankan—panon“ tiam la misteraĵoj komencis perdi sian signifon. Kion povas diri la prudento, kiam eksonos la horo de morto? Ĝi diras al mi, ke mi trankvile mortos, se al scienco prosperos faciligi antaŭmortaĵojn suferojn.

La estonta vivo! al ĝi ni devas nin prepari, al ĝi ni devas celadi tiel parolas Vi, kaj la tuta artikolo estas plienigita de tiu ĉi ideo. Kio do mi povas kontraŭ tio ĉi diri? Vi citas diversajn sciencistojn, diratajn de ili sur antaŭmorta lito (povas esti, dum la deliro), nomas ankaŭ Göthe.

Ankaŭ mi citos Göthe:

Будущая жизнь! къ ней мы должны готовиться, къ ней мы должны стремиться,—такъ говоритъ Вы, и вся статья проникнута этой

идей. Что же мнѣ на это сказать? Вы при-
тируете разных ученых, приводите слова,
сказанныя ими на смертномъ одрѣ (може-
ть, въ бреду). ссылаетесь также на Гете.
Сошлюсь и я на Гете:

Das Drüben kann mich wenig kümmern;
Schlägst du erst diese Welt zu Trümmern,
Die andre mag darnach entstehen.
Aus dieser Erde quellen meine Freuden
Und diese Sonne scheint meinen Leiden;
Kann ich mich erst von ihnen scheiden,

Dann mag, was will und kann, geschehn.
Davon will ich nichts weiter hören,
Ob man auch künftig hasst und liebt,
Und ob es ätch in seinen Sphären
Ein Oben oder Unten giebt.
(Faust).

Подъ этими словами подписываюсь и я.
Богъ умеръ... Да, тотъ Богъ, о которомъ
Вы говорите, для многихъ уже умеръ, для
многихъ умираетъ. Человѣкъ олицетворяетъ
Бога, приписалъ ему свои свойства. Чело-
вѣкъ рождается и умираетъ. Если человѣкъ
приписалъ Богу многія изъ своихъ свойствъ,
то почему же не приписать ему рожденія и
смерти.

Богъ родился, Богъ росъ, и христіане по-
шли ради него на костры, галеры, темницы,
инквизицію. Богъ состарѣлся, умираетъ, и уже
никто ради него на костры, темницы, инкви-
зицію не идетъ.

Смерть рождаетъ жизнь. Родился новый
Богъ, сильный, мощный, жизнеспособный.
И пошелъ ради него человѣкъ на инквизи-
цію, темницы...

Вы не знаете, кто Онь, не слышали, что
Онъ родился?

Такъ спросите, и Вамъ скажутъ: есть
Богъ, есть и надежда! Но это новый Богъ,
это новыя надежды! *Зар—съ.*

Sub tiuj ĉi vortoj subskribas ankaŭ mi.
Dio mortis... Jes, tiu Dio, pri kiu Vi par-
las, por multaj homoj jam mortis por multaj
li mortas. Homo personigis la Dion, alskri-
bis al li siajn ecojn. Homo naskiĝas kaj mor-
tas. Se homo alskribis al Dio multajn el siaj
ecoj, kial do oni ne povas alskribi al li ankaŭ
naskiĝon kaj morton.

La Dio naskiĝis Dio kreskis, kaj kristanoj
oferis sin por li por brullignaroj galeroj, mal-
liberejoj, inkvizicio.

La Dio maljuniĝis, mortas, kaj jam neniu
pro li por brullignaroj, malliberejo, inkvizi-
cio sin ofertas.

La morto naskas la vivon. Naskiĝis nova
Dio, forta, potenca, vivkapabla. Kaj pro li ofe-
ris sin homo por la inkvizicio, por mallibe-
rejoj...

Vi ne scias, kiu estas li, Vi ne aŭdis ke li
naskiĝis?

Tiel demandu, kaj al vi oni diros: estas
Dio, estas ankaŭ espero! sed tio ĉi estas nova,
Dio, tio ĉi estas novaj esperoj! *Zar—s.*
Tradukis Radiŝ.

О свободѣ.

(Отвѣтъ подписч. 10638).

Въ письмѣ, помѣщенномъ въ №№ 10—11
«В. Зн.» за 1907 г., подписч. 10638 заявляетъ,
что онъ признаетъ реальное бытіе только
духовной свободы. Политическая и социаль-
ная свободы, по мнѣнію автора, фикція, ми-
ражъ. Борьбѣ за подобную, чисто внѣш-
нюю, свободу отнюдь не слѣдуетъ, т. к. она
ничего не дастъ нашему личному совершен-
ствованію, другими словами, отъ нея вовсе
не зависитъ наша духовная свобода.—Вмѣ-
сто того, чтобы доказывать неаужность по-
литической свободы съ принятой имъ точки
зрѣнія духовной свободы, авторъ въ своихъ
дальнѣйшихъ разсужденіяхъ уклоняется отъ
темы и переходитъ на другую точку зрѣнія,
именно: по мнѣнію автора, при самомъ иде-
альномъ политическомъ строѣ, давленіе на
личность все-таки остается, «всякій полити-
ческій строй есть порабощеніе личности и
живую душу удовлетворить не можетъ. И такъ,
требовалось доказать: политич. свобода ни-
чего не даетъ для духовнаго совершенство-
ванія. Доказывается: политической свободы
не слѣдуетъ добиваться, ибо она все равно
не будетъ полной, абсолютной. Логическій
скачокъ, зменуемый quaternio terminorum,

Pri la libereco.

(Respondo al abonanto 10338).

En la letero, skribita en №№ 10—11 „de
V. Zn.“ 1907 j., abonanto № 10638 skribas,
ke li konfesas realan estadon nur de la libe-
reco spirita. Politika kaj sociala libereco, laŭ
la opinio de l' aŭtoro, estas fikcio kaj miraĝo.
Oni ne devas bataladi kontraŭ tiela pure
ekstera libereco, ĉar ĝi nenion donos al nia
persona perfektigado, per aliaj vortoj, nia
libereco spirita tute ne dependas de ĝi. An-
stataŭ pruvi, ke politika libereco ne estas
necesa laŭ akceptita de li vidpunkto de libe-
reco spirita, la aŭtoro deflankigas en siaj
pluaj konsideroj de la temo kaj transiras al
alia vidpunkto, nome: laŭ la opinio de l' aŭ-
toro, ĉe la plej ideala politika konstruo, pre-
mo je persono ĉiam ekzistas, „ĉiu politika
konstruo estas sklavigo de persono kaj ne
povas kontentigi vivan animon. Sekve, estis
postulata pruvi: politika libereco nenion donas
por spirita perfektigado. Estas pruvata: oni
ne devas peni por akcepti politikan liberecon,
ĉar ĝi ĉiaokaze ne estos plena, absoluta. La
logika eksalto, nomata „quaternio termino-
rum“, estas anstataŭigo de ideoj. Dividu ni
ĉi tiujn du vidpunktojn kaj respondu ni al
la aŭtoro, akceptinte komence la unuan el ili.

людьмънъ понятій. Раздѣлимъ двѣ эти точки зрѣнія и отвѣтимъ автору, ставши сперва на первую изъ нихъ.

Итакъ, самый совершенный политическій строй не удовлетворитъ живую душу, т. к. все-таки онъ будетъ поработать личность. Признаемъ, что это правильно. Что же отсюда слѣдуетъ? Что надо мириться со всякимъ строемъ, даже наиболѣе деспотическимъ? Ничуть. Логичнѣе противоположный выводъ анархистовъ, что слѣдуетъ уничтожить всякій государственный строй. Да и анархисты не одинаково оцѣниваютъ разныя формы общественнаго устройства. Конституція для нихъ шагъ впередъ сравнительно съ деспотіей, социалистическій строй признается важнѣмъ этапомъ по дорогѣ къ конечной цѣли анархизма—уничтоженію всякой государственности и полному освобожденію личности. Самъ авторъ письма не отрицаетъ, что при политически-свободномъ строѣ человѣкъ „чувствуетъ себя вольготнѣе“. Слѣдовательно, можетъ быть болѣе давленіе на живую душу, и мѣньшее. И разница этого давленія при различныхъ формахъ государственнаго устройства совсѣмъ не такъ мала, чтобы изъ-за нея не стоило бороться. Пусть авторъ проведетъ мысленно параллель: турецкая деспотія—англійская конституція—социалистическій строй. Не сомнѣваюсь, что самая чуткая къ давленію душа скорѣе помирится съ третьимъ строемъ, чѣмъ со 2-мъ, какъ, конечно, совсѣмъ не захочетъ мириться съ 1-мъ.

Вторая точка зрѣнія, установленная авторомъ въ началѣ письма, но совершенно не развиваемая имъ въ дальнѣйшемъ изложеніи: не слѣдуетъ бороться за свободный политическій и социальный строй, т. к. онъ ничего не дастъ нашему личному совершенствованію. Эту точку зрѣнія я считаю крайне эгоистическою и потому безнравственною. Неужели, кромѣ своего личнаго совершенствованія для автора ничего не существуетъ?

Я не могу представить, чтобы человѣкъ съ чуткой душой могъ пройти мимо страдающей народныхъ массъ и не забыть—при видѣ бедныя народнаго горя, голода, мрака, угнетенія—о своемъ личномъ совершенствованіи, съ тѣмъ чтобы посылить содѣйствовать устраненію коренной причины этихъ золъ. А если Вы сами не способны забыть о себѣ, о своемъ совершенствѣ, такъ не пожимайте же плечами съ презрительнымъ недоумѣніемъ, когда видите другихъ, жертвующихъ собою за свободу. Скорѣе преклонитесь передъ этими людьми. Они лучше Васъ, ибо они оторвались отъ себя, отъ своей души и отъ своей жизни—ради другихъ. Такъ какъ Вы съ уваженіемъ упоминаете о Христѣ, то позвольте себѣ указать Вамъ на его изреченіе: «Нѣтъ болѣе любви, какъ если кто отдастъ жизнь за другихъ».

Наконецъ, неправы Вы и въ томъ, что общественное устройство не имѣетъ вовсе значенія для духовнаго развитія человѣка. По Вашему, самый деспотическій строй не можетъ духовно задуть никого, кромѣ са-

Sekve la plej perfekta politika konstruo, ne kontentigas vivau animon, ĉar ĉiam ĝi sklavigos personon. Suposu ni, ke ĉi tio estas vera. Kio do sekvas el tio? Ke oni devas paciĝi kun ĉiu konstruo, eĉ la plej despota? Neniom. Estas pli logika kontraŭa konkludo de anarhistoj, ke oni devas nuligi ĉian regnan konstruon.

Kaj anarhistoj ja ne egale taksas diversajn formojn de sociala konstruo. Konstitucio por ili estas unu paŝo antaŭen kompare kun despoteco; ili opinias ke socialista konstruo estas grava etapo sur vojo al fina celo de anarĥismo—al nuligo, de ĉia regneco kaj perfekta liberigo de persono. La aŭtoro de la letero mem ne neigas, ke de la politike—libera regna konstruo, homo, sin sentas iom pli libere“, sekve povas ekzisti pli granda premo sur vivan animon kaj pli malgranda. Kaj la diferenco de tiu ĉi premo de diversaj formoj de regna konstruo estas tute ne tiel malgranda, por ne estus necese bataladi por ĝi. Komparu la aŭtoro en via penso: la turkan despotismon anglan konstitucion—socialistan konstruon. Mi ne dubas, ke plej sentema al premo animo pli bone akceptos la trian konstruon regnan, ol la duan, kaj, certe, tute forigos la unuan.—La dua vidpunkto, starigita de la aŭtoro en la komenco de la letero, sed tute ne disvolvigata de li en plua traktado: oni ne devas bataladi por libera politika kaj sociala konstruo, ĉar ĝi nenion donos al nia persona perfektigado. Tiun ĉi vidpunkton ni opinias neordinare tre egoista kaj tial senmorala.

Ĉu efektive, la aŭtoro nenion havas krom sian personan perfektigadon? Mi ne povas al mi prezenti ke homo kun sentema animo povus ne turni atenton sur suferojn de popoloj kaj ne forgesi—vidante popolan malĝojon, malsaton, senlumecon, premon—sian propran perfektigadon, por laŭforte akceli farigon de radika kaŭzo de ĉi tiuj malbonoj. Se vi mem ne estas kapabla forgesi vin mem, sian perfektecon, ne rigardu kun malestima ŝanceliĝo, kiam vi vidas la aliajn sin oferantajn por libereco. Humiligu vin antaŭ tiaj nomoj. Ili estas pli bonaj ol vi, ĉar ili sin tute forgesis, forgesis sian animon kaj vivon por la aliaj. Ĉar Vi kun estimo parolas pri Kristo, mi permesu al mi montri al vi lian sentencon: „Estas nenio pli granda amo, ol se iu fordonos sian vivon pro la aliaj“.

Fine vi ne estas prava, dirante, ke sociala konstruo tute ne havas signifon por spirita disvolvigo de homo. Laŭ via opinio la plej despota konstruo povas spirite sukofiki neniuon krom la plej troaj timemuloj kaj sentaŭguloj. Mi opinias, ke la kontraŭa tezo estas pli bona: despotismo ĉiun malbonigos, eble krom heroe fortajn kaj honorajn homojn. En ĉiu lernolibro de Rusa Historio oni povas eksci pri la influo de tatara juĝo sur malaltigon de spiritan stato de la rusa popolo. Kontraŭe, transiro de la juĝo al la libereco levus ĉi tiun spiritan staton de la popolo. Al mi ŝajnas ke sufiĉas eĉ simpla komparo de la franca, ekzemple, popolo de 17—18 jarcentoj

мыхъ отъявленныхъ трусовъ и негодяевъ. Я считаю болѣе правильнымъ обратное положеніе: депортизмъ всякаго испортить, кромѣ развѣ героически твердыхъ и честныхъ людей.

Въ любомъ учебникѣ русской исторіи можно узнать о вліяніи татарскаго ига на пониженіе духовнаго уровня русскаго народа. Наоборотъ, переходъ отъ рабства къ свободѣ поднимаетъ духовный уровень народа. Достаточно, мнѣ кажется, даже поверхностнаго сравненія французскаго, напримеръ, простонародья 17—18 в.в. съ нынѣшнимъ, русскаго крестьянства время крѣпостнаго права съ современнымъ, неграба съ негромъ-гражданиномъ Американской республики. Чтобы нагляднѣе представилась несообразность Вашего утвержденія, что внѣшнія условія не имѣютъ значенія для духовнаго развитія, вообразимъ страну съ условіями жизни еще гораздо худшими, чѣмъ въ самомъ худшемъ изъ современныхъ государствъ. Допустимъ, что правитель этого воображаемаго государства заключилъ всѣхъ своихъ подданныхъ въ огромную тюрьму и ежедневно высылаетъ имъ порціи нищи на 1/4 менше числа заключенныхъ, предлагая самимъ дѣлиться между собой.

Если поставить вопросъ: возможно ли духовное совершенствованіе при такихъ условіяхъ? то придется отвѣтить: да, возможно... теоретически, но на дѣлѣ у 99,999... процентовъ не возникнетъ и не можетъ возникнуть и помысла о духовномъ развитіи, т. к. всѣ помыслы ихъ сосредоточены на борьбѣ за право лишній день прожить. Допустимъ, что авторъ письма находится также въ этой тюрьмѣ и еще допустимъ, что онъ имѣетъ счастье быть въ числѣ тѣхъ немногихъ, кого условія жизни не побѣдили и не обратили въ звѣрей. Теперь спросимъ автора: если бы въ этой массѣ голодныхъ нашлись люди, которые взялись бы, жертвуя собой, освободить всю толпу изъ ея заключенія, неужели авторъ и тогда сказалъ бы съ недоумѣніемъ: «Почему столько молодыхъ жизней губятъ себя изъ-за какихъ-то фиктивныхъ свободъ? Вѣдь добываемая ими «свобода ровно ничего не дастъ намъ (т. е. духовно совершеннымъ. Е. О.) для нашего духа».

Думаю, что реальныя условія жизни въ капиталистическихъ и капиталистическихъ странахъ не такъ ужъ далеки отъ приведеннаго мной фантастическаго «государственнаго строя».

Кun nun, de la rusa vilaĝanaro de la servuta tempo kun nuntempa, de negra—sklavo kun negro-regnaro de Amerika respubliko. Por pli klare prezenti nekonskvencon de via diro, ke eksteraj kondiĉoj havas nenian signifon por spirita disvolviĝo „ni prezentu ian landon kun kondiĉoj de l'vivo ankoraŭ pli malbonaj, ol en la piej malbona regno de nia tempo. Supozu ni, ke estro de tiu ĉi imaga regno enmetis ĉiujn siajn regatojn en vastegan malliberejon, kaj ĉiutage donas al ili porciojn de nutraĵo je 1/4 pli malmulte ol ekzistas malliberigitaj, proponante, ke ili dividu inter si tiun nutraĵon. Se ni demandos: ĉu estas ebla spirita perfektigado ĉe tiaj kondiĉoj? oni povus respondi—jes, estas ebla... laŭ teorio, sed en efektivo ĉe 99.9999... procentoj ne aperas kaj ne povas aperi eĉ penso pri spirita disvolviĝo, ĉar ĉiuj iliaj pensoj estas koncentritaj en batalado por la rajto vivi unu tagon superfluan. Supozu ni, ke la aŭtoro de la letero troviĝas ankau en tiu ĉi malliberejo kaj kie li havas feliĉon esti inter tiuj malmultaj, kiujn kondiĉoj de l' vivo ne venkis kaj ne igis bestoj. Nun demandu ni la aŭtoron: se en ĉi tiu amaso da malsatuloj troviĝus nomoj, kiuj sin oferante penis libevigi la tutan amason el la malliberejo, ĉu la aŭtoro eĉ tian dirus kun ŝanceligo: „Kial tiom da junaj vivuloj sin pereigas por iaj ajn, fiktitivaj liberecoj? Celata ja ilia libereco tute nenion donos al ni (t. e. al spirite perfektajn J. O.) por nia spirito“.

Mi opinias, ke realaj kondiĉoj de la vivo en despotaj kaj kapitalistaj landoj ne estas ja tiel malproksimaj de prezentita de nun fantazia „regna kanstruo“.

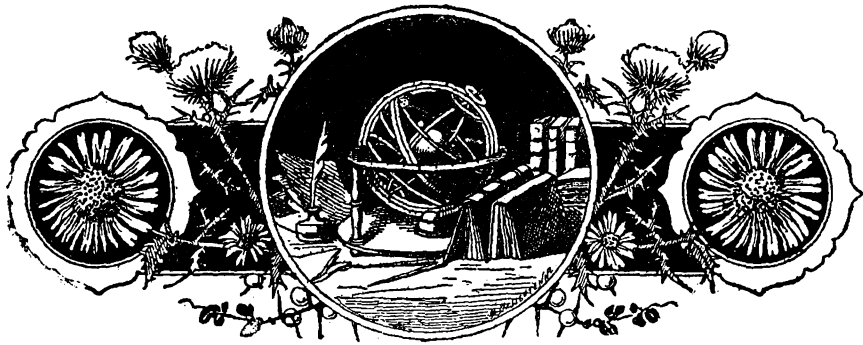
Mi skribas ĉian ĉi ne havante esperon ke la aŭtoro ŝanĝos sian opinion, ĉar mi konscias, ke miaj konsideroj estas primitivaj kaj por ĉiuj konataj; mi estas kontenta, se mia letero helpas kvankam al iuj el legantoj kompreni iom tion, kion skribas la abonanto 10638.

La abonanto E. O.
(tradukis) Nauko.

Пишу все это не въ надеждѣ переубѣдить автора, т. к. сознаю, что соображенія мои примитивны и общезвѣстны; я буду доволенъ, если мое письмо хоть нѣкоторымъ изъ читателей поможетъ разобраться въ томъ, что пишетъ подписчикъ 10638.

Подписчикъ E. O.

Научная переписка.

Почему сохраняются мощи?

Встрѣчая постоянно въ „Вѣстн. Знанія“ разсужденія о вѣрѣ и, въ частности, о вѣрѣ христіанской, я внимательно прочитывалъ эти строки. Самъ я, кончившій курсъ духовной семинаріи, давно уже размышляю надъ релігіозными вопросами, но до сихъ поръ не нашелъ нигдѣ отвѣта на мучающій меня вопросъ; а если и были отвѣты, то они меня не удовлетворяли. Дѣло вотъ въ чемъ. Положимъ, я давно узналъ цѣну разсужденіямъ о „чудесахъ“, о „сверхъ-естественномъ“, какъ потому, что наука доказываетъ ихъ несостоятельность, такъ и потому, что не имѣется „историческихъ“ свѣдѣтельствъ современниковъ, за исключеніемъ лишь заинтересованныхъ... Но я хочу обратить вниманіе мыслящихъ людей на фактъ нетлѣнности „мощей“ христіанскихъ святыхъ. Вѣдь они десятки лѣтъ покоятся, будучи подвержены сырости и колебаніямъ температуры и свѣжему воздуху, и тѣмъ не менѣе не терпятъ существеннаго измѣненія... А вѣдь мощей и сейчасъ много,—возьмите одинъ только г. Новгородъ. Неужели это и есть „чудо“?.. Тогда мы, современники, должны его удостовѣрить, засвидѣтельствовать и не имѣемъ никакихъ оснований не принять и остальныхъ чудесъ, о которыхъ говоритъ Библія... Вопросъ, думается, важный, и я рѣшилъ поднять его на страницахъ „Вѣстн. Знанія“. Жду отвѣта.

Подписчикъ № 6595.

*) Поднятый авторомъ этого письма вопросъ представляетъ интересъ не столько релігіозный, сколько научный. Сохраняемость мощей можетъ разсматриваться съ химической точки зрѣнія, при чемъ уже извѣстны явленія подобнаго рода (напр., нетлѣнность птицы клѣстъ, происходящая отъ свойства ея пищи, состоящей изъ сосныхъ и еловыхъ шишекъ).

Не касаясь вопроса по существу, мы хотимъ лишь указать на то, что вопросъ, съ которымъ обращается подписчикъ № 6595, долженъ вызвать обмѣнъ мнѣній между читателями, знающими съ научными и объясненіями причинъ сохраняемости мощей.

Ред.

Scienco Korespondado.

Kial konserviĝas mortintaj korpjoj? *)

Tre ofte renkontante en „Vjestnik Znania“ diversajn opiniojn pri religio ĝenerale kaj aparte pri religio kristana, mi atente traleĝadis tiujn ĉi liniojn. Mi, fininta la kurson de eklezia seminario, jam longe meditas pri religiaj problemoj, sed ĝis nuna tempo nenie trovis respondon al turmentanta min demando, kiu min plenkontentigas.

La afero estas tia.

Ni supozu,—mi jam de longe eksciis rezon de konsideroj pri „mirindaĵoj“ kaj pri „supernaturaĵo“, unue tial, ke la scienco pruvas ilian senfundamentecon kaj ankoraŭ tial, ke ekzistas neniam „historiaj“ atestoj de samtempuloj, esceptante personojn interesitajn...

Sed mi deziras turni atenton, de pensantaj homoj, al la fakto de l'malputreco de „korp-restaĵoj“ la sanktuloj kristanaj.

La deĵojn da jaroj ili kuŝas, inter la mal-sekeco kaj ŝanceloj de la temperaturo, en la freŝa aero kaj tamen ne ŝanĝiĝas...

La korprestaĵoj do eĉ en nuna tempo estas multaj,—prenu nur solan urbon Novgorod. Ĝi efektive, tio ĉi estas „mirindaĵo“?..

Tiam ni-samtempuloj devas ĝin konfirmi, atesti kaj havas neniam fundamentojn, por ne akcepti ankaŭ ceterajn mirindaĵojn, pri kiuj rakontas la Biblio... Ŝajnas al mi, la demando estas grava, kaj mi decidis eksciti ĝin sur la paĝoj de „Vjestnik Znania“. Mi atendas respondon.

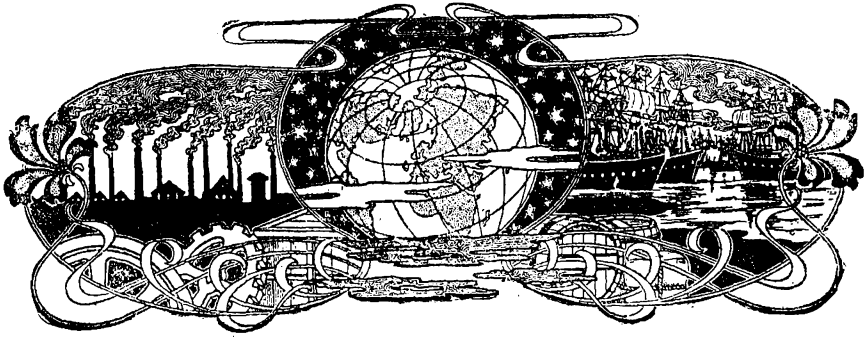
Abonanto № 6595.

Tradukis Radiŝ.

*) La tuŝita de laŭtoro de tiu ĉi letero demando prezentas intereson ne tiom religian, kiom sciencan. Konservebleco de korpjoj de mortintoj povas esti esplorata de ĉiemia vidpunkto kaj la scienco jam konas fenomenojn de simila speco (ekz., la senputreco de l' birdo klĉst', kies kaŭzo estas ecoj de ĝia nutraĵo, konsistanta el pinaj kaj abiaj tuberoj).

Ne tuŝante la demandon en ĝia esenco, ni volas nur montri, ke la demando, kun kiu sin turnas la abonanto № 6595, devas elvoki intersangon de opinioj inter legantoj, konataj kun sciencaj klarigoj de kaŭzoj de l' konservebleco de korpaj restaĵoj.

La Red.

Официальный отдѣлъ Общества „Эсперо“ Oficiala fako de Societo „Espero“

(St. Peterburgo, Nikolaevskaja ul. d. 33).

(С. Петербургъ, Николаевская, 33).

Общество эсперантистовъ „Эсперо“ въ С.-Петербургѣ утверждено г. Мин. Вн. Д. 24 марта 1892 г. и является старѣйшимъ не только въ Россіи, но и за границей. По уставу Общества, членомъ можетъ быть всякое лицо, сочувствующее идеѣ международнаго языка и знакомое съ языкомъ эсперанто, безъ различія пола и возраста, сдѣлавшее годовой членскій взносъ въ размѣрѣ 3 рублей, для живущихъ въ С.-Петербургѣ, и 2 рубля для иногороднихъ и заграничныхъ. Последніе зачисляются членами-корреспондентами и пользуются правами дѣйствительныхъ членовъ. Общество „Эсперо“ помѣщается въ С.-Петербургѣ, на Николаевской улицѣ, д. 33 гдѣ съ 7 часовъ вечера ежедневно дежурятъ члены Общества и даютъ всѣ необходимые свѣдѣнія и справки по всемъ вопросамъ, касающимся международнаго языка. Для петербургскихъ членовъ организованы курсы, руководимые известными въ эсперантскомъ мѣрѣ эсперантистами; также имѣется обширная бібліотека всѣхъ эсперантскихъ изданій. Въ Обществѣ сосредоточена продажа учебниковъ эсперанто и другихъ изданій на международномъ языкѣ „Эсперанто“, а также принимается подписка на всѣ эсперантскіе журналы и газеты по редакціоннымъ цѣнамъ.

Важное сообщеніе.

Комитетъ Общества „Эсперо“ сямъ уведомляетъ своихъ членовъ, что оно прекратило изданіе „Ruslanda Esperantisto“ и благодаря любезности редактора-издателя „Вѣстника Знанія“ В. В. Битнера, журналъ „Эсперо“ является отнынѣ официальнымъ органомъ „Эсперо“. Эсперантисты, живущіе въ С.-Петербургѣ и желающіе состоять членами Общества и получать журналъ „Эсперо“, соблаговолятъ вносить въ Общество „Эсперо“ 3 рубля членскаго взноса и 3 рубля подписной платы на журналъ „Эсперо“.

Grava avizo.

La komitato de societo „Espero“ per tio ĉi sciigas siajn membrojn, ke ĝi ĉesigis la eldonadon de „Ruslanda Esperantisto“ kaj dank’ al afableco de redaktoro—eldonisto de „Vjestnik Znania“ V. V. Bitner, la ĵurnalo „Espero“ de nun fariĝas oficiala organo de societo „Espero“.

Esperantistoj, loĝantaj en St.-Peterburgo kaj dezirantaj esti membroj de societo kaj ricevi la ĵurnalon „Espero“, bonvolu pagi al societo „Espero“ 3 rublojn de membreportoj kaj 3 rublojn de abonpago por ĵurnalo „Es-“

Иногородніе эсперантисты вносятъ въ Общество „Эсперо“ 4 рубля съ правомъ бесплатнаго получения журнала „Эсперо“.

Для лицъ, не состоящихъ членами Общества „Эсперо“, годовая плата на журналъ 4 рубля въ годъ.

Лица, внесшія по примѣру прежнихъ лѣтъ въ Общество „Эсперо“ 3 рубля членскаго взноса и желающие нынѣ получать журналъ „Эсперо“, благоволятъ немедленно объ этомъ уведомить Общество „Эсперо“ и доставить одинъ рубль.

Лица же, кои не желаютъ получать журналъ „Эсперо“, но желаютъ оставаться членами-корреспондентами Общества „Эсперо“, могутъ получить обратно одинъ рубль или же на эту сумму могутъ быть имъ высланы книги. Для облегченія уплаты членскаго взноса и годовой платы на журналъ можетъ быть одѣланъ Обществомъ „Эсперо“ льготный платежъ по частямъ.

Празднованіе XVI-лѣтія существованія Общества „Эсперо“.

24-го марта Общество „Эсперо“ праздновало 16-ую годовщину своего существованія. Празднованіе началось торжественнымъ собраніемъ, на которомъ предсѣдатель Общества „Эсперо“ Д. Д. Вальковъ произнесъ обширную рѣчь о международномъ языкѣ эсперанто, какъ объединителѣ человѣчества на почвѣ братства и культурнаго единенія народовъ. Въ своей рѣчи Д. Д. Вальковъ указалъ на тяжелую долю русскаго эсперантиста, которому приходится преодолевать громадныя препятствія для проведенія въ жизнь благородной идеи эсперантизма въ Россіи. Рѣчь свою Д. Д. Вальковъ закончилъ указаніемъ, что въ настоящее время, благодаря сильной поддержкѣ редактора-издателя „Вѣстника Знанія“ В. В. Битнера, эсперантское движеніе быстрыми шагами двинется впередъ, и этимъ русскіе эсперантисты будутъ обязаны новому журналу „Эсперо“, издаваемому В. В. Битнеромъ. Рѣчь Д. Д. Валькова была покрыта аплодисментами. Послѣ Д. Д. Валькова говорилъ почетный членъ Кавказскаго Общества эсперантистовъ докторъ Д. А. Науменко, который привѣтствовалъ Общество „Эсперо“ и указалъ на его громадныя заслуги по насажденію эсперантизма въ Россіи и рѣчь свою закончилъ обращеніемъ на превосходномъ эсперантскомъ языкѣ ко всѣмъ присутствующимъ сплотиться вокругъ эсперантскаго знамени и дружной семьей помочь Обществу „Эсперо“ выполнить его историческое предназначеніе. Рѣчь эта вызвала взрывъ энтузіазма. Вслѣдъ затѣмъ В. В. Майновъ познакомилъ присутствующихъ съ исторіей существованія Общества „Эсперо“ со дня его основанія до 1903 года. Живо повѣствованіе и своеобразный, свойственный В. В. Майнову способъ изло-

pero“. La provincaj kaj eksterlandaj esperantistoj pagas al societo „Espero“ 4 rublojn de membrenporto kun rajto senpage ricevadi la ĵurnalon „Espero“.

Por personoj—ne membroj de societo „Espero“, la jarabono de ĵurnalo „Espero“ estas 4 rubloj.

Personoj, pagintaj laŭ ekzemplo de pasintaj jaroj al societo „Espero“ 3 rublojn de membrenporto kaj dezirantaj nun ricevi la ĵurnalon „Espero“, bonvolu senprokraste pri tio ĉi sciigi la societeton „Espero“ kaj pagi ankoraŭ unu rublon. Personoj do, kiuj ne deziras ricevi ĵurnalon „Espero“, sed deziras resti membroj-korespondantoj de societo „Espero“ povas ricevi reen unu rublojn aŭ por tiu ĉi sumo al ili povas esti elsenditaj la libroj. Por pli faciligi la pagon de membrenparto kaj de jara abono de ĵurnalo „Espero“, la societo „Espero“ permesas pagi po-parto.

Festo de la XVI jara ekzistado de Societo „Espero“.

La 24-an de marto la Societo „Espero“ festis la 16-an jaron de sia ekzistado. La festo komencigis per solena kunsido, en kiu la prezidanto de societo „Espero“ D. Valkov faris grandan paroladon pri lingvo internacia Esperanto, kiel pri unuigilo de homaro sur fundamento de frateco kaj kultura unuigo de homaro sur fundamento de frateco kaj kultura unuigo de popoloj. En sia parolado D. Valkov substrekis la malfacilan staton de rusa esperantisto, kiu devas venki kolosajn barojn por enkonduki en vivon la noblajn ideojn de esperantismo en Rusujo. La paroladon sian D. Valkov finis per monro, ke nun dank'al granda subteno de redaktoro-eldonisto de „Vjestnik Znanja“, V. Bitner, la esperantista movado per rapida paŝo iros antaŭen kaj tion ĉi la rusaj esperantistoj suldos al nova ĵurnalo „Espero“, eldonata de V. Bitner. La parolado de Valkov estis aplaŭdita. Post D. Valkov parolis honora membro de Kaŭkaza Societo de esperantistoj Doktoro D. Naumenko, kiu salutis la Societon „Espero“ kaj montris ĝiajn grandajn meritojn rilate enradikigon de esperantismo en Rusujo kaj paroladon sian li finis per alvoko, en bongoa esperanta stilo al ĉiuj ĉeestantoj unuigi sub esperanta standardo kaj per rondo familia helpi la Societon „Espero“ plenumi ĝian historian antaŭdifinon. Ĉi tiu parolado elvokis eksplodon de entuziasmo. Post tio ĉi V. Majnov konatigis al ĉeestantoj la historion de ekzistado de societo „Espero“ komencante de l' tago de ĝia fondo ĝis 1903 jaro. La vivplena rakontado kaj originala, propra al V. Majnov maniero de parolado, ekinteresis la esperantistojn kaj faris certan impreson. La parolinto post li Doktoro A. Asnes raportis pri aferoj de Societo „Espero“ dum lia gvidado. En tiu ĉi raporto li montris, ke malgraŭ

женія заинтересовалъ эсперантистовъ и про-
извелъ известное впечатлѣніе. Выступившій
вслѣдъ за этимъ докторъ А. И. Аснесъ сдѣ-
лалъ докладъ о дѣлахъ Общества „Эсперо“
за время его завѣдыванія. Въ этомъ докладѣ
онъ указалъ, что, несмотря на тяжелые
годы, когда распространеніе эсперанто было
почти невозможнымъ, вслѣдствіе политиче-
скихъ условій. Общество „Эсперо“ не пере-
ставало работать и открыло массу обществъ
въ провинціи и т. д. Далѣе онъ указалъ, что ны-
нѣшній день, когда Общество „Эсперо“ послѣ
16-лѣтняго гостепримства то у одного, то у
другого члена Общества, празднуетъ свою
годовщину въ собственномъ помѣщеніи и въ
присутствіи не только членовъ Общества, но
и почетныхъ гостей, является знаменатель-
нымъ фактомъ въ жизни Общества, которое
несомнѣнно разовьетъ свою дѣятельность
тѣмъ болѣе, что оно встрѣчаетъ могучую
поддержку въ лицѣ В. В. Битнера, кото-
рый согласился издаваемый имъ эсперант-
скій журналъ „Espero“ считать официаль-
нымъ органомъ Общества. Кромѣ того и ре-
дакторъ - издатель «Теософскаго Вѣстника»
г. Богусевскій симпатично относится къ
Обществу. Рѣчь своего докторъ Аснесъ за-
кончилъ призывомъ объединенія всѣхъ пе-
тербургскихъ эсперантистовъ подъ знаменемъ
Общества „Эсперо“. Послѣ этой рѣчи, про-
слушанной съ большимъ интересомъ, пред-
сѣдатель, поблагодаривъ присутствовавшихъ
гостей, въ числѣ коихъ были В. В. Битнеръ
и г. Богусевскій, закрылъ засѣданіе, вслѣдъ
за которымъ состоялся въ ресторанѣ банкетъ.
Во время послѣдняго были произнесены рѣчи

malfacilaj jaroj, kiam la disvastigado de Espe-
ranto estis preskaŭ nebla pro politikaj kon-
diĉoj, la societo „Espero“ ne ĉesis laboradi kaj
fondis multe da societoj en provinco k. p. t. Plue
li montris, ke la nuna tago, kiam la societo
„Espero“ post 16 jara gastamo jen ĉe unu,
jen ĉe alia membro de societo festas la ta-
gon de sia fondo en sia propa loĝejo kaj ĉe
arudesto ne sole de societanoj, sed kaj de hono-
raj gastoj, estas signifna fakto en vivo de
societo' kiu sendube de nun disvastigos ĝian
agadon tiom pli, ke la societo reakontas po-
tencan subtenon en persono de V. Bitner, kiu
konsentis la eldonatan de li esperantan ĵur-
nalon „Espero“ proklami kiel oficiala organo
de societo. Krom tio, ankaŭ kaj la redaktoro
de „Teosofa Revuo“ sinjoro Bogusevskij sim-
patie rilatas al societo. Paroladon sian Dok-
toro Asnes finis per alvoko al unuigo de ĉiuj
peterburgaj esperantistoj sub standardo de
societo „Espero“. Post tiu ĉi parolado, aŭs-
kultita kun granda intereso, la prezidanto es-
primis sian dankon al ĉeestantaj gastoj, en-
kies nombroj estis sinioroj V. Bitner kaj
Bogusevskij kaj fermis la kunsidon, post kiu
efektivigis en restoracio festeno, dum kiu estis
faritaj paroladoj kaj kun subskribo de ĉiuj
ĉeestantoj estis sendita la gratulo kun bon-
deziro al Doktoro L. Zamenhof, honora membro
de societo „Espero“.

и за подписью присутствующихъ отправлено
поздравленіе съ пожеланіемъ всего лучшаго
доктору Л. Заменгофу, почетному члену
Общества „Эсперо“.

Al ĉiuj esperantaj redakcioj kaj eldonistoj.

Ĉar de nun la ĵurnalo „Espero“ farigis
oficiala organo de Societo „Espero“, la lasta
petas ĉiujn esperantajn redakciojn sendadi
iliajn ĵurnalojn en du ekzempleroj: unu ekzem-
pleron en redakcion de „Vjestnik Zna-
nija“, St.-Peterburgo, Nevskij pros-
pekt, d. 147, la alian en Societon „Espero“,
St.-Peterburgo, Nikolaevskaja ulica. d. 33.

Tiuj ĉi do eldonistoj kiuj deziras ke iliaj el-
donoj estu kritikitaj en la ĵurnalo „Espero“,
bonvolu sendadi la librojn en du ekzempleroj
laŭ adreso de Societo „Espero“.

St.-Peterburgo, Nikoloevskaja ul. 33.
La komitato de Societo „Espero“.

